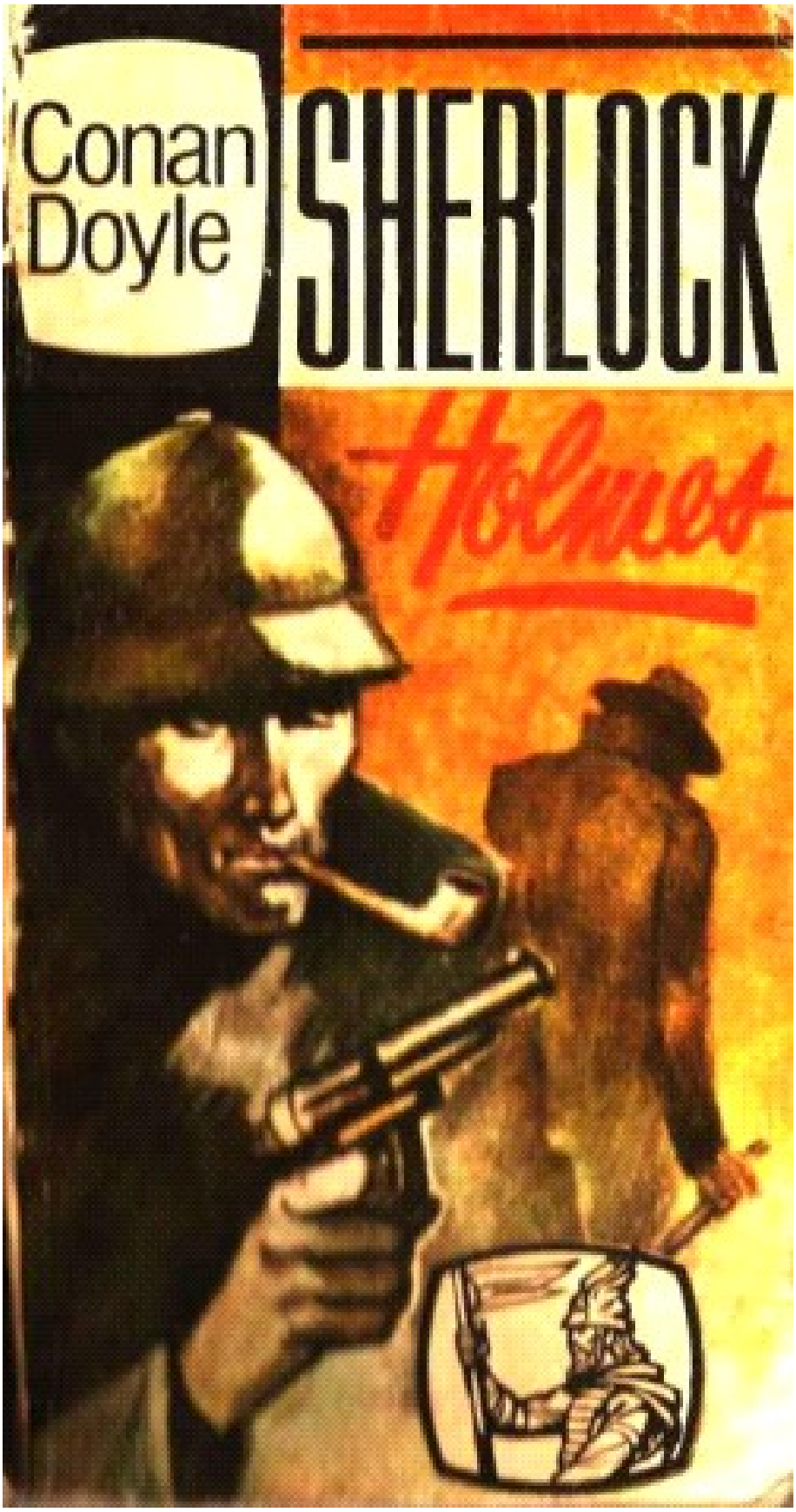
Conan Doyle
SHERLOCK
Holmes

ARTHUR CONAN DOYLE

SHERLOCK HOLMES

Cinci sâmburi de portocală
Omul cu buza răsucită
Banda pestriţă
Diamantul
Piciorul diavolului
Aventură de la Visteria Lodge
Detectivul muribund

Cu o prefaţă de Aurel PETRESCU

Bucureşti, 1991

UN CREATOR DE GEN LITERAR

În beletristică problema gustului rămâne şi azi a publicului cititor în deplin acord cu gustul autorului, subînţelegându-se prin această existenţa capodoperei, singura în stare a transmite fluidul emoţional. Sunt însă genuri şi specii literare considerate „minore", care cultivitate de un autentic creator, încetează de a mai fi astfel considerate. Poate că în această categorie figurează romanul sau nuvela poliţistă, al căror şef de şcoală, orice s-ar spune, e scriitorul britanic Arthur Conan Doyle.

Ar fi greşit să se creadă că scrierea autorului devenit celebru s-a bucurat numai de un public specializat, orientat sau pasionat în probleme de criminalistică, doritor de senzaţional, sau un public păstrat numai la vârsta adolescenţei. Prin caracterul cerebral, literatura ultralucidităţii capătă sufragii din ce în ce mai multe, sprijinită pe o anumită ingeniozitate, şi de ce n-am spune-o, prin puterea unei conectări care deconectează, nuvela poliţistă a lui Arthur Conan Doyle a cucerit publicul în Anglia şi a rămas în istoria literaturii acestei ţări.

Desigur, personalitatea scriitoricească a lui Conan Doyle s-a completat cu romanul istoric. Dar din cele aproximativ 60 de titluri numai 4 nu sunt poliţiste şi a rămas astfel autorul celebrului său personaj Sherlock Holmes. S-a întâmplat astfel nu pentru prima dată în istoria literaturilor ca personajul ce i-a adus gloria să-l treacă în umbră pe autor printr-o identificare în conştiinţa publică. Acest proces de cădere în anonimat s-a datorat şi valului de traduceri foiletonistice, nelipsind şi traducerea în limba română a unor condeie de o anumită rezonanţă, cum ar fi, printre altele, I. C. Ghica, D. Nanu, Ştefan Popescu, Otilia Cazimir.

Şi dacă Arthur Conan Doyle, născut în 1859, reuşea la 27 ani, în 1886 să debuteze în cariera lui scriitoricească cu A Study in Scarlet, *putem crede că traducerile în română de la începutul secolului nostru sunt destul de timpurii, conotînd amănuntul biografic că scriitorul a murit în 1930.*

Suntem datori a semnala astfel câteva detalii cu privire la personalitatea scriitorului, ameninţată cum spuneam să cadă în anonimat prin puterea de vitalitate a personajului Sherlock Holmes. Un îndemn în acest sens ne vine şi din partea autorului unei teze de doctorat la Sorbona, Pierre Nordon, care a publicat studiul Sir Arthur Conan Doyle: L'homme et l'oeuvre *(Paris, Didier, 1964).*

De acolo aflăm că Edinburgul, oraşul natal al scriitorului, are din 22 aprilie 1949 o placă cu caracter memorial aşezată de Edinburg Evening News. *Oraşul în care şi-a petrecut copilăria şi adolescenţa avea şi are facultate de medicină. Acolo, scriitorul şi-a luat diploma de medic chirurg, şi astfel nu întâmplător va apărea în nuvelele sale poliţiste medicul Watson, care poate fi un port-parol al scriitorului alături de eroul însuşi, detectivul Sherlock Holmes.*

Literar vorbind, momentul de debut scriitoricesc, scoate în evidenţă meritul publicaţiei The Strand Magazine *întrucât aceasta a tipărit prima din* Aventurile lui Sherlock Holmes *în 1891, căreia i se adaugă peste un an* The Refugees, The Great Shadow *(epopeea napoleoniană) şi* The Tragedie of the Korosco.

Dar seria impresionantă a nuvelelor foiletonistice cu Sherlock Holmes a incitat curiozitatea posterităţii cu privire la prototipul real al eroului. Aşa cum relatează Pierre Nordon, tipul detectivului apare din A Study in Scarlet, *fiind pus în legătură cu Sydney Paget, fratele lui Smith, ilustratorul de la* Illustrated London News, *pe care îl cunoştea scriitorul. Se crede apoi că ducele de Guise ar fi fost totuşi adevăratul model. Dar poate mai important decât aceasta în istoria personajului Sherlock Holmes este împrejurarea potrivit căreia actorul american WUliam Gillette obţine de la Arthur Conan Doyle acordul de a pune în scenă o adaptare după Sherlock Holmes. Şi, în ciuda acuzărilor de dandysm, se naşte, cum spune Pierre Nordon, „un mit holmesian", asemănător lui Don Juan sau Robinson.*

La acest mit nu au ajuns însă eroii romanelor lui Edgar Wallace, de unde supremaţia pe care o are Arthur Conan Doyle în conştiinţa publică. Departe însă a crede că autorul lui Sherlock Holmes ar fi numai un medic

chirurg şi poate numai un cunoscător al ştiinţei criminalistice, care şi-a găsit drept „hobby" în pasiunea de a scrie romane poliţiste, deşi nu este exclus nici aceasta printre multe altele. Biografii lui Arthur Conan Doyle înregistrează incredibilul moment care marchează culmea spirituală, şi numai în lumina acestora putem capta o semnificaţie care să traducă sensul ascuns în operă cu caracter poliţist. În această privinţă trebuie avut în vedere atitudinea de patriot în războiul Boierilor şi poziţia politicoreligioasă din 1912 privitoare la evenimentele din Irlanda, după cum, trebuie avută în vedere lucrarea Istoria spiritismului *din 1924, rezultată în urma meditaţiilor scriitorului, a morţii soţiei sale Louise (1906), şi apoi moartea de mai târziu a fiului său. Astfel, se poate ajunqe pe drept la concluzia lui Pierre Nordon potrivit căreia suportul ascuns al romanului poliţist stă în acea permanentă propulsiune a omului Arthur Conan Doyle către descifrarea misterului, ca problematică, dacă nu chiar ca sens al vieţii.*

„Gestul poliţist este mişcarea de descoperire a misterului cotidian."

E un adevăr romantic, din rândul acelora rămase perene, ilustrate mai întâi în arie germanică prin Novalis şi Goethe, trecut apoi în spaţiul înrudit anglo-saxon.

Dar despre romanul poliţist, în mod generic, s-au formulat şi aprecieri nu tocmai măgulitoare, ţinând seama de cele două categorii ale acestui roman. Una din ele, cea acuzată de prolificitate industrială şi interes comercial, şi alta, cea agreabilă, a romanului poliţist creator. Şi întrebarea legitimă în această privinţă nu întârzie a se formula; căci, nu toate speciile artistice stau finalmente în această clasificare? Se exclude din prima categorie romanul poliţist al lui Arthur Conan Doyle, agreat, după cum se ştie, de spirite alese, fie şi numai dacă ne gândim la personalităţi ca Bismarck, Jean Codeau, Briand său Paul Morand, cititori pasionaţi ai romanului poliţist, se înţelege, creator.

Imposibilitatea dezavuării romanului poliţist vine şi din acel adevăr care rezidă în tehnica acestui roman, demnă de luat în seamă cu atât mai mult cu cât ea a pătruns şi în romanul clasic al unor scriitori celebri, printre care Balzac, Dostoievski, în Crimă şi pedeapsă, *Edgar Alan Poe, Viliers de Uîsle*

Adam.

Aşadar, problema e în ultimă analiză a coeficientului creator. Şi acesta nu este în afara unei tehnici care poate funcţiona integral şi valoric numai în condiţia creaţiei. De fapt această tehnică, menţionată în 1964 de Pierre Nordon în ceea ce el numea tehnica „celor două serii[a] fusese dezbătută pe larg de scriitorul. Român Cămil Petrescu în Revista Fundaţiilor *(8 august 1934). Studiul* Modalitatea şi tehnică romanului poliţist *ne dezvăluie secretul a ceea ce se numeşte „tehnica celor două serii întretăiate". O serie ar fi, să zicem de la A la* C, C *fiind punctul final pentru oricare din serii. O altă serie,* B *merge de asemenea spre punctul* C. *Numai că această serie nu e paralelă primei dintre ele, ci se întretaie cu ea, fără însă a o face observabilă cititorului, care este cu grijă plasat pe o pistă falsă, adevărată fiind numai seria* A, *mărind astfel echivocul, suspansul, melodramaticul, tensiunea necunoscutului.*

Dar această tehnică poate fi folosită deopotrivă de industriaşii scrisului, care pot lua întâmplări din gazetă, prezentându-le de la sfârşit către început şi intersectate de una sau mai multe serii, precizează Cămil Petrescu.

Cum însă se pot deosebi adevăraţii creatori de industriaşii scrisului? Cămil Petrescu nu mai demonstrează. Dar cine citeşte cu atenţie nuvelele judiciaro-poliţiste ale lui Arthur Conan Doyle poate să observe mai întâi că momentul cel mai dificil, care cere o mare abilitate artistică, este momentul de încrucişare a seriilor, în care cititorul pe nesimţite trebuie trecut din platforma unei serii în alta.

Acest vicleşug fiind moralmente nu al autorului, ci al naturii, ţinând de însuşi procesul de dibuire detectivistă.

Dar chiar dacă acest detaliu foarte important nu este ignorat, el trebuie susţinut de alte multe calităţi scriitoriceşti pentru a putea ajunge la adevărata lui finalitate. Iar la o analiză atentă a foiletoanelor lui Arthur Conan Doyle, vom observa că prozatorul e de fapt un dramaturg prin puterea de sinteză, de înşurubare organică în acţiune a personajelor şi aceasta cu consecinţa firească a realizării echilibrului de situaţii şi episoade, determinat şi de o limitare a psihologicului ca explorare.

Din această perspectivă Arthur Conan Doyle este un mare realizator de atmosferă, *aceasta în sensul de a da locului şi momentului acel* hallo *cu rezonanţă interioară, perfect acordat în tonalitatea şi tensiunea faptelor. Jleziduul acela sufletesc ce ne acompaniază de-a lungul acţiunii şi după încetarea ei.*

Meritul lui Arthur Conan Doyle stă şi în arta de a îmbirm scurtă şi conţinuta povestire a unor părţi din întâmplări, uneori în limita dialogului, să zicem cu medicul Watson, pe care Sherlock Holmes îl are. Este vorba finalmente de o artă a replicilor pentru care şi-a impus o frază măsurată, interzicând interstiţiile, evitând „prolixitatea difuză", ca şi laconismul ermetizat. Prin acestea, dar şi prin scalparea carnaţiei metaforice, Arthur Conan Doyle răspundea genului literar în care se realiza, răspunzând şi unei chemări ce ţine de factură clasică şi tipică a temperamentului britanic.

În unele privinţe, versiunea lui Cămil Petrescu împotrivitoare romanului poliţist este justificată, dar scriitorul român însuşi recurge la tehnica acestui roman în Patul lui Prdoust, *eliminând acolo numai detectivul profesionist pentru a-l păstra pe cel neprofesionist, care traduce subtextuală înclinaţie general umană de descoperire a „misterului" şi care nu putea fi înlăturată decât cu riscul diminuării valorii artistice a romanului. Înverşunarea, pornită din gelozia faţă de succesul de librărie şi de chioşc a romancierului judiciaro-poliţist trebuie creditată numai când este vorba de subspecia acestui roman, încât aşa-zisa „pretenţie de fUosofie" din rândurile lui Paul Morand rămâne totuşi în picioare:*

„Nu ştiu dacă i s-a adus îndeajuns omagiul pentru turul de forţă pe care l-a realizat romanul poliţist. A înfricoşa pe omul contemporan nu e aht de uşor; în ordinea naturală acesta a văzut foarte mult, iar în ordinea supranaturală nu mai crede etc... Fiecare lector se simte nu numai o victimă posibilă, ci şi un virtual criminal, căci romanul rus ne-a arătat abisurile sufletului nostru şi psihanaliza ne-a relevat latenţa subconştientă a nevoii noastre de a ucide. Toată lumea, azi, poate să fie bănuită. Gustul morţii planează peste noi, războiul, crimele pasionale, accidentele de tren, de avion, d [e automobil au pus pericolul înainte de toate şi suntem de-acum *înainte*

familiarizaţi cu această idee a morţii violente, la care părinţii noştri nu gândeau şi puteau să nu gândească. Cea mai frumoasă glumă a epocii noastre e sângele. Şi pentru a respira mirosul său fad cumpărăm de la librar romanul detectiv în ediţie ieftină.

Azi nu mai e Bossuet care să ameninţe pe cei mari, e Conan Doyle sau Edgar Wallace". (Paul Morand: Reflecţii asupra romanului detectiv, *în:* Revistă din Paris, 2 *aprilie 1934).*

Fără îndoială că romanul poliţist în înţelesul lui major nu e imoral. Ca adversar al acestei specii literare, Cămil Petrescu însuşi o recunoaşte, reproşându-i în schimb rămânerea în iluzia jocului inteligenţei, ceea ce nu ni se pare un defect, atâta vreme cât în celelalte categorii de romane asistăm la o rămânere în iluzia jocului afectivităţii.

Trebuie amintit totuşi că ultraluciditatea romanului poliţist se întâlneşte în zonele ei cele mai adânci cu cel mai autentic lirism şi afectivitate. Există astfel în scrierea lui Arthur Conan Doyle un fior al descoperirii, ca şi al anticipării, ca aventură a acestora, un drum necunoscut, care absolvă romanul de o posibilă penitenţă în raţionalism, atâta vreme cât el stă deschis cu toate ferestrele spre infinit şi imprevizibil. Se află în această sufletul modern al scriitorului pe care i-l certifică şi momentele numai aparent bizare ale biografiei lui. El nu rămâne în afara vremii şi filosof iei începutului de veac al XX-lea. Cerebralitatea lui are adâncuri lirice, şi frumuseţea filosofiei implicate stă în cutezanţa de a avea acea nestrămutată convingere de a-şi apropia necunoscutul. Cel care scria despre istoria spiritismului unea, în exigenţa de a găsi certitudini, trecutul de viitor, şi nu afla un mijloc mai fericit de realizare decât în literatură.

Iubitor al unui mod de comunitate socială, cu înţelesuri stricte în istoria Irlandei, era, şi deloc paradoxal, un adept al lui Carlyle, cu o istorie ce se află la deriva personalităţilor. Artistul şi omul de ştiinţă sunt chemaţi sub discretul înveliş al romanului judiciaro-poliţist şi de anticipare în numele personalităţii. S-a spus pe drept astfel că Sherlock Holmes e un simbol al progresului ştiinţific. Intenţiile cu direcţie ştiinţifică ale lui Arthur Conan Doyle fiind confirmate de laboratoarele şi studiile criminalistice, printre altele, ale lui

Lyonnais Edmond Lofard.

Este astfel justificată setea tineretului pentru scrierea lui Arthur Conan Doyle, căci clipa de meditaţie în care te proiectează după terminarea nuvelei citite te duce spre acea geometrie privită ca mijloc şi nu ca scop. Cerebralitatea scriitorului fiind numai una instrumentală, sondă cu care forează în nemărginire.

E un act de putere a crede în certitudini, dar mai ales în acea mare certitudine că tot ceea ce cunoaştem în nemărginirea lumii confirmă însăşi această nemărginire dată de spirit. Şi niciunde misterul lumii nu stă mai bine ascuns decât în faptul cotidian. Stingerea şi aprinderea stelelor pe firmament în raportarea lor la univers nu sunt decât în sens sublim fapte cotidiene. Misterul şi înţelesul lui sublimat va rămâne în subtextul filosofic al acestui scriitor britanic cheia care deschide poarta înţelesului literaturii de mâine. A te coborî în cotidian şi uneori în josnicia lui pentru a descoperi un înţeles adine, înseamnă a te racorda la un

Ritm cosmic ce n& stă ta tndemtnă. Tineretul, care are intuiţia de jos a unui astfel de roman, îşi va gisi mai târziu legitimă filosof ia care îi stă acum ascunsă.

AUREL PETRESCU

NOTĂ:

Publicăm În prezenta culegetne şapte din foiletoanele lui Arthur Conan Doyle, cu unele mici modificări de ordin stilistic şi ortografic, după ediţia ou titlul *Aventurile lui Sherlock Holmes,* Editura tineretului, 1958.

Sperăm, dacă împrejurările vor fi favorabile, să readucem în atenţia publicului şi o altă serie din ciclul celor 56 de foiletoane cât totalizează pasionanta creaţie a marelui scriitor britanic.

CINCI SÂMBURI DE PORTOCALĂ

Când îmi arunc privirea peste notele şi însemnările mele în legătură cu aventurile lui Sherlock Holmes din anii '82 - '90, descopăr atâtea cazuri ciudate şi interesante, încât nu mai ştiu nici eu ce să aleg şi ce să las

deoparte. De altfel, unele întâmplări şi-au şi câştigat faimă cu ajutorul ziarelor. Altele, însă, nu au oferit un material corespunzător însuşirilor deosebite pe care prietenul meu le avea într-o măsură atât de mare şi care intră în sarcina acestor amintiri să le ilustreze. Există însă şi împrejurări în care toată capacitatea sa analitică nu a fost de nici un folos, aşa că de-ar fi să le povestim, nu ne-am mai putea alege decât cu nişte începuturi fără de sfârşit. Alte cazuri au fost lămurite doar în parte, dezlegarea bazându-se mai degrabă pe ipoteze şi presupuneri, decât pe dovezi logice din toate punctele de vedere – lucru pe care Holmes îl aprecia atât de mult. Există totuşi, printre aceste ultime întâmplări, una atât de deosebită ca amănunte şi atât de surprinzătoare ca rezultate, încât mă simt îndemnat să vă istorisesc câte ceva în legătură cu ea, deşi cuprinde unele puncte care n-au fost şi probabil nu vor fi niciodată lămurite pe deplin.

Anul '87 ne-a adus un lung şir de cazuri mai mult sau mai puţin interesante, pe care mă mulţumesc doar să le citez. Printre titlurile acestui an, am găsit o dare de seamă privitoare la „Cabinetul Paradol" şi la „Asociaţia cerşetorilor amatori", oare întreţineau un club luxos în subsolurile unei magazii de mobile, la faptele legate de dispariţia corăbiei „Sophy Anderson^, la ciudatele înitimplări ale familiei Grice Patersons din insula Uffia, şi în sfârşit, la cazul de otrăvire Camberwell. Dacă vă amintiţi, în acest din urmă caz, Sherlock Holmes, învârtind ceasul mortului, a putut dovedi că mai fusese învârtit o dată ou două ore înainte, stabilind astfel că victima se culoase în acest răstimp. A fost o deducţie de cea mai mare importanţă pentru lămurirea afacerii. Dar toate acestea le voi povesti, poate, mai târziu. Niciuna din întâmplările pomenite mu prezintă însă aspecte atât de ciudate ca neobişnuitul şir de întâmplări pe care le voi istorisi în cele ce urmează.

Era spre sfârşitul lui septemIbrie şi furtunile echinocţiului bântuiau cu o furie neobişnuită. Vuietul gemuise toată ziua, iar ploaia izbea întruna în geam, încât aici chiar, în inima uriaşei Londre, construită de mâna omului, ne-am văzut siliţi să ne abatem o clipă gândul de la preocupările noastre zilnice şi să acceptăm prezenţa acestor uriaşe forţe ale naturii care, asemenea unor animale sălbatice închise în cuşcă, urlă la oameni printre

gratiile civilizaţiei. Odată ou asfinţitul, furtuna s-a înteţit şi ea, iar vântul a început să şuiere şi să geamă prin coşuri ca un glas de copil. Sherlock Holmes şedea cu un aer morocănos la un capăt al căminului, verificându-şi arhivă, pe când eu mă adîncLsem la celălalt capăt, într-una din acele minunate povestiri de pe mare ale lui Clark Russel, până ce urletul itombunii de afară păru că se confundă ou cel din carte, iar ropotul ploii. se pierde în freamătul prelung al oceanului.

Soţia mea fusese invitată la mătuşa ei, aşa că eram din nou locatar în Baker-street.

— Ei! Am. Exclamat, uitându-mă la prietenul meu, parcă a sunat cineva. Cine să fie la ora asta? Vreun prieten de-al tău...

— N-am ni ei un prieten, în afară de tine – mi-a răspuns el. Nu încurajez vizitele.

— Atunci vreun client.

— Dacă-i aşa, trebuie să fie un caz grav, altfel nu văd ce l-ar putea sili să iasă pe o asemenea vreme şi la o oră ca asta. Dar cred mai degrabă că e vreo cunoştinţă de-a proprietăresei...

Presupunerile lui se dovediră greşite; am auzit un pas pe coridor şi o bătaie la uşă. Holmes a întins braţul lui lung şi a întors lampa, care îi lumina faţa, spre scaunul cel liber, pe care avea să şadă noul venit.

— Intră! Făou el.

Omul care intră era tânăr. Părea de vreo 22 de ani, arăta îngrijit» şi bine îmbrăcat, ţinuta lui respira eleganţă şi gingăşie. Se vedea, după umbrela pe care o avea în mina şi care şiroia de apă, ca şi după mantaua (Lui de ploaie lungă până la glezne, care strălucea de umezeală, pe ce vreme fioroasă fusese nevoit să vină. Aruncă o privire neliniştită în jur şi în lumina lămpii i-am zărit faţa palidă şi iprivirile posomorite, ca ale unui om apăsat de o spaimă nespusă..

— Trebuie să vă cer iertare – făcu el, fixându-şi pincenez-ul de aur. Sper că nu vă deranjez. Mi^e teamă ca ddn pricina ploii şi a furtunii de afară, am să las urme în camera dvs. atât de îngrijită.

— Daţi-mi haina şi umbrelă dvs. – făcu Holmes. Am să le atârn în oui şi

au să se usuce îndată. Veniţi din sud-est, după câte văd.

— Da, din Horsham.

— Aveţi noroi şi praf de mamă pe bombeu.

— Am venit să vă cer sfatul.

— Asta e un lucru foarte simplu.

— Şi ajutorul.

— Asta nu e totdeauna prea lesne.

— Am auzit de dws., domnule Holmes. Mi-a spus maiorul Frendergast cum l-aţi salvat în scandalul de la Tankerville Club.

— A, da, da Fusese acuzat 'pe nedrept că a trişat la cărţi.

— Mi-a spus că nu există problemă să n-o puteţi rezolva.

— Exagerează.

— Că n-aţi fost înfrânt niciodată.

— Ba da. De patru ori – trei bărbaţi şi o femeie.

— Dar ce importanţă are în comparaţie cu nenumăratele dvs. izbânzi?

— E drept că în general am izbutit.

— Prin urmare, s-ar putea şi în cazul meu.

— Vă rog să vă trageţi scaunul lingă foc şi să-mi faceţi plăcerea să ne daţi câteva amănunte în legătură cu cazul dsyis.

— Nu e un caz obişnuit.

— Niciunul din cele de care trebuie să mă ocup eu nu e obişnuit. Eu sunt un fel de ultimă instanţă. -

— Şi cu toate acestea, mă întreb, domnule, dacă aţi mai avut de-a face vreodată cu un lanţ de întâmplări mai misterios şi mai inexplicabil decât cel care s-a petrecut în familia mea.

— Mă faceţi curios – i-a răspuns Holmes. Vă rog să-mi povestiţi de la început toate faptele esenţiale şi diupă aceea vă voi cere eu amănuntele care mi se vor părea mai însemnate.

Tânărul îşi trase scaunul şi îşi întinse lângă flăcări picioarele aide de ploaie.

— Mă numesc John Openshaw, începu el. Cred că ocupaţiile mele nu au nimic a face cu întâmplările acestea îngrozitoare. E o poveste veche de

familie, aşa că, dacă vreţi să înţelegeţi despre ce e vorba, trebuie să iau totul de la bun început.

Bunicul meu a avut doi fii –.pe unchiul EUias şi pe tatăl meu Joseph. Tata avea o făbricuţă în Coventry, pe care 3 dezvoltat-o odată cu inventarea bicicletei. Avea patentul anvelopelor incasabile. Qpenshaw şi 'afacerea i-au mers atât de bine, încât, la un moment dat a găsit un cumpărător pentru ea, retrăgându-se cu o avere frumuşică.

Unchiul meu Elias a emigrat de tânăr în America şi s-a făcut plantator în Florida, unde, după câte am aflat, îi mergea foarte bine. Cât a ţinut războiul[1], a luptat în armata lui Jackson şi apoi sub Hoor, ajungând până la gradul de colonel. Când Lee a depus armele, unchiul s-a întors pe plantaţie, unde a rămas vreo 3 sau 4 ani. Prin 1869 sau 1870 a venit în Europa şi a cumpărat o mică proprietate în Sussex, lingă Horsam. Făcuse mare avere în Statele Unite şi motivul pentru care se întorsese, era ura pe care le-o purta negrilor şi nemulţumirea faţă de politica republicii, care le acordase acestora dreptul da vot. Era un om ciudat, repede, şi crud la mânie; oînd se înfuria era de-a dreptul murdar la gură; îi plăcea să trăiască retras. Mă îndoiesc că a pus vreodată piciorul în oraş cât timp a stat la Horsham. Avea o grădină şi vreo două-trei terenuri de joc, pe care se antrena, deşi adeseori nu părăsea camera săptămâni de-a rândul. Bea foarte mult rachiu şi fuma peste măsură, dar ocolea lumea – n-avea nevoie de prieteni şi nici de propriul lui frate nu voia să audă.

Pe mine nu mă lua în seamă. De fapt, însă, mă iubea. Atunci când m-a văzut prima oară, eram un băieţandru de vreo 12 ani. Asta s-a petrecut prin 1878, la vreo 8—9 ani după înioarcerea lui în Anglia. L-a rugat pe tatăl meu să mă lase să locuiesc cu el şi, în felul lui, s-a purtat foarte frumos cu mine. Când era treaz

[1] Războiul civil american.

Îi plăcea să jucăm table şi "dame şi m-a făcut omul lui de legătură atât cu slugile, cât şi cu furnizorii, aşa Că pe la vreo 16 ani, eu eram de fapt 'stăpmul casei. Aveam cheile în păstrare, mă puteam duce oriunde şi puteam face orice îmi dorea inima, atâta vreme cât nu îi tulburam singurătatea. Cu o

singur^ excepţie. Sus la pod, avea o cameră de «debara pe care o ţinea întotdeauna încuiată şi unde nu ne îngăduia, nici mie, nici altora, să intrăm, sub nici un cuvânt. Curiozitatea mea de copil m-a împins să arunc o privire prin gaura cheii, dar niciodată n-am putut zări mai mult decât îngrămădeala de cuiere vechi şi pachete *pe* care le găseşti de obicei în pod.

Într-o zi, era în martie 1883 – am văzut pe biroul colonelului, Hngă farfurie, o scrisoare purtând o ştampilă din străinătate. De obicei nu primea scrisori. Toate notele erau achitate în numerar şi prieteni nu avea de fel.

— Din India! Exclamă unchiul meu la vederea ei. Ştampila era din Pondichery! Ce-o mai fi şi asta?

O desfăcu în grabă şi cinci sâmburi uscaţi de portocală se rostogoliră cu zgomot în farfurie. M-a pufnit râsul, dar râsul mi^a îngheţat pe buze când am văzut expresia ce i se întipărise pe faţă. Duza îi căzuse. Ochii parcă îi ieşiseră din orbite. Pielea i se făcuse străvezie şi stă aşa, holbându-se la plicul pe eare-l mai ţinea în mână-i tremurătoare.

— K.K.K.! Exclamă el, Doamne, Dumnezeule, m-au ajuns păcatele!

— Ce-i asta, unchiule? Am strigat eu.

— Moartea – făcu el şi, ridiofindiu-se de la masă, se retrase în camera lui, lăsinidu-mă tremuri nd de spaimă. Am ridicat plicul. Pe partea dinăuntru a clapei erau mâzgălite cu cerneală roşie, chiar deasupra lipiciului de trei ori K. în afara celor cinci sâmburi, nu mai era nimic. Care fusese pricina acestei spaime copleşitoare?

Am lăsat (baltă 'micul dejun şi; pe când urcam scara, l-am întîlniit din nou pe unchiul meu, oare cobora,. - Ţinînd într-o mină o cheie veche şi ruginită – probabil de la pod, şi în cealaltă o cutiuţă de aramă, oa o casetă de bani.

— N-au decât să facă ce-or vrea, că tot îi pun eu cu botul pe labe – spuse el, scoţând o înjurătură. Spune-i Mary-ei să facă foc la mine în cameră şi să trimită după Fordham, notarul din Horsham.

Am făcut întocmai şi când a sosit notarul, m-a rugat să vin şi eu la el în cameră. Ardea un foc strălucitor şi pe grătar se vedea o grămăjoară de cenuşă neagră şi moale, de parcă ar fi fost hârtie ansă. Alături, stătea cutia

de aramă deschisă şi goală. Mi-am aruncat o privire spre ea şi am tresărit. Pe capac erau aceiaşi trei K, pe care îi mai văzusem dimineaţa pe plic.

— Aş vrea, John – mi-a spus unchiul – să fii martor când îmi fac testamentul. Averea mea, cu toate avantajele şi dezavantajele pe care le aduce, ho las fratelui <meu, adică tatălui tău şi, că fără îndoială în cele din urmă îţi va aparţine ţie. Dacă ai să te poţi bucura de ea în pace, să-ţi fie de bine! Dacă crezi că nu, ascultă-mă pe mine, ibăiete, dă-i-o duşmanului tău de moarte. Îmi pare rău că trebuie să-ţi las un asemenea dar cu două tăişuri, dar n-am de unde să ştiu ce întorsătură vor lua lucrurile. Semnează, te rog, hârtiile astea, în locul pe care o să ţi-l arate domnul Nordham.

Am semnat hârtiile întocmai. Pe urmă, notarul le-a luat şi s-a 'dus cu ele. Vă închipuiţi că întâmplarea aceasta a făcut o puternică impresie asupra mea. Am stat şi m-am gmdit la oa, am răsucit-o pe o parte şi pe alta, dar n-am izbutit să îi dau de oapăt. Şi totuşi, nu puteam alunga simţământul de spaimă pe care mi-l lăsase, deşi impresia aceasta se topea pe măsură ce săptăimînile treceau şi vedeam că nimic nu tulbura mersul obişnuii aii vieţii noastre. Şi totuşi, cu unchiul meu se petrecea ceva. Începuse să bea mai mult decât oricând şi nu suporta de fel oamenii. Mai tot timpul şi-l petrecea în camera lui, cu uşile încuiate. Uneori însă, se năpustea afară, de parcă i se urcase vinul la cap şi o pornea razna prin grădină, cu un revolver în mină, răcnind că nu s-a născut omul de care să îi fie teamă lui şi că nici dracu' n-o să-l poată sili să se închidă în casă ca oile în ţarc. Dar după ce-i trecea criza, se repezea la uşă ca un apucat, o încuia şi o bloca, de parcă n-ar mai fi fost în stare să înfrunte spaima pe care o simţea în fundul sufletului, în asemenea clipe l-am văzut chiar când era frig afară, cu faţa muiată toată, de parcă abia s-ar fi spălat. Ca să închei şi să nu mai abuzez de răbdarea dvs., domnule Holmes, într-o seară, căind i se urcase vinul la cap, a pornit-o din nou prin grădină şi nu s-a mai întors. Ne-am dus în căutarea lui şi l-am găsit cu faţa în jos, într-o baltă cu apă verzuie de la capătul grădinii. Urme de violenţă n-am descoperit, iar apa nu avea decât două picioare adâncime, aşa că, ţinând seama de faptul că era un om atât de ciudat, instanţa judecătorească a pus încheiere de sinucidere. Mie însă, care-l ştiam cum tresărea numai la gândul

morţii, mi-a trebuit mult până să mă conving, că nu s-a lăsat până ce n-a dat cu ochii de ea. Dar toate au trecut şi tatăl meu a intrat în posesia moşiei şi a unui depozit de 14.000 lire la bancă.

— O clipă – interveni Holmes. Prevăd că lucrurile pe care le voi afla de la dvs. sunt cât se poate de neobişnuite. Spuneţi-mi, vă rog, când a primit unchiul dvs. scrisoarea, şi data presupusei sale sinucideri.

— Scrisoarea a sosit în 10 martie 1883. De murit, a murit după 7 săptămâni, în noaptea de 2 mai.

— Mulţumesc. Continuaţi, vă rog.

— Când tatăl meu a preluat proprietatea din Horsham, la rugăminţile mele a întors cu josul în sus podul, care stătuse totdeauna încuiat. Cutia de aramă a găsit-^o, deşi conţinutul ei fusese distrus. În interiorul capacului era o etichetă cu iniţialele K.K.K. Dedesubt scria:

„Scrisori, însemnări, chitanţe şi condici". După părerea noastră era vorba de hârtiile pe care le distrusese colonelul OpenshaW. Încolo, n-am găsit nimic deosebit, în afară de o grămadă de ziare şi carneţele în care era vorba de viaţa unchiului meu în America. Unele erau vechi şi din timpul războiului. Din ele, reieşea că-şi făcuse datoria şi că era cunoscut ca un soldat curajos. Altele datau din perioada de reconstrucţie a Statelor Unite şi se refereau mai ales la politică, pentru că – era limpede – se împotrivise din 'toate puterile politicienilor trimişi din nord.,

Era pe la începutul lui '84, când tata s-a mutat la Horsham, şi toate au mers cum nu se poate mai bine până în ianuarie '85. Trecuseră patru zile după Anul Nou şi ne luam micul dejun, când l-am auzit pe tata scoţând un strigăt de surprindere. Într-o mină ţinea un plic pe care tocmai îl deschisese, şi în cealaltă cinci sâmburi uscaţi de portocală. Totdeauna îşi bătuse joc de povestea mea cu colonelul, de care spunea că e povestea cu cocoşul roşu. De data. Aceasta însă, era zăpăcit şi tremura de frică să nu împărtăşească aceeaşi soartă.

— Dar ce mai e şi asta, John? Bâigui el. Am simţit că mi se strînige inima.

— K.K.K. – I-am răspuns eu, Şi-a aruncat o privire în plic.

— Da, aşa e I exclamă el. Uite literele. Dar ce scrie deasupra *lor?*

— „Pune hârtiile pe ceasul solar" – am citit cu, uitându-mă peste umărul lui.

— Ce hârtii? Ce ceas solar? M-a întrebat el.

— Cel din grădină. Altul nu mai e, i-am răspuns. Probatul că e vorba de hârtiile pe care le-a distrus.

— Haida de – făcu tata, prinzind din nou curaj. Trăim într-o ţară civilizată şi nu face să ne prostim aşa. De unde a fost expediată?

— De la Dundee – i-am răspuns, după ce m-am uitat la ştampilă.

— Vreo giuimă proastă. Ce am eu cu ceasurile solare şi hârtiile alea? Doar n-am să dau atenţie unor asemenea prostii!

— Ar trebui să ne-adresăm poliţiei – am spus eu.

— Da, ca să-şi bată} oc de temerile mele!

Să n-aud de aşa ceva!

— Atunci lasă-mă pe mine.

— Nu, îţi interzic! Nu vreau să se facă caz de asemenea prostii.

Era inutil să mai discut cu el, pentru că se arăta foarte încăpăţânat. Am plecat cu inima grea.

La trei zile după primirea scrisorii, tata s-a dus în vizită la un vechi prieten, maiorul Freebody, comandantul unuia din forturile de la Portsdaw Hiîl. Mi-a părut bine, pentru că îmi închipuiam e mai departe de primejdie, dacă pleacă de acasă. De data asta, însă, am greşit. A doua zi, după plecarea lui, am primit o telegramă din partea maiorului, care mă ruga să vin fără întârziere. Tata căzuse într-unui din puţurile de calcar, atât de numeroase prin împrejurimi, şi zăcea fără cunoştinţă, cu capul sfărâmat. Am alergat într-acolo, dar îşi dăduse sufletul fără să-şi mai vină în simţiri. După cât se pare, se întorcea din Farehem pe la asfinţit. Cum nu cunoştea locul, iar puţul nu fusese îngrădit, ancheta a stabilit pe dată că era vorba de „moarte prin accidentaire". Şi oricât de atent am cercetat eu faptele legate de moartea lui, n-am fost în stare să găsec ceva care mi-ar fi putut arăta că ar fi vorba de o crimă. Urme

De violenţă nu existau şi nici urme de paşi, jefuit nu fusese şi nimeni nu

zărise vreun străin pe drum. Şi totuşi, nu trebuie să vă mai spun eît de grea îmi era inima şi că nu aveam nici o îndoială că fusese victima unei crime.

În felul acesta, care nu prevestea nimic bun, ara intrat în posesia moştenirii mele. Mă veţi întreba de ce n-am vmdut-o. Ei bine, eram sigur că nenorocirile care se abătuseră asupra noastră se datorau vreunei întâmplări din viaţa unchiului meu şi că acolo sau în altă parte, primejdia era tot atât de mare.

Tata a murit prin ianuarie 1885. De atunci au trecut doi ani şi opt luni. În vremea aceasta am dus un trai fericit la Horsham şi începusem să nădăjduiesc că 'blestemul care plutea asupra familiei noastre se spulberase, pierind odată cu ultima generaţie. M-am bucurat însă prea curând; ieri dimineaţă am primit lovitura în acelaşi fel ca şi tatăl meu.

Tânărul scoase din vestă un plic boţit şi, întorcându-l, scutură pe masă cinci sâmburi mici şi uscaţi de pontocală.

— Acesta e plicul, urmă el. Ştampila e din Londra, sectorul de est. Înăuntru e aceeaşi în «crlpţie ea şi în depeşa pe oare a primit-o tata:

„K.K.K." şi „pune hârtiile pe ceasul solar".

— Şi dumneata ce-ai făcut? L-a întrebat T lolmes.

— Nimic.

— Nimic?

— Ca să fiu sincer – şi-şi ascunse faţa în mâinile lui fine şi albe – n-am mai ştiut ce să fac. Mă simţeam ca un iepure încolţit de un şarpe. Parcă aş fi căzut pradă unui destin neînduplecat, căruia nu mă puteam împotrivi şi de nare nu mă poate păzi nimeni şi nimic.

— Asta-i bună! Exclamă Sherlock Holmes. Trebuie să faci ceva, omule, altfel eşti pierdut!

Dacă n-ai să te pierzi cu firea, mai poţi scăpa.

Nu e acum momentul să ne lăsăm pradă desperării.

— Am fost la poliţie.

— Aşa?

— Dar au zâmbit când le-am spus cele întâmplate. Sunt sigur că inspectorul e convins că scrisorile nu sunt decât o glumă şi că moartea alor

mei a fost într-adevăr un accident, aşa cum a stabilit instanţa, neavând nici o legătură cu ameninţările.

Holmes ridică pumnii.

— E o tâmpenie de necrezut! Exclamă el.

— Cu toate astea, mi-au dat un poliţist ca să stea în casă cu mine.

— Aţi venit împreună?

— Nu. Avea ordin să stea în casă.

— Holmes ridică din nou braţele.

— De ce ai venit la mine? Şi, mai ales, de ce n-ai venit îndată?

— N-am avut de unde să ştiu. Abia azi i-am pomenit maiorului Brendergast despre necazurile mele şi el m-a sfătuit să vin la dvs.

— Scrisoarea ai primit-o acum două zile. Ar fi trebuit s-o pornim mai devreane. Bănuiesc că altă dovadă în afară de asta n-ai – vreun amănunt care să ne poată fi de ajutor.

— Ba da, mai e ceva – a răspuns John Openshaw. Scotoci în buzunarul hainei şi scoţând o foaie de hârtie albastră, decolorată, o puse pe masă.

— Mi-aduc aminte... – Continuă el. În ziua în care unchiul şi-a ars hârtiile, am observat că marginile rămase întregi în cenuşă erau de culoarea aceasta. Foaia ide hârtie am găsit-o pe jos, în camera lui, şi bănuiesc că o fi zburat, rămânând întreagă. Dar în afară de faptul cc în ea se pomeneşte de sîmfouri, nu prea văd în ce ne-ar folosi. Trebuie să fie vreo pagină dintr-un jurnal intim. Scrisul e fără îndoială al unchiului meu.

Holmes trase lampa şi amândoi ne-am aplecat asupra foii, ale cărei margini zdrenţuite arătau că într-adevăr fusese smulsă dintr-un caiet. Sus purta dată: „martie 1869" şi dedesubt erau următoarele însemnări misterioase:

„4. A venit Hudson. Vechea platformă.

7. Pune* sâmburii pe Mc. Cauley, Paramore şi John Swain din St. Augustine.

9. Mc. Cauley lichidat.

10. John Swain lichidat.s

12. Vizitat Paramore. Totul în ordine."

— Mulţumesc, făcu Holmes îndoind hârtia şi înapoind-o vizitatorului nostru. Şi acum, " nu mai trebuie să pierzi nici o clipă, sub nici uh motiv. Nu e timp nici (măcar să discutăm cele povestite de dvs. Trebuie să pleci îndată acasă şi să te pui pe treabă.

— Şi ce să fac?

— Nu există decât un snigur lucru de făcut şi fără întârziere. Viră foaia de hârtie în cutia de aramă despre care minai vorbit. Şi mai pune înăuntru o scrisoare, în oare să le explici că celelalte hârtii au fost arse de unchiul dumitale şi că alta nu a mai rămas. Trebuie s^o scrii în aşa fel, încât să-i convingi. Pe urmă, pune imediat cutia pe ceas, cum ţi s-a cerut. Ne-am înţeles?

— Da.

— Nu te gândi încă la răzbunare sau la eova asemănător. Pentru asta avem legea; nu uUn însă că mai e până să-i ajungem din urmă. Mai întâi, să înlăturăm primejdia care te ameninţă. Pe urmă, vom lămuri misterul şi îl vom pudepsl pe vinovat.

— Mulţumesc – făcu tînăiru'l, ridicându-se sj Îmbrăcându-şi pardesiul. Simt că încep iar Mii trăiesc şi să sper. Am să fac cum mi-aţi spus.

— Nu pierde o clipă şi, mai ales păzeşte-te până atunci, pentru că e limpede că te pîndoatc o primejdie. Cu ce te întorci acasă?

— Cu trenul, de la Waterloo.

— Nu e încă nouă. E lume pe străzi, aşa că vei fi în siguranţă. Totuşi, nu-i de ajuns.

— Sunt înarmat.

— Asta-i bine. Mâine înicep să mă ocup de cazul dumitale.

— Prin urmare, ne întâlnim la Horsham?

— Nu, secretul e aici, la Londra. Aici trebuie să-l caut.

— Atunci am să vă mai caut peste o zi sau două, ca să vă spun ce-am făcut cu cutia şi hârtiile. Am să vă cer sfatul de câte ori se va ivi" ocazia.

*4** Ne strânse mâna şi plecă. Afară, vântul continua să geamă, iar ploaia plescăia şi bătea în geamuri. Istoria aceasta ciudată, neobişnuită, părea să fi prins trup din înseşi elementele deslănţuate – vântul o minase

până la noi ca o algă pe furtună. – După care elementele o înghiţiră din nou.

Sherlock Holmes stătu o vreme în tăcere, cu capul în piept şi cu privirile aţintite în lucirea roşie a focului. Apoi îşi aprinse pipa şi, lăsându-se pe spate, în fotoliu, începu să urmărească rotocoalele de fum albastru, care se alungeau spre tavan.

— Watson – făcu el într-un târziu – cred că de când suntem, n-am întâlnit un caz atât de uluitor.

— Afară doar de Somnul celor patru.

— Mda, poate. Şi totuşi am impresia că John Openshaw e ameninţat de o primejdie mai marc decât chiar cea care ameninţa familia Sholte.

— Dar ştii precis despre ce primejdie este vorba? L-am întrebat eu.

— Cât despre natura ei, n-am nici o îndoială – mi-a răspuns el.

— Atunci, despre ce e vorba? Cine este K.K.K. şi ce are cu familia asta nefericită?

Sherlock Holmes închise ochii, îşi lăsă coatele pe braţele fotoliului şi îşi împreună degetele.

— Cine ştie să judece bine lucrurile – observă el – odată ce a desluşit chiar şi un singur fapt sub toate aspectele, va descoperi şi în continuare nu numai lanţul de întâmplări care duce la el, ci şi urmările lui. Şi aşa cum Cuvier a fost în stare să descrie fără greş un animal după un singur os, tot astfel, observatorul care a desprins înţelesurile unuia din inelele lanţului de întâmplări, va fi în stare să le indice cu precizie şi pe celelalte – atât cele anterioare, cât şi cele ce vor urma.

Noi n-am ajuns încă la rezultatele la care doar raţiunea ne-ar putea duce. Există probleme cărora nici unul dintre cei ce au căutat să le rezolve cu ajutorul intuiţiei, nu au izbutit să lc dea de capăt, dar cărora judecata le-a tfăsit soluţia. Că arta gmditorului să atingă, însă, culmile cele mai înalte, el trebuie să ştie cum să se folosească de toate faptele care-i Mint cunoscute. După cum vei vedea, acest lucru presupune o informaţie largă – lucru lîlfll rnr, chiar la epoca noastră, a învăţămîniullll gratuit şi a enciclopediilor. Totuşi, nu e cu putinţa ca cineva să 'posede toate cunoştinţa» carc-i ipot fi de ajutor în activitatea sa. 'Iste tocmai ceea ce am încercat eu. Dacă nu KrpMCHC, la

începutul prieteniei noastre ai făcut ci delimitare foarte precisă a cunoştinţelor mele.

— Da – i-am răspuns eu, râzând. A fost 0 CHractcnlzaire puţin obişnuită. Filozofie, astronom Ic şl ipolitică – nota zece, după câte îmi nmlnimc. Botanica – aşa şi aşa, geologia – cunoştinţe profunde în ceea ce priveşte petele dl» noroi provenite 'de pe distanţa de 50 de mile Iu Jurul oraşului, chimia – după ipoftă, anatomia – nesl stern atic, literatură senzaţională |t documente despre crime – inegalabil, apoi, VlrwrA, box, «crimă, avocatură şi sinucidere cu ajutorul cocainei şi tutunului. Cred că astea erau elementele principale al^e analizei mele. La auzul ultimelor cuvinte, Holmes râse.

— Bine – făcu el – îţi spun, ca şi atunci, că omul trebuie să depoziteze în creierul mic toate Lucrurile de oare s-ar putea să aibă nevoie, iar restul să-l lase în magazia bibliotecii de unde-4 poate lua oricând. Când e vorba însă de un caz ca cel de astă-seară, trebuie neapărat să ne folosim de toate mijloacele care ne stau la îndemână. Fii bun, te rog, şi dă-mi litera K din enciclopedia americană. E pe raftul de lingă tine. Mulţumesc. Acum, hai să analizăm situaţia şi să vedem ce am putea descoperi. În primul rând, să pornim de la presupunerea certă că Openshaw avea motive puternice să părăsească America. La vârsta lui, nu-şi schimbă omul obiceiurile şi nici nu renunţă de plăcere la clima minunată a Floridei, pentru existenţa izolată într-un oraş de provincie englez. Marea lui dragoste de singurătate, care l-a pălit în Anglia, mă face să bănuiesc că-i era teamă de ceva sau de cineva, aşa că putem porni de la ipoteza că teama aceasta l-a silit să fugă din America. Cât despre 'cauza spaimei lui, o vom deduce dacă vom ţine seama do scrisorile acelea supărătoare pe care le-au primit atât el, cât şi moştenitorii lui. Ai văzut ştampilele?

— Prima era din Pondichery, a doua din Dundee şi a treia din Londra.

»

— Da. Din est. Ce deduci de aici?

— Toate din porturi. Expeditorul se afla pe bordul unui vas.

— Minunat! Primul indiciu. Fără îndoială, este posibil – foarte posibil –

ca expeditorul să se fi aflat pe 'bordul unui vas... Şi acum, să trecem la alt punct. În cazul Pondichery, au trecut şapte săptămmi de la eveniment până la punerea lui în aplicare, iar în cazul Dundee, au trecut trei sau patru zile. Ce îţi spune asta?

— Drumul e mai lung.

— Da, dar şi eGrisoarea are mai mult de făcut.

— Nu văd (legătura.

— În orice caz, bănuiesc că vasul lor sau lui este o corabie. Se pare că totdeauna îşi trimit ciudatele lor avertismente isau semnale, înainte s-o pornească la lucru. Vezi doar cât de repede a venit moartea, după scrisoarea din Dundee. Dacă veneau de la Pondichery, cu vaporul, ar fi ajuns aproape odată cu ea. Au trecut însă şapte săptămâni. După părerea mea, cele şapte săptămâni reprezintă diferenţa dintre vasul poştal, care a adus scrisoarea, şi corabia care l-a adus pe expeditor.

— Posibil.

— R- Mai mult chiar – probabil. Acum vezi cât de urgent este cazul acesta şi de ce i-am cerut tânărului Openshaw să fie cu «băgare de scamă. Lovitura a urmat totdeauna după ce s-a scurs timpul necesar ca expeditorul să străbată distanţa. Ultima scrisoare a fost trimisă, Insă, din Londra, aşa că nu mai putem conta pe vreo întârziere.

— Doamne sfinte! Am exclamat eu. De ce l-o fi prigonind aşa?

— Hârtiile pe care Openshaw le-a luat cu <*1, sunt, fără îndoială de o importanţă vitală pentru omul sau oamenii de pe vas. După părerea mea, e foarte limpede că nu poate fi vorba numai de unul singur. Un singur om n-ar fi fost în stare să ucidă de două ori la rlnd, în aşa fel să-l poată înşela pe un judecător de instrucţie. Trebuie să fie mai mulţi, şi probabil că sunt oameni întreprinzători şi gata la orice. Vor să pună mâna pe hârtii, în posesia oricui s-ar afla. Astei că vezi, K.K.K. nu sunt iniţialele unui om, ci simbolul unei asociaţii.

— Dar despre ce asociaţie este vorba?

— N-ai auzit niciodată... făcu Sherlock Holmes, plecându-se înainte şi coborând glasul

—... n-ai auzit niciodată de Ku-Klux-Klan?

— Nu.

Holmes întoarse paginile unui volum pe care-l ţinea pe genunchi.

— Aici – făcu el, după câteva clipe. wKuKlux-Klan «. Originea numelui stă în asemuirea cu zgomotul făcut de cocoşul unei puşti. Această înspăimîntâoare asociaţie secretă a fost creată după războiul civil, de către un grup de foşti soldaţi sudişti. Ea s-a întins cu repeziciune în diferitele regiuni ale ţării, creându-şi filialele în special în Tenessee, Louisiana, Caroline, Georgia, Florida. Puterea ei a fost folosită în scopuri politice, mai ales pentru terorizarea alegătorilor negri şi asasinarea sau izgonirea dârî ţară a celor care se împotriveau, vederilor lor. De obicei, crimele erau precedate de un avertisment trimis oelui în cauză. Avertismentul se prezenta sub o formă ciudată, dar uşor de recunoscut – o rămurea de stejar cu frunze, în unele regiuni, şi sâmburi de pepene sau portocale în altele. La primirea acestui avertisment, victima trebuia să aleagă: fie să renunţe la poziţia pe oare se situase, fie să fugă din ţară. Dacă înfrunta Ku-Klux-Klanul, moartea era inevitabilă şi de obicei venea într-un fel ciudat şi neprevăzut. Asociaţia era atât de bine organizată, încât nu prea se ştie că cineva s-o fi înfruntat fără urmări, sau că ucigaşii să fi fost descoperiţi vreodată. KuKlux-Klanul a cunoscut o epocă de înflorire de câţiva ani, în ciuda eforturilor guvernului S.U.A. şi a oamenilor de bine din sud. În cele din urmă, miişcarea s-a dizolvat pe neaşteptate, deşi s-au mai înregistrat unele recrudescenţe sporadice."

— Cred că observi— făcu Holmes, punând volumul jos – că desfiinţarea asociaţiei coincide cu dispariţia lui Openshaw, care a plecat din America cu hârtiile ei. Lucrul acesta s-ar putea să fi fost atât cauzk, dt şi efectul. Nici o mirare că el şi familia lui sunt urmăriţi de nişte oameni atât de neînduplecaţi ca aceştia. Cred că-ţi dai seama: registrul şi jurnalul ar putea constitui o acuzare pentru unii fruntaşi din sud şi sunt mulţi cei oare nu pot dormi liniştiţi până nu vor fi găsite.

— Atunci, pagina pe care am văzut-o...

— E aşa cum era de aşteptat. Dacă-mi aduc bine aminte, scria: „am trimis sâmburi lui A.B.C.", cu alte cuvinte le-a trimis avertismentul societăţii.

Apoi urmează la rând, că A şi B au părăsit ţara şi că, în sfârşit, i-au făcut o vizită lui C, mi-e teamă, cu un sfârşit prost pentru el. Sunt de părere, 'doctore, că trebuie să aducem puţină lumină în bezna aceasta, şi că singurul lucru care îi mai rămâne între timp de făcut tânărului Openshaw, este sănmi urmeze sfatul. Atâta tot pentru astă-seară, aşa că dă-mi, te rog, vioara şi hai să uităm vremea urâtă de afară şi mai urâtele apucături ale semenilor noştri.

Se făcuse lumină de-a binelea şi soarele lucea palid prin vălul des. Oare acoperea marele oraş. Când am coborât, Sherlock Holmes îşi lua micul dejun.

— Iartă-mă că nu te-am aşteptat, făcu el. Prevăd că voi avea o zi foarte încărcată din pricina tânărului Openshaw.

— Păi, nu te duci mai întâi acolo?

— Nu. Am să încep cu City-ul. Sună fata, te rog, să-ţi aducă cafeaua.

În timp ce aşteptam cafeaua, am luat de pe masă ziarul, care nu fusese încă desfăcut, şi ml-am aruncat privirile prin el. Am rămas cu ochii pironiţi la un titlu, care mi-a îngheţat Inima.

— Holmes! Am strigat eu. E prea târziu!

— Ah! Exclamă el, punând ceaşca jos. Tocmai de ce mă temeam! Cum s-a întâmplat?

Vorbea calm, dar se vedea bine că este tulburat. ^

— Am zărit numele lui Openshaw şi titlul:

„Tragedia de lângă podul Waterloo". Uite ce spune: „Ieri seară, între 9 şi 10, gardianul Cook din divizia H, care îşi făcea rondul în apropierea podului Waterloo, a auzit un strigăt de ajutor şi un clipocit. Era însă o noapte foarte întunecoasă şi furtună; cu tot ajutorul dat de câţiva trecători, omul nu a putut fi salvat. Atunqi s^a dat alarma şi, în cele din urmă, poliţia fluvială a descoperit trupul. S-a stabilit că e vorba de un tânăr, cu numele John Openshaw, din Horsham, după cum reiese din adresa scrisă pe un plic găsit în buzunarul lui. Se bănuieşte că alerga să prindă ultimul tren de la gara Waterloo şi că, în grabă, a greşit drumul din pricina beznei, trecând peste marginile unui ponton. Pentru vasele fluviale. Corpul nu prezintă urme de violenţă şi nu există nici o îndoială că mortul a fost victima unui accident nefericit, care ar trebui să dea de gândit autorităţilor asupra felului în care

sunt construite pontoanele fluviale.'[4]

Am rămas muţi câteva secunde. Nu-l mai văzusem niciodată pe Holmes atât de copleşit şi de zguduit.

— Mă atinge de-a dreptul în mândria mea, spuse el, într-un târziu. Frumoase sentimente, n-am ce zice, dar asta e. începe să devină o chestiune de orgoliu peHsonal, şi să-mi ajute Dumnezeu, că pun eu mâna pe banda asta!

Auzi! Să vină după ajutor la mine, şi eu să-l" trimit la moarte!...

Sări de pe fotoliu şi începu să măsoare camera în lung şi în lat, pradă unei tulburări fără margini. Obrajii lui gălbejiţi se împurpuraseră şi mâinile lui lungi şi subţiri se încleştau şi se desfăceau nervos.

— Ăştia sunt diavolul în persoană! Exclamă el, în cele din urmă. Cum de l-au momit acolo? Doar cheiul nu e în drumul gării!

Podul era preia aglomerat, chiar pe o noapte ca asta, ca să-şi poată îndeplini planul. Bine, Watson, o să vedem noi, care pe care. Acu' mă duc!

— La poliţie?

— Nu. Eu am să fiu propria mea poliţie. Să-mi întind eu mai întâi plasă şi n-au decât să pună ei mâna pe pradă. Dar în nici un caz mai curând.

Toată ziua am avut de lucru cu pacienţii mei şi abia seara târziu m-am întors în Bakerstreet. Sherlock Holmes nu venise încă acasă. Se făcuse aproape 10 când a intrat, palid şi frânt de oboseală. S-a dus la 'bufet şi şi-a rupt o bucată de pâine, pe care a mestecat-o cu lăcomie.

— Ţi s-a făcut foame? l-am spus eu.

— Mor, nu alta! Am uitat să mănânc. De azi dimineaz, n-am mai pus nimic în gură.

— Nimic?

— Nici o bucăţică. Nici n-am avut timp să mă gândesc la aşa ceva.

— Şi cum ţi-a mers?

— Bine.

— Ai găsit vreun indiciu?

— Îi am în palmă pe toţi. Nu mai rămâne i» l mult timp nerăzibunat, tânărul Openshaw!

Ei, Watson, ce-ai zice să-i ânsemnăm şi noi ou somnul acela drăcesc? Bună idee!

— Ce vrei să spui cu asta?

1 Iolmes luă o portocală din bufet şi, tăind-o, tl stoarse sâmburii pe masă. Luă apoi cinci din el. Şl îi vâri într-un plic. Su (b capacul plicului sctInc: „S.H. către J.C.". Apoi îl lipi şi puse adresa: „Căpitanului James Calhoun, vasul lvonc Star, Savannah, Georgia".

— O să dea peste ea când va intra în port, făcu Holmes, rizând 'pe sulb mustaţă. Nu mai închide el ochii toată noaptea. O să-i dea de veste ce4 aşteaptă. Tot aşa cum a fost şi cu Openshaw.

— Dar cine e căpitanul Calhoun?

— Capul Bandei. Pun eu mâna şi pe ceilalţi, dar mai Întâi pe el.

— Şi cum le-ai luat urma?

Holmes scoase din buzunar o foaie mare de hârtie, acoperită toată eu. Date şi nume.

— Mi-am pierdut toată ziua cercetând registrele Lloyd-ului şi colecţiile vechi de ziare că să urmăresc ruta vaselor intrate în radă la Pondichery în ianuarie şi februarie '83. 36 de vase cu tonaj mare au fost înregistrate *m* aceste luni. Dintre ele, unul, Lone fiftar, mi-a atras pe dată atenţia, pentru că – deşi pleca din Londra – numele aparţine unuia din statele U.S.A.

— Texas, mi se pare.

— Nu eram sigur, şi nici acum nu sunt, care anume, dar ştiu că vasul trebui* să fie american.

— Ei şi?

— Am cercetat registrele din Dundee, şi când am descoperit că Lone Star fusese acolo în ianuarie '85, bănuiala mea s-a transformat în certitudine. Pe urmă, m-am interesat ce vase se află actualmente la Londra.

— Şi?

— Lone Star a sosit de săptămâna trecută. M-am dus în Albert Dock şi am descoperit că o pornise la vale, odată cu fluxul, dis-de-dimineaţă, în direcţia Savannah. Am telegrafiat la Gravesend, şi am aflat că trecuse puţin înainte. Cum vântul bate dinspre est, sunt sigur că au trecut de Goodwins şi

nu sunt prea departe de insula Wight.

— Şi ce ai de gând?

— Am pus eu -mâna pe ei! După câte ştiu, numai căpitanul şi cu cei doi secunzi sunt americani de baştină. Ceilalţi sunt finlandezi şi germani. Am mai aflat că toţi trei au lipsit de pe

Vas noaptea trecută. Mi-a spus docherul, care le-a încărcat vasul. Până să ajungă corabia lor la Savannah, i-o ia înainte curierul postai, care va informa poliţia locală că domnii ăştia trei sunt urmăriţi aici pentru crimă.

Dar nu-i e dat omului să i se împlinească toate după voia lui şi aşa, ucigaşilor lui John Openshaw nu le-a fost să mai primească sâmburii de portocală, care le-ar fi arătat că altul, tot atât de şiret şi de hotărât ca şi ei, le luase urma. Nesfârşite şi aspre au fost furtunile echinocţiului în anul acela. Am aşteptat mult timp o ştire despre Lone Star din Savannnh, dar nimic. În cele din urmă, am aflat că undeva, departe, în Atlantic, a fost zărită plutind, în scobitura unui val, pupa sfărâmată a unei bărci, purtând iniţialele „L.S.".

Asta e tot ce vom mai afla vreodată, în legătură cu soarta lui Lone Star.

I

OMUL CU BUZA RĂSUCITĂ

Isa Whitney, fratele răposatului Elias Whitney, doctor în teologie şi director al colegiului teologic St. George, căzuse în patima opiului. Se pare că un capriciu -prostesc l-a aruncat în braţele acestui năravi, pe care l-a deprins încă de pe băncile colegiului. Citise cartea lui De Quinoey [1]în care autorul îşi descrie visele şi senzaţiile ca opioman şi asta i-a dat ideea să-şi înmoaie şi el tutunul în laudanum, ca să vadă cum e. Mai târziu a înţeles, ca atâţia alţii, cât e de uşor să cazi pradă unei asemenea. Patimi, şi cât de greu e să scapi de ea, dar ani de-a rândul i-a fost dat să rămână robul acestei otrăvi, sub privirile înspăimântate şi pline de compătimire ale prietenilor şi rudelor lui. Parcă îl văd şi azi cu faţa lui galbenă, buhăită, cu pleoapele obosite şi cu pupilele cât gămălia, ghemuit într-un fotoliu – o ruină din omul minunat de odinioară.

Într-o seară – era prin iunie '89, tocmai la vremea când oamenii încep să caşte şi să se uite la ceas – cineva a sunat la uşă. M-am ridicat din fotoliu,

iar soţia mea şi-a lăsat lucrul în. Poală, bosumflată.

— Un pacient, făcu ea. Trebuie să pleci.

Am scos un oftat, pentru că abia încheiasem o zi grea. Apoi am auzit poarta deschizându-se, câteva cuvinte rostite în fugă şi paşi grăbiţi pe linoleum. Uşa fu dată de perete şi o doamnă

[1] *Spovedania unui jumător, de opiu, englez.*

Îmbrăcată într-o rochie de culoare închisă, cu un văl negru pe faţă, intră în cameră.

— Vă rog să mă iertaţi că am venit aşa de târziu, începu ea.

Apoi cum nu se mai putea stăpâni, se repezi spre soţia mea, îi aruncă ibraţele după gât şi începu să plângă pe umărul ei.

— Of! Sunt atât de neliniştită! Suspină ea. Am aţâţa nevoie de puţin ajutor!

— Ia te uită! Exclamă soţia mea, trăgându-i vălul de pe faţă. E Kate Whitney. Cum m-ai mai speriat, Kate I Habar n-am avut că ţu erai.

— N-am ştiut ce să mai fac şi am venit de-a dreptul ia voi.

Pentru noi nu era ceva nou. Oricine avea un necaz, venea la soţia mea, ca la un duhovnic.

— E foarte drăguţ din partea ta că ai venit. \Acum stai jos aici, ca lumea, să-ţi dau puţin vin cu apă şi să ne spui tot. Poate vrei să-l trimit pe James la culcare...

— Vai, nu, nu! Am nevoie de sfatul şi de ajutorul doctorului. E vorba de Isa. N-â mai venit acasă de două zile. Mi-e aşa de frică pentru el!

Nu era pentru prima oară că ne împărtăşea necazul soţului ei, mie ca doctor, iar soţiei mele ca veche prietenă şi colegă de şcoală. Cât despre noi, am încercat s^o mângâiem şi s~o liniştim cum ne-am priceput mai bine. Ştia unde se află soţul ei? Exista oare vreun mijloc să i-l aducem înapoi? După cât se pare, exista. Avea informaţii sigure că în ultimul timp, ori de câte ori îi venea criza, se ducea să fumeze opiu într-un local din celălalt capăt al oraşului, în partea de est. Până acum, dezmăţul nu-l ţinuse mai mult de o zi, iar seara se întorcea, cu faţa brăzdată şi zdrobit. Acum, însă, lipsea de două zile. Fără îndoială că zăcea în turnătorie, laolaltă cu toată drojdia portului, şi

trăgea în piept otravă sau îi gusta efectele în somn. Era sigură că acolo putea fi găsit – la „Bar of Gold" din Upper Swandam-lane. Dar ce putea să facă? Cum să pătrundă o femeie tânără şi neajutorată, ca ea, într-un asemenea loc, să-şi scoată soţul din mijlocul oamenilor acelora fără căpătâi?

Aşa stăteau lucrurile şi nu exista decât o singură ieşire. Ce-ar fi fost să mă duc cu ea?

Pe urmă, mi-am zis că la urma urmei nu era nevoie să mai vină cu mine. Eu eram medicul lui Isa Whitney şi în această calitate aveam înrâurire asupra lui. Mai curând puteam izbuti singur. I-am 'făgăduit pe cuvânt că, până în două ceasuri, am să i-l trimit acasă cu trăsura, dacă se afla într-adevăr acolo unde îmi spusese ea. Şi aşa, zece minute mai târziu, părăsisem fotoliul şi salonaşul nostru atât de plăcut şi goneam într-o droşcă în cartierul din est, cu o misiune atât de neobişnuită, aşa cel puţin mi se părea atunci, deşi abia viitorul putea să-mi arate cât de neobişnuită avea să fie.

La început nu am avut de înfruntat nici o piedică. Upper Swandam-lane e o ulicioară prăpădită, pitită în spatele cheiurilor înalte care se întind de-a lungul malurilor de nord ale fluviului, la est de London Bridge. Văgăuna aceea pe care o căutam am descoperit-o între o dugheană de haine vechi şi o crâşmă. Ca să intri, trebuie să coborî câteva trepte plecate, ce dădeau într-o gaură, căiscată ca o gură de pivniţă. I-am poruncit birjarului să aştepte, apoi am coborât treptele tocite la mijloc de şirul nesfârşit al beţivanilor care trecuseră pe acolo. La lumina tremurătoare a unei lămpi de gaz, ce spânzura deasupra uşii, am dat de clanţă şi am pătruns într-o încăpere lungă şi joasă, în care plutea ca o ceaţă fumul gros şi brun al opiului. Încăperea părea pardosită toată cu paturi de lemn ca teuga unui vas de emigranţi.

Prin întuneric, se puteau zări trupurile lungite în poziţii ciudate – fantastice – uneori aduşi, genuohi îndoiţi, capete date pe spate cu bărbiile repezite în sus şi ici-colo câte un ochi întunecat, o privire stinsă, întoarsă, spre noul venit. Prin umbrele întunecate licăreau cereuleţe roşii de lumină, (ba aprinzîndu^se, ba pălind, după cum otrava care ardea se aprindea mai tare sau se topea în gura pipelor de metal. Cei mai mulţi zăceau tăcuţi, dar câte unii murmurau ceva de unu' singur, iar alţii sporovăiau între ei cu un

glas ciudat, înfundat, monoton. Pălăvrăgeala lor se revărsa în valuri, apoi se topea pe neaşteptate şi fiecare în parte îşi bombănea propriile gânduri, fără să mai ia seamă la vorbele vecinului. În celălalt capăt al încăperii ardea jăratic într-un lighenaş. Alături, pe un scaun de lemn cu trei picioare, şedea un bătrân uscat, care privea în foc cu bărbia lăsată în pumni şi coatele sprijinite pe genunchi.

Când am intrat, o slugă malaezã, galbenă la chip, s-a grăbit spre mine cu o pipă şi o provizie de otravă, făcându-mi semn cu capul spre un pat liber.

— Mulţumesc, <n-am venit să stau, am spus eu. E aici un prieten al meu, domnul Isa Whitney, şi aş vrea să-i vorbesc.

Am auzit o mişcare şi o exclamaţie în dreapta mea şi, sfredelind întunericul, l-am zărit pe Whitney, palid, cu privirile rătăcite, şi zbârlit, holbându-se la mine.

— Dumnezeule! Asta4 Watson! Făcu el. Era într-un hal fără de hal şi avea nervii

Încordaţi la culme.

— Ei, Watson, cât e ceasul?

— Aproape 11.

— Şi 'în cât e azi?

— Vineri, 19 iunie.

— -Cerule! Credeam că e miercuri, ba

Nu, chiar miercuri e. Ce rost are să sperii aşa?

Îşi lăsă faţa în mâini şi începu să plângă de ţi şe rupea inima.

— Cina îţi spun că e vineri! Nevasta ta te-a aşteptat două zile la rând. Ar trebui să-ţi fie ruşine!

— Ruşine mi-e, dar să ştii că te înşeli, Watson, pentru că nu-s aioi decât de câteva ceasuri – vreo trei pipe, poate patru, nici nu mai ştiu câte. Da' am să vin acasă la tine. N-aş vrea s-o sperii pe Kate, biata de ea. Dă-mi mâna. Eşti cu trăsura?

— Da, mă aşteaptă afară.

— Bine, am s-o iau. Dar trebuie să plătesc. Vezi cât am de dat, Watson, sunt frânt. De nimic nu mai sunt în stare.

Am apucat-o prin culoarul strimt dintre cele două rânduri de paturi, ţinându-mi respiraţia să nu înghit fumul scârbos şi ameţitor al otrăvii, şi căutându-l din ochi pe patron. Când am ajuns în dreptul omului acela înalt care şedea lângă jeratic, am simţit cum mă trage cineva de pulpana hainei şi, am auzit un glas care îmi şopteşte:

— Treci mai departe şi pe urmă întoarce-te şi uită-te la mine!

Cuvintele acestea le desluşisem bine. M-am uitat în jos. Nu puteau veni decât de la bătrânul de alături şi totuşi omul părea cufundat în gânduri ca şi până atunci, aşa jigărit, şi cu faţa zbârcită şi încovoiat de ani cum era – cu luleaua spânzurându-i între genunchi de parcă i-ar fi lunecat în neştire printre degete. Am mai făcut doi paşi şi m-am întors. De nu mi-aş fi adunat toate puterile, aş fi scos un strigăt de uimire. Bătrânul se întorsese cu spatele, aşa că nimeni să nu-i poată vedea chipul. Trupul i se împlinise, zbârciturile de pe faţă pieriseră, ochii aceia stinşi îşi recăpătaseră strălucirea şi, colo lângă foc, rânjind de uluială mea, stătea Sherlock Holmes în came şi oase. Îmi făcu un semn uşor să mă apropii şi în aceeaşi clipă, întorcându-se pe jumătate spre cei djn încăpere, îşi luă din nou chipul acela îmbătrânit, tremurând, cu buza lăsată.

— Holmes! I-am şoptit eu. Da' ce cauţi aici, în văgăuna asta?

— Mai încet, mi-a răspuns el. Am un auz minunat. Dacă ai vrea să faci bunătatea să te descotoroseşti de amicul ăsta nătâng al tău, aş fi foarte înrîntat să stăm de vorbă.

— Am o trăsură afară.

— Atunci fii bun şi-l expediază acasă. Poţi să fii liniştit în ceea ce priveşte, căci pare prea vlăguit ca să se mai vâre într-un bucluc. Şi vreau să te mai rog ceva. Trimite-i soţiei tale prin birjar, un bilet, şi spune-i că ai treabă cu mine. Şi acum, aşteaptă-mă afară. În cinci minunte am venit.

Era greu să-i refuz ceva lui Sherlock Holmes, pentru că totdeauna dorinţele lui erau exprimate cu atâta hotărâre şi cu un aer atât de liniştit şi plin de superioritate, încât nu i te puteai împotrivi. Şi aşa, odată Whitney urcat în trăsură, am socotit că misiunea mea fusese îndeplinită: cât despre rest, nici nu-mi puteam dori mai mult, decât să iau parte, alături de prietenul

meu, la una din acele ciudate aventuri, care constituiau condiţia normală a existenţei lui. După câteva minute, biletul era gata şl nota lui Whitney achitată; mi-am însoţit amicul la trăsură şi am rămas pe loc până ce s-a făcut nevăzută în întuneric. N-a trecut mult şi un om adus de spate a ieşit din fumătorie şi aşa am pornit-o la vale, alături de Sherlock lîolmes.

Două străzi le-a străbătut în felul acesta, iîrîndu-se alături de mine, încovoiat şi cu pas nesigur. Apoi, aruncând iute o privire în jur, s-a îndreptat de şale şi a izbucnit într-un hohot de râs.

— Watson – făcu el – asta ar fi bună, să-ţi închipui că la injecţiile cu cocaină şi la toate celelalte mici slăbiciuni ale mele, despre care ţi-ai spus părerea că medic, am mai adăugat şi opiul.

— Am fost pur şi simplu surprins că te-am aflat aici.

— Tot atât cât şi mine când te-am văzut.

— Eram în căutarea unui prieten.

— Şi eu a unui duşman.

— Un duşman?

— Da, unul din duşmanii mei fireşti sau, ca să zic aşa, prada mea firească. Pe scurt, Watson, sunt în plină anchetă, o anchetă neobişnuită, şi speram să găsesc că de obicei un indiciu în învălmăşeala asta de brute. Dacă aş fi fost recunoscut în văgăuna aia, nu mai dădeai doi bani pe pielea mea. M-am folosit de localul ăla o dată şi netrebnicul de patron – fost matelot prin India – mi-a jurat răzbunare. Este în spatele casei un chepeng – la colţul cheiului Paul – care ne-ar putea spune multe istorii neobişnuite despre câte au trecut prin el în nopţile fără lună.

— Ce? Nu cumva e vorba de trupuri?

— Da, Watson, trupuri. De-am avea noi câte o mie de funzi de fiecare nenorocit care a fost curăţat în vizuina asta, am fi bogaţi. E cea mai spurcată cursă de pe tot cheiul şi tare mi-e teamă că odată intrat aici, Nerville St. Clair n-a mai văzut lumina zilei. Pe aici trebuie să fie şi cursa asta!

Şi zicând acestea, vârî degetele arătătoare în gură şi scoase un şuierat ascuţit. Un şuierat asemănător îi răspunse din depărtare, apoi se auzi huruit de roţi şi tropotul unor copite.

— Ei, Watson – făcu Holmes în clipa în care un docar se desprinse din întuneric, aruncând două jerbe de lumină galbenă din felinare. Vii cu mine, nu-i aşa?

— Dacă-ţi pot fi de vreun folos.

Un prieten de încredere e întotdeauna de folos. Iar un cronicar, şi mai şi. Camera mea de la „The Cedars" [1]are două paturi.

— „The Cedars"?

— Da, e vorba de locuinţa domnului St. Clair. Am să stau acolo în timpul anchetei.

— Şi unde se află casa asta?

— Lângă Lee, în Kent.[2] Sunt vreo şapte mile până acolo.

— Dar habar n-am despre ce e vorba.

— Las' c-ai să afli totul îndată. Hai sus!

E-n reguluă, John, nu mai aveam nevoie de tine. Uite, o jumătate de coroană. Caută-mă mâine la 11. Lasă frâul! Cu bine!

Holmes şfichiu calul şi o pornirăm înainte, prin labirintul de străzi întunecate şi pustii, care se lărgeau pe măsură ce înaintam. Apoi am străbătut în goană un pod lat cu parmalâc, sub care curgea alene o apă întunecată. Dincolo se întindea o altă nemărginire de cărămizi şi tencuială, a cărei linişte nu o tulbura decât pasul regulat al gardianului, cântecele şi strigătele vreunor cheflii întârziaţi. O ruină încremenită părea că lunecă încet la orizont şi câte o stea licărea palid, ici-colo, prin spărturile din nori. Holmes mina în tăcere, cu capul în piept, parind cufundat în gânduri, iar eu şedeam lângă el, nerăbdător să aflu ce anume îi putuse pune puterile atât de amarnic la încercare, îmi era insă teamă să-i întrerup şirul gândurilor. Străbătusem câteva mile şi tocmai ne apropiam de brâul de vile de la marginea oraşului, când Holmes se scutură din visare, ridică din umeri şi îşi aprinse pipa, cu aerul unui om mulţumit că a ales calea cea bună.

— Ştii să taci, nu glumă, Watson – spuse el. E o plăcere să te aibă omul tovarăş. Pe cinstea mea, mare lucru să am cui să-i vor-

[1] Cedrii.

[2] Comitat în sud-estul Angliei.

Besc, pentru că gândurile mele nu-s chiar atât de plăcute. Mă întrebam tocmai ce am să-i spui bietei femei când ne vom întâlni.

— Uiţi că nici nu ştiu despre ce e vorba.

— Mai am exact atâta timp cât să-ţi povestesc cele petrecute, înainte să intrăm în Lee. Pare absurd de simplu, şi cu toate acestea nu ştiu de unde să încep. Firul l-am prins eu, nu e vorbă, dar nu pot să-i dau de capăt. Şi acum, să-ţi povestesc cazul, scurt şi cuprinzător. Poate că ai să descoperi tu vreo rază, acolo unde pentru mine nu-i decât beznă.

— Dă-i drumul.

— Acum câţi va ani – ca să fiu mai exact, în mai 1884,. A sosit la Lee un domn, Nevilie St. Clair, care părea să fie plin.de bani. Şi-a luat o vilă spaţioasă, şi-a plantat frumos grădina, într-un cuvânt, ducea o viaţă îndestulată, încet-încet, a legat prietenii printre vecini şi în 1887 s-a căsătorit cu fiica unui fabricant de bere de prin împrejurimi. Acum are doi copii cu ea. Ocupaţie n^avea, dar în schimb poseda acţiuni ale câtorva companii. În fiecare dimineaţă pleca în Oraş şi se întorcea la 5, 14 din Cannonstreet. Domnul St. Clair, ar fi avut 37 de ani, era un om paşnic, un soţ bun şi un tată iubitor. Toţi cei care-l cunoscuseră ţineau la el foarte mult. La aceasta se mai poate adăuga şi faptul că în clipa de faţă totalul datoriilor lui se ridică la 88 de lire şi 10 şilingi, pe când creditul pe care îl are la *Capital and Counties Bank* este de 220 de lire. Prin urmare, nu avem nici un motiv să credem că ar fi avut dificultăţi financiare.

Luna trecută, domnul Nevilie St. Claire a plecat din oraş ceva m3i târziu că de obicei, înainte să iasă, a mai pomenit de faptul că are două comisioane importante de făcut şi că-i va aduce băieţaşului o cutie cu cuburi. Ce să vezi, ca un făcut, în aceeşi zi doamm St. Clair primeşte, puţin după plecarea soţului, o înştiinţare că-i sosise la oficiul lui Aberdeen Company un mic colet, de o valoare considerabilă. Dacă-ţi cunoşti bine oraşul, ştii că birourile Companiei se află pe strada Fresno, care dă în Upper Swandam-ilane, unde m-ai găsit astă-seară. După micul dejun, doamna St. Clair s-a dus în City, şi-a făcut cumpărăturile, apoi a intrat la birourile Companiei, de unde şi-a ridicat coletul. La ora 4, 35 fix a trecut prin Swandam-lane, în drum spre gară. M-ai

urmărit cu atenţie?

— Totul e cât se poale de limpede.

— Dacă-ţi aduci aminte, luni a fost o mare zăpuşeală. Doamna St. Clair mergea agale, căutând o trăsură, deoarece nu-i prea plăceau împrejurimile. Şi cum o apucase aşa, de-a lungul lui Swandam-lane, deodată a auzit o exclamaţie, sau poate un strigăt, şi în clipa următoare a simţit că-i îngheaţă sângele în vine. Soţul ei

0 privea de la o fereastră situată la etajul al doilea al unei clădiri, şi părea că îi face semne. Fereastră era deschisă, aşa că i-a putut vedea limpede faţa, pe care se citea o mare tulburare. St. Clair dădea din mâini ca un apucat, apoi s-a făcut nevăzut, atât de brusc, de parcă l-ar fi tras înapoi o forţă căreia nu

1 se putea împotrivi. Un singur lucru l-a reţinut ochiul ei ager de femeie: deşi purta o luiină ca aceea cu care plecase din oraş, soţul ei nu mai avea nici guler şi nici cravată la gât.

Sigură că i se întâmplase ceva, s-a repezit în jos pe scări – clădirea aceea, vezi bine, nu era decât fumătoria de opiu în care m-ai găsit astă-seară – şi năpustindu-se în camera din faţă, s-a îndreptat spre scările care duceau la primul etaj. La picioarele scării, însă, a dat peste ticălosul de patron despre care ţi-am mai vorbit. Omul a împins-o înapoi. Pe urmă, ajutat de un danez, un om de-ai lui, a aruncat-o în stradă. Chinuită de îndoieli şi spaime, doamna St. Clair s-a repezit în josul străzii şi, ca prin minune, a dat în Fresna-street peste câţiva agenţi, în cap cu un inspector, care-şi făceau rondul. Inspectorul a luat doi oameni cu el şi s-au dus cu ea înapoi. Cu toată împotrivirea patronului au pătruns în camera unde domnul St. Clair fusese văzut pentru ultima oară. Dar, nici urmă de el. De altfel, în tot etajul nu era nimeni, în afara unui schilod cu înfăţişare hidoasă, care pe semne îşi făcuse culcuşul acolo. Atât el, cât şi nemernicul acela de patron jurau pe ce au mai sfânt că nimeni nu trecuse prin camera din faţă în dupăamiaza aceea. Cei doi tăgăduiau cu atâta hotărâre, încât inspectorul începu să şovăie, ba chiar să şi creadă că doamnei St. Clair i se năzărise ceva, când, deodată, cu un strigăt, aceasta se repezi la o cutie de lemn de brad care stătea pe masă, şi-i smulse

capacul. Un torent de cuburi se revărsă afară. Era jucăria pe care soţul ei făgăduise să. O aducă acasă.

Descoperirea aceasta şi încurcătura vădită a schilodului l-au făcut pe inspector să înţeleagă că nu e de glumit. Au cercetat încăperile cu de-amănuntul; totul arăta că fusese vorba de o crimă îngrozitoare. Odaia din faţă era mobilată simplu, ca un salon, şi dădea într-un mic dormitor care răspundea pe chei. Între chei şi fereastra dormitorului trecea o fâşie strâmtă de pământ uscată în timpul refluxului şi acoperită de cel puţin 4, 5 picioare de apă când fluxul atingea nivelul maxim. Fereastră era largă şi se deschidea de jos. În cursul cercetărilor au fost descoperite pete de sânge pe pervaz şi pe podeaua de lemn a încăperii. În spatele unei draperii din prima cameră fuseseră aruncate hainele lui Nevilie St. Ciair. Doar sacoul lipsea. Ghetele, ciorapii, pălăria, ceasul, toate erau acolo. Niciunul din aceste obiecte nu purta urme de violenţă şi alte urme ale lui Nevilie St. Clair nu existau. Doar pe fereastră putea să fi dispărut, căci peste altă ieşire n-au dat, iar petele acelea de pe pervaz, care nu prevesteau nimie bun, lăsau prea puţine speranţe că ar fi putut scăpa înot, căci fluxul atinsese nivelul maxim când se petrecuse tragedia.

Şi acum să trecem al cei doi ticăloşi care păreau implicaţi în afacere. Patronul avea un trecut dintre cele mai murdare, dar cum din spusele doamnei St. Clair reieşea că numai la câteva secunde după ce îşi zărise soţul la fereastră, îl găsise la picioarele scării, nu putea fi decât cel mult complice la crimă. Omul se apăra, spunând că nu are nici un amestec, că habar n-are de isprăvile chiriaşului lui, Ilugu Boone, şi că de ce ar da el socoteală de prezenţa hainelor celui dispărut.

Asta în ceea ce-l priveşte pe patron. Şi acum, să ne ocupăm de schilodul acela înspăimântător la vedete, care locuieşte la etajul doi al fumătoriei. Cu siguranţă că a fost ultimul om care l-a văzut pe Ne viile St. Clair. Îl cheamă Hugh Boone şi faţa lui hida o ştiu toţi trecătorii obişnuiţi din City. E cerşetor de profesie, deşi, ca să ocolească ordonanţele poliţieneşti, vinde chibrituri de ceară., Dacă-ţi aduci aminte, ceva mai încolo, în jurul străzii Thread-needle, pe stânga, este o adâncitură în zid. Acolo sta el zi de zi,

ghemuit turceşte, cu cele câteva cutii de chibrituri în poală. Şi cum înfăţişarea lui te face să-i plângi de milă, oamenii îi aruncă câte ceva de pomană în şapca-i slinoasă de piele care zace pe pavaj dinainte-i. L-am urmărit în mai multe rânduri, înainte să-mi fi închipuit măcar că voi avea de-aface cu ei, din motive profesionale, şi am rămas uluit câţi bani aduna într-un timp destul de scurt. Vezi, înfăţişarea lui e atât de izbitoare, încât nimeni nu poate trece fără să-l observe. Ciuful lui roşcovan, faţa-i palidă şi desfigurată de o cicatrice îngrozitoare care, contractându-se, i-a răsucit buza de sus, băr-

Bia de buldog şi ochii iui negri, păi*unaători- – singurul contrast cu părul – toate îl fac să se deosebească din mulţimea obişniută a cerşetorilor. Şi se mai deosebeşte de ceilalţi pentru eă are răspunsul gata ori de câte ori vreunul din trecători îl ia peste picior. Acesta este omul despre care aflasem că locuia la fumătorie şi că fusese ultimul care îl văzuse pe gentlemanul nostru.

— Dar e un schilod! Ana exclamat eu. Ce put «a face el împotriva unui om în floarea vârstei?

— E un schilod doar în sensul că şchioapătă. În alte privinţe, însă pare voinic. Şi bine hrănit. Ca medic, cred că ştii, Watson – adesea un membru mai slab e compensat prin forţa neobişnuită a celorlalte membre.

— Continuă-ţi, te rog, povestea.

— Doamna St. Clair a leşinat la vederea petelor de sânge de pe fereastră. Un agent a însoţit-o acasă, într-o trăsură a poliţiei, deoarece prezenţa ei nu le putea fi de nici un folos în cursul cercetărilor. Inspectorul Barton, care fusese însărcinat cu această afacere, a cercetat locurile cu mare băgare de seamă, dar fără să poată descoperi ceva care să poată să arunce o rază oricât de slabă asupra cazului. Făcuseră greşeala că nu l-au arestat pe Boone pe loc, aşa că omul a putut profita de câteva minute ca să comunice cu complicele lui, patronul. Greşeala a fost îndreptată curând. L-au arestat şi l-au percheziţionat, dar fără să descopere ceva împotriva lui. E drept că pe mâneca dreaptă a cămăşii avea câteva pete de sânge, el însă le-a arătat o rană de lângă unghia inelarului, spunând că de acolo provenea. Apoi a adăugat că puţin mai înainte fusese la fereastră, şi că fără îndoială petele de

acolo aveau aceeaşi provenienţă. Negă din răsputeri eă l-ar fi văzut vreodată pe domnul Nevilie St. Clair şi jură că prezenţa hainelor acestuia în camera lui era tot atât de inexplicabilă pentru el ca şi pentru poliţie. Cât despre afirmaţia doamnei St. Clair că îşi văzuse soţul la fereastră, după părerea lui femeia nu era în toate minţile, ori i se păruse. L-au dus ia secţie cu toată împotrivirea lui, dar inspectorul a rămas ia faţa locului, în speranţa că refluxul i-ar putea aduce vreun nou indiciu.

Şi într-adevăr, aşa a fost. Numai că în mâlul de pe mal au găsit ceva la care nu se aşteptau. Haina lui Neville St. Cair, nu Neville St. Clair în persoană, ieşise la lumină o dată cu retragerea apelor. Şi ce crezi că au găsit în buzunare?

— Nici nu-tui trece prin minte.

— Cred şi eu, ar fi şi de mirare să ghiceşti. Toate buzunarele erau îndesate cu monede de un penny şi de o jumătate de penny – 421 penny şi 270 monezi de jumătate de penny. Nu e de mirare că n-o luase curentul. Un trup omenesc e însă altceva. Între chei şi casă este un vârtej îngrozitor şi s-ar putea că haina aceea, care atârna atât de greu, să fi rămas pe loc, pe când corpul despuiat a fost înghiţit de ape.

— Dar după câte ştiu, celelalte lucruri au fost găsite în cameră. Să fi fost îmbrăcat doar cu haina?

— Nu, stimate domn, deşi lucrul acesta poate părea foarte posibil. Se presupune că Boone ăsta jt-a aruncat pe Neville St. Clair pe

Avea el atunci de făcut? Primul lucru la care trebuia să se gândească era să se descotorosească de hainele trădătoare. Atunci, a pus mâna pe sacou şi tocmai în clipa când se pregătea să-l arunce şi-a dat seama că în loc să se scufunde, huna va pluti. Timp nu mai avea, pentru că auzise ciorovăiala de jos, când soţia lui St. Clair încerca să urce şi poate că patronul, complicele lui, îi spusese că poliţia se

fereastră şi că nu l-a

Văzut nimeni. Ce mai

Apropie în grabă. Nu mai era o clipă de pierdut. S-a repezit la grămada de bani pe care o ţinea ascunsă şi care reprezenta câştigul lui din cerşit şi a înfundat buzunarele cu monezi, ca să fie sigur că haina nu se va duce la fund. Pe urmă a azvârlit-o afară şi tot aşa ar fi făcut şi cu celelalte lucruri, dacă n-ar fi auzit paşii de jos, care se apropiau în grabă. Abia a mai avut timp să închidă fereastra, când poliţia a pătruns în cameră.

— Pare foarte verosimil.

— În orice caz, trebuie să acceptăm ipoteza aceasta în lipsa alteia mai bună. După cum ţi-am spus, Boone a fost arestat şi dus la poliţie, dar nu s-ă putut dovedi că ar mai fi fost acuzat vreodată de ceva. Era cunoscut de ani de zile ca cerşetor de profesie, în schimb părea să ducă o viaţă cinstită şi fără pată. Aşa stau lucrurile acum. Cât despre problemele ce trebuie rezolvate, şi anume, ce căuta Nevilie St. Clair în fumătoria de opiu, ce s-a întâmplat cu el acolo, unde'se află acum şi ce amestec are Hugh Boone în dispariţia lui – toate aceste probleme sunt departe de a-şi fi găsit soluţia. Trebuie să recunosc că nu-mi amintesc să mai fi întâlnit vreodată un caz care, la prima vedere, să-mi pară atât de simplu şi totuşi să ridice atâtea piedici.

Pe când Sherlock Holmes îmi relata în amănunt ciudatul lanţ de întâmplări, am străbătut mahalalele marelui oraş, până am lăsat în urmă şi ultimele case lisipite ici-colo, şi ne-am pomenit pe un drum mărginit pe amândouă părţile de un gard de ţară. După ce Holmes şi-a încheiat povestirea, am mai trecut prin două sate cu case răzkţe, unde de abia mai licăreau câteva lumini pe la ferestre.

— Am ajuns la periferia Lee-lui, făcu tovarăşul meu. Şi în drumul ăsta scurt am trecut prin trei comitate: Middlesex, o bucată din Surrey, apoi Kent. Vezi lumina aceea printre arbori? Acolo e «, The Cedar*" şi la lumina lămpii

şade o femeie al cărui auz încordat sunt sigur că a prins zgomotul copitelor.

— Nu înţeleg de ce nu rezolvi cazul acasă, în Bakerstreet? L-am întrebat eu.

— Pentru că sunt multe lucruri pe care trebuie să le aflu aici. Doamna St. Clair a fost foarte drăguţă şi mi-a pus la dispoziţie două camere. Poţi să fii sigur că te va primi bine când va afla că eşti prietenul şi colegul meu. Mă simt foarte prost, Watson, la gândul că nu pot să-i dau nici o ştire despre soţul ei. Am ajuns. Trr, stai, trrr!

Am tras în faţa unei vile mari, situate în. Mijlocul unui parc. Un rândaş s-a apropiat în fugă şi a apucat calul de căpăstru; eu am sărit din trăsură urmându-l pe Holmes de-a lungul unei alei mici, care şerpuia spre casă. Pe când ne apropiam, uşa s-a dat de perete şi o femeie blondă şi mică de stat s-a ivit în prag. Era îmbrăcată într-o muselină uşoară, cu o bentiţă de sifon roz şi pufos la gât şi la încheieturi. Stătea în plină lumină, cu o mână pe canatul uşii, ridicată pe jumătate ca în aşteptare, cu trupul uşor plecat şi cu capul repezit înainte, aşteptând cu ochi nerăbdători şi cu buzele desfăcute – toată un semn de întrebare.

— Ei? Strigă ea. Ei?

Apoi, văzând că eram doi, a scos un strigăt de speranţă, care s-a topit într-un geamăt în clipa în care ea l-a văzut pe tovarăşul meu clătinând din cap şi ridicând din umeri.

— Vreo veste bună?

— Nimic.

— Rea?

— Nu.

— Slavă Domnului! Dar intraţi, vă rog. Trebuie, să fiţi obosit, aţi avut o zi grea.

— Prietenul meu, doctorul Watson.. Mi-a ' fost de mare folos în câteva ocazii şi din feriejjre l-am putut lua cu mine ca s|l-mi ajute în cercetări.

— Încântată de cunoştinţă – făcu ea, strângându-mi mâna cu căldură. Vă rog să iertaţi deranjul de aici, dar vă închipuiţi ce lovitură a fost pentru noi

— Stimată doamnă – i-am răspuns eu – nu sunt eu atât de

impresionabil şi chiar de n-ar fi aşa, tot nu trebuie să vă scuzaţi. Aş fi fericit să vă pot fi de vreun folos, dumneavoastră sau prietenului meu, dacă-mi va sta în putere.

— Acum, domnule Sherlock Holmes – făcu doamna St. Clair, pe când intram în sufrageria iluminată â giorno, unde ne aştepta o cină rece – aş vrea foarte mult, să vă pun deschis vreo două întrebări şi să vă rog *>ă-mi răspundeţi la fel.

— Dar vă rog, doamnă.

— Şi să nu vă temeţi pentru mine. Nu am nici crize de isterie şi nici n-am să leşin. Vreau pur şi simplu să aflu părerea dvs. sinceră.

— Despre ce anume?

— În fundul sufletului dvs. credeţi că Neville mai trăieşte?

Sherlock Holmes păru stingherit de întrebare.

— Te rog, sincer! Făcu din nou doamna St. Clair, care stătea în picioare pe covor, fixându-l pe prietenul meu. Acesta se lăsase pe spate, în scaunul de răchită.

— Atunci, sincer, doamnă, nu cred.

— Credeţi că a murit?

— Da.

— Asasinat?

— N-aş putea afirma. Poate.

— Şi când şi-a găsit moartea?

— Luni.

— Atunci, poate, că-mi veţi putea explica, domnule Holmes, cum se face că am primit astăzi scrisoarea asta de la el.

Sherlock Holmes sări de pe scaun ca ars.

— Ce? Mugi el.

— Da, azi. Zâmbea, ţinând ridicat un capăt de hârtie.

— Pot s-o văd?

— Sigur că da.

Plin de nerăbdare, i-o smulse din mina şt, întinzând-o pe masă, trase lampa deasupra ei. Începu apoi să o cerceteze cu atenţie. M-am ridicat de pe

scaun şi m-am uitat peste umărul lui. Era un plic ordinar şi purta ştampila din Gravesend. Fusese expediat în aceeaşi zi – sau mai bine-zis ieri – pentru că era mult după miezul nopţii.

— Un scris grosolan! Murmură Holmes. Cu siguranţă că nu-i al soţului dvs., doamnă.

— Nu, dar cel de pe biletul alăturat, este.

— Văd că omul care a scris plicul a trebuit să se intereseze de adresă.

— De unde ştiţi?

— După cum vedeţi, numele este scris cu cerneală neagră. Aceasta s-a uscat de la sine. Restul e de culoare cenuşie, prin urmare s-a folosit o sugativă. Dacă totul ar fi fost scris da la început, s-ar fi uscat de îndată cu sugativa, nu ar fi existat o nuanţă de negru atât de închisă. Omul a scris numele, apoi s-a oprit înainte de a scrie adresa. Asta e cea mai bună dovadă că nu o cunoştea. E un fleac. Şi acum să citim scrisoarea. Ei, dar a mai fost ceva!

— Da, un inel. Inelul lui cu sigiliul.

— Şi sunteţi sigură că e scrisul soţului dvs?

— Unul din ele.

— Unul?»

— Da. Când scrie în grabă. Nu seamănă deloc cu cel obişnuit, dar eu îl recunos uşor.

„Scumpa mea, nu te teme. Totul se va termina cu bine. E vorba de o mare neînţelegere, care va cere un oarecare timp ca să fie îndreptată. Aşteaptă liniştită. Nevilie."

Era scrisă cu creionul, pe pagina de gardă a unei cărţi, format octavo, fără filigran.

— Hm! Expediată azi în Gravesend de cineva care avea degetul gros murdar. Ei! Plicul a fost lipit, dacă nu mă înşel, de cineva care mestecă tutun. Şi sunteţi atât de sigură că e scrisul soţului dvs., doamnă?

— Da. Cuvintele acestea au fost scrise de Nevilie.

— Şi au fost puse la cutie la Gravesend. Bine, doamnă St. Clair, începe să se facă lumină, deşi nu m-aş încumeta să cred că primejdia a trecut.

— Dar nu se poate să nu trăiască, domnule Holmes!

— Afară de cazul că e vorba de o înşelătorie bine ticluită, ca să fim puşi pe o pistă falsă. La urma urmelor, inelul nu e o dovadă. Puteau să i-l ia.

— Nu, nu! Este, este! E chiar scrisul lui!

— Foarte bine. S-ar putea însă s-o fi scris luni şi să fi fost expediată abia azi.

— Şi asta se poate.

— Dacă-i aşa, multe se puteau petrece între timp.

— Voi, te rog, nu-mi luă ultima speranţă, domnule Holmes! Eu ştiu că nu i s-a întâmplat nimic. Suntem atât de legaţi unul de altul, încât aş simţi dacă i s-ar fi întâmplat ceva. Chiar în ziua în care l-am văzut pentru ultima oară, s-a rănit uşor. Eu eram în sufragerie şi el dincolo, în dormitor. Şi totuşi am venit în fugă, sigură că i se întâmplase ceva. Credeţi că aş simţi un fleac ca acesta şi să nu ştiu că a murit?

— Am văzut prea multe în viaţă ca să nu-mi dau seama că adeseori poţi să te bizui mai degrabă pe simţurile unei femei, decât pe concluziile unuia care desface firul în patru. Scrisoarea aceasta e o dovadă foarte puternică. Ea confirmă punctul dvs. de vedere. Totuşi, dacă soţul e în viaţă şi poate scrie, de ce s-ar ascunde de dvs?

— Habar n-am. E de neînchipuit.

— Luni, înainte să. Plece, n-a făcut nici o aauzie?

— Nu.

— Şi aţi fost surprinsă că l-aţi văzut în Swandam-lane?

— Foarte.

— Fereastră era deschisă?

— Da.

— Asta înseamnă că v-ar fi putut striga.

— Da.

— După câte înţeleg n-a scos decât un strigăt nearticulat.

— Da

— V-aţi închipuit că e vorba de un strigăt de ajutor?

— Da. Mi-a făcut semn cu mâinile.

— Putea fi însă şi o exclamaţie de surprindere. Poate că vederea neaşteptată a dvs. l-a făcut să ridice braţele de uimire?

— Poate.

— Şi aţi bănuit că a fost tras înapoi?

— Da, a dispărut atât de brusc!

— Poate că s-a dat singur înapoi. Aţi mai văzut pe cineva în cam ră?

— Nu, dar omul acela îngrozitor a mărturisit că fusese acolo, iar crâşmarul stătea jos, lângă scară.

— Exact. După câte v-aţi putut da seama, soţul dvs. era îmbrăcat cu hainele obişnuite.

■— Da, dar n-avea guler şi cravată. Am văzut foarte limpede că era cu gâtui gol.

— V-a pomenit vreodată de Swandamlane?

— Niciodată.

— Mulţumesc, doamna St. Clair. Acestea sunt punctele pe care voiam neapărat să le clarific. Acum, să mâncăm ceva şi să ne retragem. Mâine avem o zi foarte grea.

O cameră mare şi confortabilă, cu două paturi, fusese pusă la dispoziţia noastră şi cum eram ostenit după noaptea aceea plină de întâmplări, m-am vârât repede în pat. Sherlock Holmes însă, când avea o problemă de rezolvat era în stare să stea treaz zile de-a rândul, fără o clipă de odihnă, şi să o întoarcă pe o parte şi pe alta, ordonându-şi din nou datele şi cercetând-o de-a fir-a-păr, până îi dădea dc capăt sau se convingea că materialul pe care-l avea la dispoziţie era insuficient. Mi-am dat seama imediat că se pregătea pentru o noapte albă. Şi-a scos haina şi vesta, şi-a îmbrăcat un halat mare, albastru, apoi. A început să s^ învârtească prin cameră şi să adune pernele de pe patul lui, de pe sofa şi de pe fotolii. Cu ele a întocmit un fel de divan, pe care s-a aşezat turceşte, cu o uncie de tutun prost şi cu o cutie de chibrituri dinainte. L-am văzut şezând aşa la lumina palidă a lămpii cu o pipă veche de lemn între dinţi, privind în gol, spre colţul tavanului, pe când fumul albastru se ridica în rotocoale. Stătea tăcut, nemişcat, cu trăsăturile-i ascuţite şi energice în bătaia lămpii. Aşa încremenise Holmes când am adormit şi tot

aşa l-am văzut când o exclamaţie bruscă m-a trezit din somn. Razele soarelui văratic pătrunseseră în cameră. Holmes tot mai ţinea pipa între dinţi şi fumul continua să se ridice în rotocoale, iar camera era învăluită într-o ceaţă deasă. Din grămăjoara de tutun pe care o văzusem seara, nu mai era nici o urmă..

— Te-ai sculat, Watson? Mă întrebă el.

— Da.

— Facem o plimbare de dimineaţă?

— Cred şi eu.

— Atunci îmbracă-te. Nimeni nu s-a sculat încă, dar ştiu unde doarme rândaşul, aşa că o să pornim îndată cu trăsura.

Chicoti. Ochii îi sjtrjUucftau în timp ce vorbea. Nu mai era omui acela grav şi cufundat în gânduri din noaptea care trecuse.

Pe când mă îmbrăcam m-am uitat la ceas. Nicio mirare că nu se mişca nimeni. Era 4, 25. Abia apucasem să mă îmbrac, când Holmes s-a întors, anunţându-mă că rândaşul a înhămat calul.

— Vreau să-mi verific o teorie – spuse el, trăgându-şi ghetele. Mi se pare, Watson, că ai în faţă pe cel mai nătâng om din Europa. Aş merita să fiu zburat de aici, cu un picior în spate, până la Charing-cross. Acum însă, am cheia problemei!

— Şi unde e? L-am întrebat eu, zâmbind.

— În baie, mi-a răspuns el. Da, da, nu glumesc, a urmat Holmes, văzând că îl privesc neîncrezător. Chiar acum vin de acolo. Am luat-o şi am băgat-o în geamantanul acesta. Ia să vedem, băiete, dacă se potriveşte în broască.

Am coborât în cea mai mare linişte şi am ieşit în lumina strălucitoare a razelor de dimineaţă. Afară, în drum, ne aştepta calul şi trăsura. Rândaşul, îmbrăcat pe jumătate, ţinea calul de dârlogi. Ţ|f-am urcat amândoi şi am pornit-o în grabă spre Londra. În drum am întâlnit câteva căruţe cu zarzavat, care mergeau la oraş, rândurile de vile, însă, se înşirau pe margini tăcute şi încremenite ca o cetate adormită.

— A fost un caz neobişnuit, din unele puncte de vedere, făcu Holmes, şfichiuind calul ca s-o ia în galop. Parcă n-am avut ochi. Dar mai bine mai

târziu decât niciodată!

Când am intrat în oraş, primii locuitori care se treziseră în zori se uitau la noi cu ochii lipiţi, de la ferestre, cum treceam pe străzile din Surrey. După ce am luat-o pe stradă care duce la podul Waterloo şi am trecut fluviul, am apucat-o pe strada Wellinton, zorind la dreapta, şi în cel din urmă am ajuns în strada Bow. Sherlock Holmes era bine cunoscut în poliţie şi cei doi agenţi de la intrare îl salutară. Unul a prins calul de dârlogi şi celălalt ne-a condus înăuntru.

— Cine-i de serviciu? Întrebă Holmes.

— Inspectorul Bradstreet.

— Ei, Bradstreet, ce mai faci?

— Un bărbat înalt şi voinic coborâse prin coridorul cu dale de piatră. Purta o cască şi

0 haină cu branderburguri.

— Vreau să-ţi spun vreo două cuvinte, Bradstreet.

— Sigur, domnule Holmes. Poftim la mine. Intrarăm într-o cămăruţă care servea de

Birou. Pe masă zăcea un registru cât toate zilele şi pe perete atârna un telefon. Inspectorul se aşeză la biroul lui.

— Cu ce vă pot fi de folos, domnule Holmes?

— Am venit pentru cerşetorul acela, Boone, acuzat că ar fi fost amestecat în dispariţia domnului Nevilie St. Clair din Lee.

— Da. A fost adus la anchetă.

— Ştiu. E aici?

— Da. În celulă. \

— E liniştit?

— Nu face scandal, dar e murdar ca un porc. Da. N-am izbutit să-l fac să-şi spele (lecic mâinile, iar pe faţă e negru ca un căldă-

1 ar. După ce i se vor dresa acte, o să facă baia *i* eglementară şi cred că sîniteţi şi dvs. de acord că tare nu i-ar strica.

— Ţin mult să-l văd.

— Da? Foarte simplu. Veniţi cu mine. Puteţi să vă lăsaţi valiza aici.

— Nu, mai bine s-o iau.

— Perfect. Pe aici, vă rog.

Bradstreet ne conduse de-a lungul unui coridor, deschise o uşă prinsă în bare de fier, apoi coborî o scară în spirală şi ne-am pomenit într-un culoar spoit în alb, cu două rânduri de uşi.

— A treia pe dreapta, spuse inspectorul. Aici!

Deschise fără zgomot o portiţă în partea de sus a uşii şi aruncă o privire Înăuntru.

— Doarme. Îl puteţi vedea bine de aici, adăugă el.

Ne-am apropiat amândoi de gratii. Prizonierul stătea culcat cu faţa spre noi, cufundat într-un somn adine, răsuflând încet şi greoi. Era un om de statură mijlocie, jerpelit cum cere meseria, şi purta o cămaşă colorată, care ieşea prin haina zdrenţuită. Arăta întocmai cum ne spusese şi inspectorul – îngrozitor de murdar, dar stratul care îi acoperea faţa nu-i putea ascunde urâţenia respingătoare. O cicatrice veche şi lată îi brăzda chipul de la ochi până la bărbie. Contraetându-se, îi trăsese buza de sus, descoperindu-i trei dinţi, de parcă ar fi rânjit întruna. Un smoc de păr roşiatic îi cădea peste frunte şi peste ochi.

— O frumuseţe, ce ziceţi? Făcu inspectorul.

— Ăstuia zic şi eu că-i trebuie o baie, remarcă Holmes. Am bănuit eu că tare i-ar prinde bine şi de aceea mi-am îngăduit să aduc şi cele necesare.

Pe când vorbea, deschise valiză şi, spre mirarea mea, scoase un burete de baie cât toate zilele.

— Hi-hi! Chicoti inspectorul. Da' ştiu că aveţi haz!

— Dacă vrei să fii aşa de bun şi să deschizi uşa foarte încet, o să-i dăm o înfăţişare mult mai respectabilă.

— N-am nimic împotrivă, răspunse inspectorul. Nu prea face el cinste celulelor din stradă Bow, nu-i aşa? Vârî cheia în broască şi intrarăm toţi trei, tiptil, în celulă. Omul se întoarse pe o parte, apoi se cufundă mai departe în somnii, lui adine. Holmes. ee plecă spre cană cu apă, umezi buretele şi i-4 trecu de două ori cu putere peste faţă, în cruciş şi în curmeziş.

— Daţi-mi voie să fac prezentările! Strigă el. Domnul Nevilie St. Clair

din Lee, comitatul Kent.

De cîind sunt n-am mai văzut aşa ceva. Pielea omului se luase după burete ca o coajă după copac. Dusă era culoarea aceea întunecată. Dusă şi cicatricea îngrozitoare care brăzda faţa în curmeziş, şi buza răsucită care-i dădea un rânjet atât de respingător! Cu o smucitură, părul acela roşu şi încScit dispăru şi. În clipa următoare, dinaintea noastră stătea în vârful patului un om palid, fin, cu o umbră de tristeţe întipărită pe faţă, cu părul negru şi pielea netedă. Omul se freca la ochi şi se uita în jur uluit şi somnoros. Deodată îşi dădu seama că a fost descoperit şi, scoţând un geamăt, se aruncă cu faţa în pernă.

— Cerule! Exclamă inspectorul, da[1] ăsta-i omul care a dispărut. Îl recunosc după fotografie.

Prizonierul se întoarse cu aerul resemnat al unuia ce s-a lăsat în voia sorţii.

— Fie şi aşa, făcu ei. Şi, mă rog, de ce sunt acuzat?

— De dispariţia domnului Nevilie St... Ei, asta-i bună! Nu poţi fi învinuit de aşa ceva, afară de cazul că vor să te acuze pentru încercare de sinucidere – făcu inspectorul rânjind. Sunt de 27 de ani în poliţie, dar aşa ceva n-am mai pomenit.

— Dacă eu sunt domnul Nevilie St. Clair, atunci e limpede că n-a fost comisă nici o crimă şi că prin urmare, sunt reţinut în mod ilegal.

— Nici o crimă? În schimb o foarte mare ijreşeală – spuse Holmes. Ar fi fost mai bine *ik* nu-i fi ascuns nimic soţiei dumitale.

— Nu de soţia mea era vorba, ci de copii – gemu prizonierul. Dumnezeu să mă ierte,

Dar n-aş fi vrut să le fie ruşine de tatăl lor. Dumnezeule! Ce scandal! Acum ce mă fac?

Sherlock Holmes se aşează lângă el pe pat şi îl bătu cu blândeţe pe umăr.

— Dacă lucrurile vor trebui lămurite în instanţă – spuse el – nu mai poţi evita scandalul. Pe de altă parte, dacă izbuteşti să convingi autorităţile poliţieneşti că nu există nici un cap de acuzare împotriva dumitale, nu văd

cum ziarele ar mai putea afla ceva. Sunt sigur că inspectorul Bradstreet îţi va lua o declarare şi o va înainta celor în drept. În felul acesta, cazul nu va mai ajunge în faţa unei instanţe.

— Domnul să vă binecuvânteze! Exclamă prizonierul cu aprindere. Mai bine să mă fi închis, ba chiar să fi fost condamnat la moarte, decât să ajungă secretul meu murdar, să păteze numele copiilor mei! Dumneavoastră sunteţi primii care aud povestea mea! Tata era învăţător la Chesterfield, unde am primit o educaţie aleasă. În tinereţe am călătorit, apoi m-am făcut actor şi în cele din urmă am intrat ca reporter la un ziar de seară din Londra. Într-o bună zi, redactorul şef şi-a exprimat dorinţa şi publice o serie de articole despre cerşetoria în capitală. Mi-am luat eu sarcina să i le scriu. Aşa a început toată povestea mea. Articolele nu le puteam scrie decât dacă practicam cerşetoria ca amator. Pe vremea când fusesem actor, învăţasem, desigur, toate secretele machiajului şi ajunsesem cunoscut printre actori pentru îndemânarea mea. Acum puteam profita de talentele mele. Mi-am machiat faţa şi, ca să arăt cât mai demn de milă, mi-am făcut şi o cicatrice, după care mi-am răsucit buza, prinzind-o cu o fâşie de plasture de culoarea pielei. După aceea mi-am pus şi o perucă roşie, mi-am îmbrăcat nişte haine cât mai potrivite scopului meu şi m-am postat în partea cea mai animată a City-ului – ca negustor de chibrituri – în fond însă, ca cerşetor. Timp de şapte ceasuri

L

Mi-am făcut negoţul şi când m-arn întors seara acasă, spre surprinderea mea, am constatat că strânsesem nu mai puţin de 26 de şilingi şi 4 pence.

Mi-am scris articolele şi pe urmă am uitat totul, până c<e într-o zi, girând o poliţă pentru un prieten, am primit o somaţie pentru suma de 25 de lire. Nu ştiam pe unde să scot cămaşa, când pe neaşteptate mi-a venit o idee. Am cerut creditorului o păsuire de două săptămâni şi mi-am luat concediu de la patron, apoi m-am deghizat şi aşa, am stat tot acest timp la cerşit, în City. După 10 zile, aveam banii şi datoria era achitată.

Ei bine, vă puteţi închipui ce greu era să mă mai apuc de treabă atât de

obositoare pentru două lire pe săptămână, când ştiam că acesta putea fi câştigul meu pe o zi, numai să-mi fi mânjit faţa cu puţină vopsea şi să-mi fi pus şapca jos, aşteptând în tihnă. S-a dat o luptă grea între mândria mea şi dorinţa de bani, dar în cele din urmă banii au învins. Şi aşa, am lăsat baltă meseria de reporter şi m-am aşezat zi de zi în colţul pe care mi-l alesesem prima oară. Înfăţişarea mea îngrozitoare trezea milă şi buzunarele mele se umpleau cu bănuţi. Un singur om îmi cunoştea secretul. Era patronul fumătoriei din Swandam-lane, unde trăsesem. În fiecare dimineaţă ieşeam de acolo sub înfăţişarea de cerşetor jegos, iar seara mă transformam într-un domn bine îmbrăcat. Îl plăteam bine pe patron pentru camerele pe care mi le închiriase, aşa că eram sigur de tăcerea lui.

N-a trecut mult şi îmi dădeam seama că realizam sume considerabile. Asta nu înseamnă că orice cerşetor de pe străzile Londrei strânge 700 lire pe an – o sumă inferioară veniturilor mele – eu însă, am foarte mult talent la machiaj şi prezenţă de spirit, calităţi pe care practica mi le-a dezvoltat, aşa că am ajuns o figură cunoscută în City. De dimineaţă până seara un şuvoi de bănuţi, printre care se amestecau şi piese de argint, se revărsa în şapca mea, şi socoteam că am avut o zi proastă când nu adunam două lire.

Pe măsură ce mă îmbogăţeam, creştea şi ambiţia mea. Mi-am cumpărat o casă la ţară şi în cele din urmă m-am căsătorit, fără ca cineva să bănuiască adevărata mea ocupaţie. Soţia ştia că am o afacere în City, dar nu prea era la curent despre ce era vorba.

Lunea trecută, tocmai îmi încheiasem ziua şi mă îmbrăcam în camera de sus, când aruncându-mi o privire pe fereastră, mi-am zărit, spre spaimă şi mirarea mea, soţia stând în stradă şi uitându-se drept la mine. Am scos un strigăt de surprindere. Am ridicat mâinile să-mi acopăr faţa şi, repezindu-mă la tăinuitorul meu, l-am rugat să nu lase pe nimeni, să urce. După aceea, am auzit jos glasul soţiei mele, dar ştiam că nu va putea urca. M-am dezbrăcat în grabă, mi-am pus hainele de cerşetor şi perucă şi mi-am făcut machiajul. Nici măcar ochiul unei soţii n-ar fi 'putut pătrunde o deghizare atât de completă. Mi-am dat însă pe loc seama că încăperea putea fi percheziţionată şi că hainele m-ar fi putut trăda. Am dat fereastra de perete, deschizându-mi, din

pricina mişcării prea brusce, o rană pe care mi-o făcusem dimineaţa. Pe urmă mi-am luat haina, care atârna greu din pricina bănuţilor pe care tocmai îi vârâsem în buzunare, după ce îi scosesem din valiza de piele în care îmi ţineam lucrurile. Am aruncat-o pe fereastră şi s-a făcut nevăzută în Tamisa. Celelalte haine ar fi luat şi ele aceeaşi cale, dar în clipa aceea i-am auzit pe agenţi năpustindu-se pe scară şi, după câteva minute, m-am trezit – spre uşurarea mea, mărturisesc. – Că în loc să fiu identificat ca domnul Neville St. Clair, am fost arestat ca ucigaşul lui.

Cred că asta e tot. M-am hotărât să-mi păstrez deghizarea cât puteam mai mult şi de aceea am preferat să rămîu cu faţa murdară. Cum ştiam că soţia mea va fi foarte neliniştită, mi-am scos inelul şi într-o clipă de neatenţie a agenţilor l-am strecurat patronului, împreună cu un bileţel mâzgălit în graibă, în care îi spuneam că n-are nici un motiv să-i fie teamă.

— Biletul i^a ajuns abia ieri, spuse Holmes.

— Dumnezeule! Ce săptămână îngrozitoare trebuie să fi avut!.

— Poliţia 'l-a pus pe patron sub supraveghere – făcu inspeatorul Bradstreet – aşa că vezi de ce era greu să pună o scrisoare la cutie fără să fie observat. Probabil că a dat-o vreunui marinar, un client obişnuit, care a uitat de ea vreo câteva zile.

— Să ştii că aşa a fost, încuviinţă Holmes din cap. Nici nu mă îndoiesc. Dar spune, n-ai "fost niciodată urmărit pentru cerşetorie?

— De mai multe ori. Ce era însă o amendă pentru mine?

— De data asta trebuie să-i pun capăt, spuse Bradstreet. Poliţia va trece cu buretele peste toate cele întâmplate, cu condiţia să nu mai aud de Hugh Boone.

— Am jurat pe ce am mai sfânt.

— În acest caz, e probabil că nu vor fi luate alte măsuri. Dar dacă te mai găsim o dată, totul va ieşi la lumină! Domnule Holmes, vă datorăm foarte mult pentru lămurirea acestui caz. Aş vrea să ştiu şi eu cum ajungeţi la rezultatele astea?

— În cazul de faţă, am stat cocoţat pe cinci perne, fumând o uncie de mahorcă, spuse prietenul meu. Watson, cred că dacă plecăm cu trăsura spre

Baker-street, ajungem tocmai la timp pentru micul dejun.

BANDA PESTRIŢĂ

De câte ori îmi răsfoiesc însemnările privitoare la cele 70 -de cazuri curioase, cu ajutorul cărora am studiat în ultimii opt ani metodele de lucru ale prietenului meu Sherlock Holmes, descopăr numeroase întâmplări tragice, altele comice, foarte multe dc-a dreptul bizare, dar nici una măcar banală. Aceasta se datoreşte faptului că Holmes, care lucra mai mult din dragoste de meserie decât pentru bani, n-a acceptat niciodată o anchetă, care să nu aducă un element neobişnuit, ba chiar fantastic. Şi lotuşi, din. Mulţimea acestor cazuri atât de felurile, nu pot să desprind unul mai ciudat decât cel al cunoscutei familii Roylott din Stocke Moran (Surrey). Întâmplările despre care e vorba s-au petreout la începuturile prieteniei mele cu Holmes, pe vremea când burlaci fiind, încă mai împărţeam încăperile din Baker-street. Cele petrecute le-aş fi putut povesti eu mai demult, dar făgăduisem că voi păstra taina şi n-am fost dezlegat de făgăduiala mea decât luna trecută, prin moartea timpurie a doamnei care îmi ceruse să păstrez tăcerea. Şi poate că e bine că faptele să iasă acuma la lumină, deoarece am motive să cred că umblă unele zvonuri în jurul morţii doctorului Grimsby Roylott. Care face ca întîmplădle petrecute să pară mal îngrozitoare chiar decât au fost în realitate.

Era la începutul lui aprilie '88, când, trezindu-mă într-o dimineaţă, l-am văzut pe Holmes în picioare, gata îmbrăcat lângă patul meu. De obicei se scula târziu, şi cum ceasul de pe că-

Min arăta de-abia şapte şi un sfert, m-am uitat surprins ia el, şi poate şi cu oarecare reproş, pentru că şi eu îmi aveam tabieturile mele.

— Îmi pare râu că te trezesc – făcu Holmes – dar aşa ne-a fost dat, să împărtăşim aceeaşi soartă în dimineaţa aceasta. Doamna Hudson a fost sculată din somn, la rândul ei m-a trezit pe mine şi acum te scol eu pe tine.

— Dar ce s-a întâmplat? Arde?

— Nu, un client. Se pare că o tânără doamnă, foarte tulburată, insistă să mă vadă. Aşteaptă în salon. Cred că atunci când tinerele doamne încep să bată străzije oraşului cu noaptea în cap şi să-i scoale pe oameni din pat, trebuie să le stea ceva pe limbă. Sunt sigur că dacă e un caz interesant, ai să

ţii şi tu să-l cunoşti de la bun început. Oricum, mi-am spus că[1] ar trebui să te chem, să nu scapi ocazia.

— Bine, dragui meu, dar nici n-am de gând s-o scap, pentru nimic în lume.

Nimic nu-mi plăcea mai mult decât să urmăresc investigaţiile iui Holmes şi să-i admir deducţiile atât de rapide, încât părea că ar fi fost vorba de intuiţii – şi totuşi bazate întotdeauna pe logică – cu ajutorul cărora descurca problemele ce i se puneau. M-am îmbrăcat în grabă şi după câteva minute, coboram cu prietenul meu în salon. În clipa în oare intrarăm, o doamnă în negru, cu un văl gros pe faţă, se ridică de la fereastră.

— Bună dimineaţa, doamnă – făcu Holmes, bine dispus. Numele meu e Sherlock Holmes. Domnul este bunul meu prieten şi tovarăş, doctorul Watson. Puteţi vorbi în faţa lui ca şi cum aţi vorbi cu mine. Ei, îmi pare bine că doamna Hudson s-a gândit să facă focul. Vă rog să vă trageţi mai aproape şi am să cer să vă aducă şi o ceaşcă de cafea fierbinte, pentru că văd că tremuraţi toată.

— Nu tremur din cauza frigului ^-; i-a răspuns doamna cu glasul scăzut,. pe când îşi schimbă locul. -. <.

— Atunci, de ce?:. >

— De frică, domnule Holmes. - De groază, în timp ce vorbea, şi-a-ridicat vălul.

Era atât de tulburată,. Încât îţi trezea mila. AVea faţa trasă şi vânătă şi căutătura" nelinişţită, speriată, ca a unui animal hăituit. Părea de Vreo 30 de ani, dar îi ieşiseră de timpuriu fire albe, iar pe faţă se citea oboseala şi spaimă. Sherlock Holmes o învălui cu privirea lui atât de îngăduitoare.

— Nu trebuie să vă temeţi – îi spuse el cu blândeţe, plecându-se spre ea şi bătând-o uşor pe braţ. Punem noi imediat lucrurile la punct. N-am nici o îndoială. După câte văd aţi venit cu trenul de dimineaţă.

— Cum, mă cunoaşteţi?

— Nu, dar văd o jumătate din biletul dvs., de întoarcere în mănuşa stingă. Probabil că aţi plecat devreme şi aţi făcut o bucată bună cu docarul pe un drum prost, până să ajungeţi la gară.

Doamna tresări şi se uită uluită la tovarăşul meu.

— Nu-i nici un mister, stimată doamnă – i-a răspuns el zimţând. Mâneca dreaptă a hainei dvs. e stropită cu noroi în cel puţin şapte locuri. Petele sunt foarte proaspete. Asta nu se întâmpla decât într-un docar şi doar atunci când şezi în dreapta vizitiului.

— Nu ştiu cum aţi ajuns la concluzia aceasta, dar aveţi perfectă dreptate – a spus ea. Am plecat de acasă înainte de şase şi am sosit la Leatherhead la „şi 20". De acolo am luat primul tren spre Waterloo. Nu mai pot suporta Încordarea asta; dacă mai continuă, am să înnebunesc. N-am cui să-i spun – nimănui, în nfară de singurul om care se gândeşte la mine, dnr care nici el, bietul, nu-mi poate fi de vreun folos. Mi s-a vorbit de dvs., domnule Hoknes. Mi-a vorbit doamna Farintosh, pe care aţi ajutat-o într-un moment de grea cumpănă. Ea mi-a dat adresa. Vai, nu m-aţi putea ajuta şi pe mine? N-aţi putea aduce puţină lumină în beznă care mă înconjoară? De plătit, n-am cum să vă plătesc deocamdată pentru binele acesta, dar peste o lună sau două mă căsătoresc, aşa că voi intra în posesia averii mele. Atunci veţi vedea că nu sunt deloc nerecunoscătoare.

Holmes se îndreptă spre masa lui de lucru şi, descuind-o, scoase un carneţel pe care începu să-l cerceteze.

— Farintosh – făcu el. A, da. Îmi amintesc cazul, era vorba de o tiară de opal. Cred că era înainte să ne fi cunoscut noi. Watson. Nu vă pot spune, doamnă, că aş fi fericit să mă pot ocupa de cazul dvs., aşa cum m-am ocupat de cel al prietenei dvs. Cât despre răsplată, însăşi profesiunea mea e răsplată pentru mine. Cheltuielile care s-ar putea ivi între timp, le puteţi acoperi când veţi găsi de cuviinţă. Şi acum, vă rog să ne spuneţi tot ceea ce ne-ar putea ajuta să ne formăm o părere în această chestiune.

— Vai! Exclamă vizitatoarea noastră. Situaţia în care mă aflu e cu atât mai îngrozitoare, cu cât temerile mele sunt atât de nesigure şi bănuielile întemeiate pe fapte atât de mărunte – altuia i s-ar părea lipsite de importanţă – încât până şi omul de la care trebuie să mă aştept la ajutor şi sfat socoteşte că nu e vorba decât de închipuirile ce i s-au năzărit unei femei nervoase. De spus, nu mi-o spune el, dar o înţeleg din răspunsurile cu care_jn_cearcă să

mă liniştească şi din felul cum întoarce privirile în altă parte. Am auzit, domnule Holmes, că puteţi pătrunde cele mai nebănuite ticăloşii ale sufletului omenesc. Dvs.

Ml-aU putea acăţa aum să mă descurc *ki* mijlocul primejdiilor care mă împresoară.

— Sunt numai urechi, doamnă.

— Mă numesc Helen Stoner şi locuiesc împreună cu tatăl meu vitreg, ultimul descendent al uneia dintre cele mai vechi familii saxone din Anglia. Roylott din Stoke Moran, la hotarul de la apus al comitatului Surrey.

Holmes dădu din cap.

— Numele mi-e cunoscut, spuse el.

— Pe vremuri, familia aceasta era una din cele mai bogate din Anglia şi moşiile ei se întindeau dincolo de hotar în Bergshire, la nord şi Hampshire, la apus. În secolul trecut însă, patru moştenitori la rând au fost nişte desfrânaţi care au risipit averea familiei, iar în timpul regenţei, al cincilea – un cartofor – a dat-o gata de-a binelea. N-a mai rămas nimic în afară de vreo câţiva acri de pământ şi casa veche de 200 de ani, pe care e însă grefată o ipotecă apreciabilă. Ultimul senior şi-a târât existenţa la moşie, ducând cumplita viaţă a unui aristocrat scăpătat; fiul lui – tatăl meu vitreg – văzând că trebuie să se adapteze noilor împrejurări, a împrumutat bani de la o rudă şi a urmat medicina. Apoi a plecat la Calcuta, unde priceperea şi energia lui i-au adus o clientelă bogată. Dar într-o bună zi, într-un ceas de ftirie că i s-au furat nişte lucruri din casă, şi-a omorât în bătaie valetul indigen şi abia a scăpat să nu fie condamnat la moarte. A stat mult timp închis, apoi s-a întors în Anglia – un om ursuz şi dezamăgit.

Pe vremea când trăia în India, doctorul Roylott s-a căsătorit cu mama mea, doamna Stoner, tânăra văduvă a generalului-maior Stoner din artileria bengală. Sora mea Julia şi cu mine eram gemene şi abia împlinisem doi ani când mama s-a recăsătorit. Avea un venit mare, nu mai puţin de 1000 lire pe an. Banii i^a lăsat în întregime doctorului Roylott, specdficînd ca o anumită sumă să ne fie servită anual, dacă ne căsătoream. Puţin după întoarcerea noastră în Anglia, mama a murit, pierzându-şi viaţa acum opt ani într-un

accident de tren, lingă Grewe. Doctorul Roylott a părăsit gândul de a se mai instala la Londra ca medic şi ne-a luat cu el în casa strămoşească din Stocke Moran. Banii care ne rămăseseră de la mama ne împlineau toate nevoile şi se părea că nu există nici o piedică în calea fericirii noastre. Dar între timp, o schimbare îngrozitoare s-a petrecut cu tatăl nostru vitreg. În loc să se împrietenească şi să facă vizite vecinilor noştri, care s-au bucurat nespus că un Roylott s-a întors la vechiul cuib al familiei, s-a încuiat în casă şi abia de a mai ieşit din când în când, iar atunci, doar ca să se certe ca un bezmetic cu cine se nimerea. Violenţa aproape bolnăvicioasă este ereditară în familia Roylott şi la tatăl meu a fost agravată de lunga şedere la tropice. După câteva scandaluri neplăcute, dintre care două s-au terminat la poliţie, a ajuns spaima satului. Oamenii fugeau numai când îl zăreau, pentru că are o forţă hercuieană şi furia lui nu cunoştea margini. Săptămâna trecută l-a aruncat pe fierarul satului peste zid, în râu. Şi dacă n-aş fi dat toţi banii pe care i-am putut strânge, n-am fi scăpat de un nou scandal. Prieteni nu are, în afară de nişte ţigani nomazi, cărora le-a îngăduit să se aşeze pe cei oîţiva acri de mărăciniş care alcătuiesc moşia familiei, primind în schimb să le fie musafir şi rătăcind uneori cu ei săptămâni de-a rândul. E mort după fauna indiană şi are pe cineva care-i trimite animale din India. Acum e în posesia unui leopard şi a unui babuin, care umblă în libertate pe moşie. Sătenilor le e tot atât de frică de ei, ca şi de stăpânul lor. Vă închipuiţi, prin urmare, că biata mea soră Julia şi cu mine nu prea avem mare bucurie de viaţă. Nici o servitoare nu voia să stea la noi şi multă vreme am făcut singure treaba în casă. Sora mea avea 30 de ani când a murit şi totuşi începuse să încărunţească, ca şi mine.

— Sora dvs. a murit?

— Da, acum doi ani. De moartea ei voiam să vă vorbesc. Vă închipuiţi că ducând o asemenea viaţă, nu aveam cum să întreţinem re-

¥ laţii cu vreun om de vârsta (sau de condiţia noastră. Aveam însă, o mătuşă, o soră de-a mamei, care a rămas fată bătrână, domnişoara Honoria Westphail, care trăieşte lingă Harrow. Din când în când, ni se îngăduia să-i facem câte o vizită scurtă. Julia s-a dus la ea, acum doi ani, de Crăciun, şi a cunoscut acolo un maior de marină, «cu care s-a logodit. Dar două săptămâni

înainte de ziua nunţii, s-a întîmplat nenorocirea care mi-a răpit pe singura mea prietenă.

Sherlock Holmes se lăsase în fotoliu, cu ochii închişi şi capul înfundat într-o pernă. La auzul acestor cuvinte, deschise însă -pleoapele şi-şi fixă privirea asupra vizitatoarei.

— Vă rog să-mi daţi amănunte precise, spuse el.

— Mi-e foarte uşor să o fac, pentru că fiecare amănunt mi s-a întipărit bine în minte. Cum v-am mai spus, conacul e foarte vechi şi numai o singură aripă e locuită. Dormitoarele sunt aşezate la parter, iar saloanele în corpul central. Primul dormitor e al doctorului Roylott, al doilea ai surorii mele şi al treilea al meu. Nu e nici o uşă între ele, dar toate dau în acelaşi coridor. Nu ştiu dacă mă înţelegeţi.

— Perfect.

— Ferestrele celor trei încăperi dau spre pajişte. În noaptea fatală, doctorul Roylott s-a retras devreme în camera lui, noi însă ştiam cil nu s-a dus să se culce, deoarece pe sora mea o supărase mirosul tare al ţigărilor indiene. De aceea a ieşit din camera ei şi a venit la mine, unde am stat o vreme la taifas despre

Apropiata ei căsătorie. La 11 s-a ridicat să plece, dar s-a oprit în uşă şi s-a uitat înapoi.

— Spune, Helen – mi-a zis ea —ai auzit vreodată un şuierat în tăcerea nopţii?

— Niciodată, am răspuns eu.

— Cred că nu tu şuieri iprin somn.

— În nici un caz, dar de ce?

— Pentru că în ultimele nopţi am auzit cu regularitate, pe la trei dimineaţa, un şuierat înăbuşit, dar limpede. Cum am somnul uşor, m-am trezit. N-aş putea să spun de unde venea, poate că din camera de alături, poate că dinspre pajişte. Mi-am zis că o să te întreb o dată dacă l-ai auzit.

— Nu, nu l-am auzit. Or fi ţiganii aceia nenorociţi din livadă.

— Se poate. Totuşi, dacă ar fi aşa, mă mir că nu l-ai auzit şi tu.

— Ei, eu dorm mai greu ca tine.

— În orice caz, nu are prea mare importanţă.

Îmi zâmbi, apoi închise uşa şi după câteva clipe am auzit-o întorcând cheia în broască.

— Şi dvs.. – Făcu Holmes – vă încuiaţi totdeauna noaptea?

—. Totdeauna.

— De ca?

— Mi se pare că v-am spus că doctorul are o panteră şi un babuin şi că nu ne simţeam în siguranţă decât dacă uşile erau încuiate.

~» Perfect. Continuaţi, vă rog.

— În noaptea aceea, n-am putut să dorm. Cineva îmi spunea că ne pândeşte o nenorocire. Dacă vă amintiţi, sora mea şi cu mine eram gemene, şi dvs. ştiţi cât de strânsă e legătura care uneşte două suflete atât de apropiate. Era o noapte furtunoasă. Vântul urla şi ploaia izbea, plescăind în ferestre. Deodată, pe când furtuna gemea mai tare, răcnetul înspăimântător al unei femei îngrozite a sfâşiat aerul. Am recunoscut vocea surorii mele. Atunci am sărit din pat, mi-am tras un şal pe umeri şi m-am repezit în coridor. În clipa în care am deschis uşa, mi s-a părut că aud un şuierat uşor, ca acela de care îmi vorbise sora mea – şi un zărgănit die metal în cădere. O pornisem în goană pe coridor, când am auzit descuindu-se uşa surorii mele, apoi uşa a început să se deschidă, încet, răsucindu-se în balamale. Mă uitam la ea, încremenită de spaimă, neştiind la ce să mă aştept. La lumina lămpii de pe coridor, am văzut-o pe sora mea apărând în prag, albă ca varul, de spaimă, şi cu mâinile întinse după ajutor. Se clătina de parcă ar fi fost beată. M-am repezit la ea şi am prins-o în braţe, dar în aceeaşi clipă, genunchii părură că o lasă şi se prăbuşi zvârcolindu-se, cu membrele chircite înspăimântător, de parcă ar fi căzut pradă unor dureri cumplite. La început, mi s-a părut că nu mă recunoaşte, dar când m-am aplecat asupra ei, a strigat cu un glas pe care nu-l voi uita niciodată:

— Doamne, Dumnezeule! Helen! Bandă!

Banda pestriţă.

Ar mai fi vrut să spună ceva şi împungea întruna cu degetele în direcţia camerei în care locuia doctorul, dar un spasm i-a înăbuşit cuvintele în gât. M-

am repezit afară, chemându-l pe tatăl nostru vitreg şi l-am întâlnit tocmai când venea în fugă din camera lui, îmbrăcat în halatul de casă. Când a ajuns lingă sora mea, aceasta intrase în comă şi cu toate că i-a turnat rachiu pe gât şi a trimis după ajutor în sat, lotul a fost în zadar Sora mea s-a stins încet, fără să-şi mai vină în fire. Acesta a fost sfârşitul înspăimântător al iubitei mele surori.

— O clipă – făcu Holmes – sunteţi sigură cu aţi auzit şuieratul şi sunetul acela metalic?

Aţi putea jura că nu v-aţi înşelat?

— Asta m-a întrebat şi judecătorul de instrucţie ai comitatului. Sunt sigură că le-am auzit şi totuşi s-ar putea să mă fi înşelat din pricina furtunii şi a casei noastre vechi, care pârâie din toate încheieturile.

— Sora dvs. era îmbrăcată?

— Nu. Era în cămaşă de noapte. În mâna dreaptă ţinea un capăt de chibrit ars- şi în stingă o cutie de chibrituri.

— Ceea ce înseamnă că a aprins un chibrit şi s-a uitat în jur, când a simţit primejdia. Asta e important. Ce concluzie a tras judecătorul?

— A anchetat cazul cu mare atenţie, pentru că de multă vreme purtarea doctorului Roylott nu era privită cu ochi buni în ţinut, dar i-a fost cu neputinţă să descopere cauza morţii... Din mărturia mea, reieşea că uşa fusese încuiată pe dinăuntru şi că ferestrele erau astupate cu obloane de modă veche, prevăzute cu bare mari de fier, pe care le trăgeam în fiecare seară. Au sondat şi pereţii, dar toţi erau neatinşi, ca şi pardosala de altfel. Căminul e larg, dar e închis cu patru scoabe mari. De aceea sunt convinsă că sora mea era singură în clipa în care i-a venit sfârşitul. În orice caz, nu prezenta nici o urmă de violenţă.

— Poate otravă?

— Doctorii au examinat-o fără să descopere ceva.

— Din ce cauză credeţi că a murit nefericita dvs. soră?

— După părerea mea a murit de spaimă, în urma unui şoc nervos, ou toate că nu-mi pot închipui ce anume a înspăimântat-o aşa.

— Ţiganii din livadă erau acolo?

— Da. Totdeauna sunt vreo câţiva prin împrejurimi.

— Aha! Şi ce credeţi că înseamnă aluzia aceea la o bandă, o bandă pestriţă?

— Uneori mi-am zis că aiurase, alteori însă, că o fi fost vorba de vreo bandă, poate chiar de ţiganii din livadă. Nu ştiu, poate că basmalele pestriţe pe care unii din ei le poartă pe cap, i-or fi sugerat cuvintele acelea ciudate.

Holmes dădu din cap ca un om ce nu pare de fel mulţumit.

— Încurcată treabă, nu glumă – făcu el. Vă rog să continuaţi.

— Au trecut de atunci doi ani şi am trăit mai singură ca niciodată; acum o lună, un prieten bun, pe oare îl cunosc de ani de zile, mi-a făcut cinstea să-mi ceară mina. Îl cheamă Armitage – Percy Arrnitage – al doilea fiu al domnului Armitage de la Crane Water, lingă Reading. Tatăl meu vitreg nu s-a împotrivit partidei şi urmează să ne căsătorim în primăvară. Acum doi ani au fost începute unele reparaţii la aripa de apus. Zidul dormitorului a fost spart, aşa încât a trebuit să mă mut în camera în care a dormit sora mea şi să dorm în patul ei. Ieri noapte, pe când vegheam, gândindu-mă la soarta ei cumplită, am auzit deodată, în tăcerea nopţii, şuieratul acela înăbuşit, care-i vestise moartea. Cred că vă închipuiţi ce spaimă m-a cuprins. Am sărit în sus şi am aprins lampa, dar n-am putut vedea nimic. Eram prea zdruncinată ca să mă mai culc, aşa că m-am îmbrăcat şi cum s-a crăpat de ziuă, m-am strecurat jos, am luat un docar de la „Hanul Coroanei", de peste drum, şi am plecat la Leatherhead, de unde am venit aici să vă văd şi să vă cer sfatul.

— Foarte-bine aţi făcut, spuse prietenul meu. Mi-aţi povestit tot?.

— Da, tot.

— Domnişoară Roylott, mi-aţi ascuns ceva. Îl acoperiţi.pe tatăl dvs. vitreg.

— De ce? Ce vreţi să spuneţi?

Drept răspuns, Holmes dădu la o parte dantela neagră de muselină ce acoperea mina vizitatoarei, pe care aceasta şi-o lăsase pe genunchi. Cinci pete vinete – urma a cinci degete – erau întipărite pe încheietură.

— V-a lovit cineva, făcu Holmes. Vizitatoarea roşi până în vârful urechilor şi

Îşi acoperi încheietura lovită.

— E un om aspru – spuse ea – şi cred că nu-şi prea cunoaşte «puterea.

Se lăsă o tăcere prelungă şi în acest timp Holmes îşi propti bărbia în mâini, cu ochii ţintă la focul care pârâia.

— Grea treabă – făcu el, în cele din urmă. Sunt o mulţime de amănunte pe care aş vrea să le cunosc înainte să mă hotărăsc pe care cale să apuc, dar nu avem nici o clipă de pierdut. Dacă am veni azi la Stocke Moran, am putea să vizităm camerele acelea fără ştirea tatălui dvs. vitreg?

— Doctorul Roylott mi-a spus că are să vină azi în oraş, într-o chestiune foarte importantă. Probabil că va lipsi toată ziua, aşa că nu va avea cine să vă tulbure. Acum avem o menajeră, dar e bătrână şi cam nebună, aşa că nu-mi va fi prea greu să scap de ea.

— Minunat! N-ai nimic împotriva excursiei, acesteia, Watson?

Absolut nimic. A tund, venim împreună. Dvs. ce aveţi de gând?

— Acum, pentru că tot sunt în oraş, mai am vreo două-trei treburi de pus la punct. Mă întorc acasă cu trenul de 12, ca să mai ajung la timp şi să vă pot primi.

— Venim după amiază devreme. Am şi eu ceva treabă. Nu vreţi să luaţi micul dejun?

— Nu, trebuie să plec. Acum, că v-am împărtăşit necazul meu, mă simt mai uşurată. Am să caut să vă revăd după amiază.

Şi spunând acestea îşi trase vălul pe faţă şi ieşi.

— Ce părere ai de toate astea, Watson?

Întrebă Sherlock Holmes, lăsându-se în fotoliu.

— Sinistră şi încurcată afacere.

— Da, cam aşa.

— Şi totuşi, dacă vizitatoarea noastră nu greşeşte când afirmă că pardoseala şi pereţii sunt neatinşi şi că nu există nici © posibilitate ca cineva să treacă prin uşă, prin fereastră sau prin cămin, atunci fără îndoială că sora ei era singură când a căzut victimă morţii aceleia misterioase.

— Cum rămâne atunci cu misterioasele şuierături pe care le-a auzit noaptea şi cu vorbele ciudate ale muribundei?

— Nu-mi dau seama.

— Dacă pui în legătură şuierăturile cu prezenţa şatrei de ţigani – fraţi de cruce ai bătrânului doctor – cu faptul că suntem îndreptăţiţi să credem că omul acesta avea tot interesul să împiedice căsătoria fiicei lui vitrege, apoi cu aluzia muribundei la o bandă şi, în sfârşit, cu faptul că domnişoara Helen Stoner a auzit un sunet metalic pe care s-ar putea să-l fi scos în cădere una din (barele acelea care închid obloanele, ei bine, avem toate motivele să considerăm că în sensul acesta trebuie căutată soluţia misterului.

— Dar atunci, ce amestec au avut ţiganii?

— Nu ştiu încă..

— Aş putea aduce multe obiecţii teoriei

Acesteia.

— Şi eu. Tocmai de aceea ne ducem astăzi l, i Stocke Moran. Vreau să verific dacă obiecţiile mele sunt valabile, sau dacă e cazul să demonstrăm inexactitatea lor. Ei, drăcie, dar ee mai e şi asta?

Holmes scoase exclamaţia aceasta, căci uşa fusese dată de perete şi o namilă cât toate zilele se ivise în prag. Omul purta o îmbrăcăminte ciudată – un amestec de straie de agricultor şi haine de medic – joben negru, redingotă, ghete înalte; în mână ţinea o cravaşa cu ea re biciuia aerul. Era atât de înalt, încât pălăria lui atingea pragul de sus şi atât de lat, că pArcă să cuprindă toată uşa. Faţa lui mare, brăzdată toată, pe care soarele o făcuse ca pergamentul, şi pe care i se citeau toate păcatele, se întorcea când la mine, când la Holmes. Ochii lui înfundaţi şi mânioşi şi nasul lui descărnat şi lung îl făceau aidoma unei păsări de pradă fioroase.

— Care din voi e Holmes? Întrebă arătarea.

— Eu sunt, domnule, dar ar fi cazul să-mi spui şi dumneata cine eşti.

— Doctorul Grimsby Roylott din Stocke Moran.

— Aşa – făcu Holmes eu blândeţe. Şezi, te rog, doctore.

— Nici nu-mi trece prin gând. Fiica mea vitregă a fost aici. Am urmărit-o. Ce v-a spus?

— E cam rece pentru anotimpul acesta, îi răspunse Holmes.

— Ce v-a spus? Răcni omul, mini os.

— Dar am auzit că vom avea o recoltă bună de şofran, continuă tovarăşul meu, netulburat.

— Ei, nu vrei să-mi răspunzi? Spuse vizitatorul nostru, făcând un pas înainte şi scuturând cravaşa. Te ştiu eu, pungaşule! Am mai auzit de tine! Tu eşti Holmes, sforarul!

Prietenul meu zâmbi.

— Holmes încurcă-lume!

Zâmbetul lui se lărgi.

— Conţopist obraznic de la Scotland Yard!

Holmes chicoti înveselit.

— Conversaţia dvs. este cât se poate de interesantă, făcu el. La plecare, vă rog să închideţi uşa. E un curent îngrozitor.

— Am să plec, când am să termin ce am de spus. Să nu cutezi să te amesteci în treburile mele! Ştiu că domnişoara Stoner a fost aici – i-am luat urma! No să-ţi meargă prea bine dacă ai să ai de-a face cu mine! Uite-aşa!

Se repezi şi apucă vătraiul, îndoindu-l cu mâinile lui mari şi pârlite de soare.

— Vezi să nu-mi cazi în labă, mârâi el şi, aruncând vătraiul îndoit în cămin, ieşi din cameră.

. – Pare un om drăguţ, râse Holmes. N-oi fi eu chiar matahală, ca el, dar dacă mai stătea, i-aş fi arătat eu că nici strânsoarea mea nu-i mult mai slabă ca a lui.

Şi zicând acestea, apucă vătraiul de oţel şi, opintindu-se, îl îndreptă la loc.

— Auzi obrăznicie, să mă confunde cu un poliţist! Întâmplarea asta dă însă gust anchetei şi sper că mica noastră prietenă nu va avea de suferit pentru că a fost neprevăzătoare şi s-a lăsat urmărită de bruta asta. Şi acum, Watson, să luăm micul dejun. Pe urmă, am să mă duc la Asociaţia medicilor, de unde sper să iau unele informaţii, care ne-ar putea fi de folos.

Era aproape unu, când Sherlock Holmes s-a întors din expediţia lui. În mână ţinea o foaie de hârtie albastră, mâzgălita toată cu însemnări şi desene.

— Am citit testamentul răposatei, spuse el. Ca să pot stabili cu precizie despre ce e vorba, am fost nevoit să calculez cotele actuale ale plasamentelor. Venitul total, care la moartea soţiei se ridica la aproape 1100 de lire, a scăzut acum la 750, din pricina crizei în agricultură. Fiecăreia din fete îi revine câte 250 de lire în caz că se măritǎ. Vezi, prin urmare, că dacă amândouă s-ar fi măritat, frumosu' ăsta al nosIru s-ar fi ales doar cu firimiturile. Una singură să se fi măritat şi tot îi strică socotelile. După cum vezi, munca mea de azi dimineaţa n-a fost degeaba. Am stabilit în felul acesta că avea motive foarte puternice să se împotrivească unui asemenea lucru. Watson, chestiunea e prea serioasă ca să mai pierdem vremea. Mai ales acuma, că bătrânul ştie că ne-am vârât nasul în treburile lui. Prin urmare, dacă eşti gata, am să chem o trăsură care să ne ducă la Waterloo. Ţi-aş fi foarte îndatorat dacă ţi-ai strecura revolverul în buzunar. Un Eley-2 e un argument minunat împotriva unui domn care face vătraiele nod. Ia-ţi şi peria de dinţi. Cred că atâta ne ajunge.

La gara Waterloo, am avut norocul să prindem trenul de Leatherhead, unde am tocmit o trăsură la hanul gării şi aşa, am pornit-o, străbătând vreo patru-cinci mile, pe drumurile Surrey-ului. Era o zi minunată, cu un soare strălucitor şi câţiva nori că lâna. Arborii şi gardurile vii de pe marginea drumului tocmai scoteau primele mlădiţe şi aerul era îmbălsămat de adierea pământului reavăn. Eu, unul, simţeam un ciudat contrast între dulcea făgăduiala a primăverii şi înfiorătoarea afacere în care ne vârâsem. Prietenul meu stătea în faţă, cu braţele încrucişate, pălăria trasă pe ochi şi, bărbia lăsată în piept, cufundat în gânduri. Deodată, însă, tresări şi mă bătu pe umăr, făcând un semn spre pajişte.

— Uite, acolo! Spuse el.

Un parc cu arbori bătrâni urca în pantă lină; pe culmi arborii se îndeseau, alcătuind o dumbravă. Dintre ramuri, se iţeau frontoanele cenuşii şi şarpantele înalte ale unui conac străvechi.

— Aici e Stocke Moran? Întrebă el.

— Da, domnule, e casa doctorului Grimesby Roylott, răspunse birjarul.

— Uite nişte clădiri, făcu Holmes. Acolo mergem.

— E satul, spuse birjarul, arătând spre o îngrămădeală de acoperişuri, aşezate la o oarecare depărtare spre stingă – dar dacă vreţi să ajungeţi la conac, drumul e mâi scurt peste pârleazul ăsta şi de pe poteca de pe câmp. Acolo, unde mege doamna aceea.

— Şi doamna îmi închipui să fie domnişoara Stoner – observă Holmes, punând mâna streaşină la ochi. pa, ar fi mai bine să-ţi ascultăm sfatul.

Am coborât, am plătit şi trăsura a pornit-o huruind înapoi spre Leatherhead.

— Vezi, şi eu mi-am zis că omul ăsta trebuie să ne ia drept arhitecţi, sau să-şi spună că am venit cu vreun scop precis – spuse Holmes, pe când săream pârleazul. Asta o să-L facă să nu mai dea din gură. Bună ziua, domnişoară Stoner, ne-am ţinut cuvântul, după cum vedeţi.

Clienta noastră din zori se grăbise să ne întâmpine. Pe faţă i se citea bucuria.

— V-am aşteptat cu atâta nerăbdare! Exclamă ea, strângându-ne mâna cu căldură. Totul a mers de minune. Doctorul Roylott s-a dus la oraş şi nu cred să se întoarcă până seara.

— Am avut plăcerea să facem cunoştinţă – spuse Holmes, şi îi istorisi, în câteva cuvinte, cele petrecute.

Domnişoara Stoner se făcu albă ca varul.

— Cerule! Exclamă ea. Atunci m-a urmărit]

— Aşa se pare.

— E atât de şiret, că nieiodată nu ştiu la ce să mă aştept din partea lui. Ce-o să mai spună când o să se întoarcă?!

— Va trebui să se păzească, pentru că s-ar putea să descopere că există unul mai şiret decât el pe urmele lui. Să vă încuiaţi la noapte. Dacă vă face ceva, am să vă duc la mătuşa dvs. din Harrow. Şi acum, să profităm cât mai bine de răgaz, aşa că vă rog să ne arătaţi chiar acum camerele pe care trebuie să le cercetăm.

Clădirea era construită din piatră cenuşie, acoperită cu licheni. Avea un corp central înalt şi două aripi aduse ca cleştii unui crab. Ferestrele uneia din aripi erau sparte şi bătute în scânduri, iar o parte din acoperiş se lăsase – un

adevărat tablou al ruinei. Corpul central se prezenta ceva mai bine şi aripa dreptă era destul de nouă. Avea obloane la ferestre şi un

Fum albăstrui care ieşea, încolăcinud-se din coşuri, arăta că acolo locuia familia. La zidul din capăt se ridica o schelă. Peretele de piatră fusese spart, dar când am sosit noi nu se vedea nici picior de lucrător. Holmes a pornit-o încet, de-a lungul şi de-a latul pajiştei, cercetând cu mare atenţie ferestrele din afară.

— Asta mi se pare că dă în dormitorul dvs., cea din mijloc în camera surorii şi a treia, de lângă corpul central, la doctorul Roylott.

— Exact. Acum însă, dorm în cea din mijloc.

— Din cauza reparaţiilor, după câte înţeleg. Apropo, n-am impresia că reparaţiile de la zidul acela din capăt ar fi fost chiar atât de urgenţe.

— Nici nu sunt. Cred că nu a fost vorba decât de un pretext, *ca* să mă mute din camera mea.

— A! Asta îmi dă de gândit. Şi acum, de cealaltă parte a acestei aripi înguste, se află coridorul în care dau camerele. Are şi ferestre, desigur.

— Da, foarte mici. Prea mici ca să poată trece cineva.

— Seara încuiaţi uşile, aşa că pe acolo nu putea pătrunde nimeni. Vreţi să fiţi atât de bună şi să intraţi la dvs. în cameră şi să puneţii drugii la obloane?

Domnişoara Stoner făcu întocmai şi Holmes, după ce le cercetă ou băgare de seamă prin fereastra deschisă, încercă în toate chipurile să le desfacă, dar în zadar. Nu exista nici măcar o singură crăpătură prin care să fi putut vârî un cuţit ca să ridice drugul. Mai cercetă şi balamalele cu lupa, dar acestea erau de fier tare, bine înfipt în zidăria masivă.

— Hm! Făcu el, scărpinându-şi bărbia, încurcat. Teoria mea are fără îndoială unele puncte slabe. Nimeni nu putea să intre când obloanele erau zăvorâte. Ei, şi acum, să vedem dacă interiorul ne poate aduce vreo rază de lumină.

O uşiţă laterală dădea în coridorul văruit, de unde se putea intra în cele trei dormitoare. Holmes renunţă să mai cerceteze cea de a treia cameră, aşa că am trecut de-a dreptul la a doua, unde dormea acum domnişoara Stoner şi

unde sora ei îşi găsise sfârşitul. Era o cămăruţă plăcută, cu tavanul jos şi cămin, după moda vechilor conace. Într-un colţ, se afla un scrin de culoare maron, în altul un pat alb cu macat, iar în stânga ferestrei, o toaletă. Aceste obiecte alcătuiau, dimpreună cu două scaune de răchită, tot mobilierul camerei. Mai era şi un covoraş pătrat de Wilton, întins la mijloc. Pardoseala cu lambriurile erau de stejar de culoare brună mâncat de viermi şi atât de vechi şi ieşit de soare, încât pesemne că avea aceeaşi vârstă cu clădirea. Holmes îşi trase un scaun într-un colţ şi se aşează. Rămase aşa, în tăcere. Privirile lui rătăceau de jur împrejur, sus, jos, renţinînd fiecare amănunt al încăperii.

— Unde sună soneria asta? Întrebă el într-un târziu, arătând spre un cordon care atârna lângă pat şi atingea perna cu ciucurele.-

— În camera jupânesei. —<■ Pare că e mai nouă decât celelalte obiecte de aici.

<— Da. N-am instalat-o decât acum câţiva ani.

— A fost dorinţa surorii dvs., nu-i aşa?

— Nu, nu ţin minte s-o fi folosit vreodată. Noi ne-am servit întotdeauna singure.

— Într-adevăr, frumuseţea asta de cordon nu pare să folosească la ceva. Vă rog să mă iertaţi câteva secunde, dar vreau să cercetez pardoseala.

Se lăsă jos, cu lupă în mină, şi începu să se târască cu repeziciune, înainte şi înapoi, cercetând cu băgare de seamă crăpăturile dintre scânduri. Apoi repetă această operaţie cu lambriurile care îmbrăcau camera. În cele din urmă se apropie de pat şi-l examină o vreme, după care începu să-şi plimbe privirile în sus şi în jos pe perete. Apoi apucă şnurul soneriei şi trase tare de el.

— Ei, da' ăsta nu serveşte la nimic, făcu el.

— Nu sună?

— Nu, nici măcar nu e legat de vreo sârmă. Foarte interesant. Uite, e prinsă de un cârlig Chiar deasupra deschizăturii aceleia mici a ventilatorului.

— De necrezut! Nici n-am observat până acum!

—> Foarte ciudat! Mormăi Holmes, trăgând de cordon. Există vreo

două-trei lucruri bizare în camera asta. De pildă, ce fel de zidar o mai fi fost şi ăsta, care a făcut un ventilator cu comunicaţia în altă cameră, când cu aceeaşi osteneală putea să răspundă afară?

— E foarte nou, spuse domnişoara Stoner.

— Are cam aceeaşi vechime cu şnurul, observă Holmes.

— Da, s-au făcut atunci unele mici transformări.

— Da. Deosebit de interesant. Sonerii false, ventilatoare care nu ventilează. Cu voia dvs., domnişoară Stoner, ne vom continua cercetările în camera de lângă corpul central.

Odaia doctorului Grimesby Roylott era mai mare decât cea a fiicei sale vitrege, dar tot atăit de simplu mobilată. Un pat de campanie, un mic stelaj de lemn ticsit cu cărţi, mai ales de specialitate, un fotoliu lângă pat, un scaun simplu de lemn la perete, o masă rotundă şi o casă mare de bani – acestea erau principalele obiecte care-ţi izbeau ochii. Holmes o porni încet împrejur şi le cercetă pe rând cu cel mai mare interes.

— Ce e aici? Întrebă el, bătând cu palma în safe.

— Hârtiile tatălui meu vitreg.

— Ah! După câte văd, v-aţi uitat înăuntru!

— O singură dată, acum vreo câţiva ani. Mi-amintesc că era ticsit de hârtii.

— Nu cumva e o pisică înăuntru?

— Nu! Ce idee?

—* Bine, ia uitaţi-vă la asta! Şi apucă o farfurioară cu lapte de pe safe.

— Nu, nu avem pisici. În schimb, avem un leopard şi un babuin.

— A, da, desigur! E drept că leopardul este o pisică mare, totuşi, aş zice, că o farfu* rioară cu lapte nu prea poate să-i ajungă. E un lucru pe care aş vrea să-l lămuresc.

Se lăsă în faţa scaunului de lemn şi îi cercetă fundul cu cea mai mare băgare de seamă.

— Mulţumesc. Cu asta am terminat – făcu el, ridicându-se şi punând lupă în buzunar. Ei, uite ceva interesant!

Obiectul pe care-l zărise era o curea mică de dus câinii, care fusese

prinsă de un colţ al patului. Cureaua era înfăşurată şi legată ca un laţ.

— Ce zici de asta, Watson?

— E o curea destul de obişnuită. Nu văd însă de ce a legat-o.

— Nu e un lucru prea obişnuit, nu-i aşa?

Of, Doamne! Lume păcătoasă! Nimic nu e mai rău decât atunci când omul deştept îşi închină creierul crimei. Cred că am văzut de ajuns, domnişoară Stoner, şi cu mine o pornisem în sus şi în jos pe pajişte.

De când sunt nu l-am văzut pe prietenul meu atât de întunecat şi încruntat ca în clipa în care îşi încheia cercetările. Domnişoara'Stoner şi cu mine o pornisem în sus şi în jos pe pajişte, ca să nu-l întrerupem din gândurile lui, înainte să se trezească singur din visare.

— Domnişoară Stoner, spuse el. Trebuie neapărat să-mi urmaţi sfatul cu stricteţe.

— Aşa am să fac.

— Chestiunea e prea gravă ca să mai putem şovăi. S-ar putea ca viaţa dvs. să atârne de felul în care îmi veţi asculta sfatul.

<: – Vă asigur că n-am să ies din cuvântul dvs.

— În primul rând, atât eu cât şi prietenul meu trebuie să ne petrecem noaptea aceasta în. Camera dvs.

Domnişoara Stoner şi cu mine. Ne-am uitat uluiţi la el.

— Da, trebuie. Daţi-mi voie să' vă explic. Trebuie să existe un han în sat, nu-i aşa?

— Da, la „Coroana".

— Foarte bine. Ferestrele dvs., se văd de acolo?

— Sigur că da..

— CSnd se întoarce tatăl dvs. vitreg, vă încuiaţi în cameră, sub pretext că vă doare capul. După ce îl auziţi că s-a dus la culcare, deschideţi obloanele, trageţi ivărul şi puneţi lampa pe pervaz, ca semnal pentru noi. Pe urmă, luaţi-vă cele necesare şi treceţi în camera în care aţi locuit înainte. Sunt sigur că reparaţiile nu vă vor împiedica să petreceţi o noapte acolo.

■— Sigur, e foarte uşor.

— Restul lăsaţi-l în seama noastră.

— Dar ce aveţi de gând?

— Vom petrece toată noaptea în camera dvs., să cercetăm pricina zgomotului care v-a tulburat.

— «Domnule Holmes, eu cred că dvs. ştiţi despre ce e vorba – spuse domnişoara Stoner, punând o mână pe braţul prietenului meu.

— Poate.

— Atunci, vă rog din tot sufletul, spuneţi-mi din ce cauză a murit sora mea.

— Aş prefera să am întâi dovezi mai sigure.

— Aţi putea măcar să-mi spuneţi' dacă bănuiala mea e întemeiată şi dacă a murit din pricina unei spaime neaşteptate?

— Nu, nu cred. Cred că pricina morţii ei este mai palpabilă. Şi acum, domnişoară Stoner, trebuie să vă las: dacă doctorul Roylott se întoarce şi ne găseşte aici, degeaba ne-a fost drumul. La revedere şi fiţi curajoasă. Dacă faceţi cum v-am spus, fiţi sigură că nu mai trece mult şi va pieri şi primejdia care vă ameninţă.

Sherlock Holmes şi cu mine am găsit lesne o cameră de dormit şi un salon la hanul „Coroanei". Erau situate.. la primul cât, şi de la fereastra noastră vedeam poarta care dădea în şosea şi aripa locuită a conacului Stocke Moran. Pe înserat, l-am zărit trecând pe doctorul Griftiesby Roylott. Statura lui uriaşă se profila m spatele trupului puţintel al vizitiului. Băiatul încercă să deschidă porţile grele de fier, dar nu izbuti destul de repede. Am auzit glasul răguşit al doctorului, care răcnea la el, şi i-am văzut ameninţându-l furios cu pumnul. Apoi brişcă se urni din loc şi după câteva minute o lumină ţâşni pe neaşteptate printre arbori – o lampă fusese aprinsă într-unui din saloane.

— *R*- Ştii, Watson – făcu Holmes, pe când şedeam alături, în întuneric. Crede-mă că nu sunt prea sigur dacă să te iau cu mine astănoapte. Fără îndoială că există o primejdie.

■— Pot fi de vreun ajutor?

— Prezenţa ta e nepreţuită.

— Atunci cred şi eu că vin!

— Foarte frumos din partea ta.

— Vorbeşti de primejdie. Sunt sigur că ai văzut în camerele acelea mai mult decât mine.

■— Nu, cred că am dedus ceva mai mult. Îmi închipui că ai văzut şi tu tot ceea ce am văzut şi eu.

— Nimic deosebit în afară de şnur. Trebuie să mărturisesc că nici nu-mi trece prin gând la ce putea folosi.

— Ai văzut ventilatorul?

— Da, dar nu cred că e un lucru atât de neobişnuit să existe o mică deschizătură între două camere. E atât de mică, încât abia ar putea trece un şobolan.

— Eram sigur că vom găsi un ventilator, încă înainte să fi venit la Stocke Moran.

— Ei, lasă!

— Da, da. Dacă îţi aduci aminte, domnişoara Stoner ne-a spus că sora ei simţise mirosul de ţigară de la doctorul Roylott. Ei, asta te face imediat să te gândeşti că cele două camere comunică undeva. Nu poate fi vorba decât de o deschizătură mică, altfel ar fi observat-o şi judecătorul de instrucţie. De aici am tras concluzia că e vorba de un ventilator.

— Şi ce rău ezi în asta?

— E cel puţin o coincidenţă ciudată. Se construieşte un ventilator, se atârnă un şnur, o femeie care doarme în pat moare, nu te surprinde deloc?

— Nu văd nici o legătură.

— Ai observat ceva deosebit la patul acela?

— Nu.

— Era fixat la podea. Ai mai văzut tu de când eşti pat fixat în felul acesta?

— N-aş putea spune că am văzut.

— Domnişoara Stoner nu-şi putea urni patul, care trebuia să rămână întotdeauna în aceeaşi poziţie faţă de ventilator şi de frânghie – pentru că altfel n-am cum să-i spun, de vreme ce e limpede că n-a Moşit niciodată la ceva /

— Holmes! Am exclamat eu. Încep să întrezăresc unde vrei să ajungi. Am sosit la timp ca să împiedicăm o crimă îngrozitoare, o crimă rafinată.

— Da, da. N-am ce zice – îngrozitoare şi rafinată. Când un medic o apucă pe căi greşite, nu e criminal care să-l întreacă. Are sânge rece şi ştiinţa e de partea lui. Palmer şi Pritchard erau somităţi în profesia lor. Omul ăsta e şi mai şi, dar cred, Watson, că noi îi vom veni de hac. Mai avem încă lucruri cumplite de văzut până să se facă lumină. Ei, pentru numele lui Dumnezeu, dar hai să fumăm o pipă în linişte şi să se gândim vreo câteva ceasuri la ceva mai vesel.

Pe la nouă, lumina care licărea printre arbori se stinse şi întunericul se lăsă greu în direcţia conacului. Două ceasuri s-au scurs încet, apoi, pe neaşteptate, chiar în clipa când orologiul a bătut unsprezece, o lumină strălucitoare – una singură – s-a aprins chiar în faţa noastră.

— Semnalul nostru – spuse Holmes, sărind în picioare. E de la fereastra din mijloc.

Am coborât şi, în trecere, prietenul meu a schimbat câteva cuvinte cu hangiul, spunându-i că suntem invitaţi târziu la o cunoştinţă şi că s-ar putea să rămânem peste noapte. După o clipă eram afară, pe drumul care se pierdea în beznă. Un vânt rece ne sufla în faţă şi o lumină gălbuie licărea dinaintea noastră, prin întuneric, arătându-ne calea spre locul unde aveam o misiune atât de tristă de îndeplinit.

Nu ne-a fost prea greu să intrăm pe moşie. Tn zidul vechi, care înconjura parcul, se căsca u spărturi, pe care nimeni nu se gândise să le dreagă. Ne-am croit drum printre arbori, până la pajişte şi am străbătut-o. Tocmai ne pregăteam să sărim pe fereastră, când dintr-un desiş de lauri ţâşni ceva ce aducea cu un copil hidos şi strâmb. Vietatea aceea se aruncă pe iarbă, cu membrele chircite, apoi o luă la goană peste pajişte şi se topi în întuneric.

— Dumnezeule! Am murmurat eu. L-ai văzut?

O clipă. - Holmes rămase la fel de uluit că şi mine. Mâna lui se încleşta pe încheietura mea. Era tulburat. Apoi pufni într-un râs înfundat şi-şi apropie gura de urechea mea.

— Frumoasă gospodărie! Murmură el. Ăsta p babuinul. Uitasem de ciudaţii protejaţi ai doctorului.

Mai era şi o panteră şi în orice clipă ne puteam pomeni cu ea în spate. Trebuie să-ţi mărturisesc că m-am simţit mai uşurat după ce, urmând exemplul lui Holmes şi scoţându-mi pantofii, am intrat în dormitor. Tovarăşul meu trase obloanele fără zgomot, puse lampa pe masă şi aruncă o privire în jur. Toate erau aşa cum le văzusem în timpul zilei. Holmes se trase lângă mine şi, facându-şi palmele pâlnie, îmi suflă la ureche ceva, atât de uşor, încât de abia i-am desluşit cuvintele.

— Cel mai mic zgomot ne poate zădărnici planurile. Am dat din cap, în semn că am înţele*.

— Trebuie să stăm cu lampa stinsă, să n-o vadă prin ventilator.

Am încuviinţat din nou.

— Să nu adormi. Viaţa ta ar putea atârna de asta. Vezi să ai pistolul la îndemână, în caz că am nevoie de el. Eu am să mă aşee pe marginea patului şi tu în fotoliu. Am scos revolverul şi l-am pus pe colţul mesei.

Holmes adusese cu el un baston lung şi subţire, pe care îl aşează pe pat, lângă el. Alături, puse cutia cu chibrituri şi un muc de lumânare. Apoi stinse lampa şi rămaserăm în beznă.

Am să uit vreodată veghea aceea înspăimântătoare? Era o tăcere de mormânt, nici respiraţia nu se auzea, şi totuşi ştim că tovarăşul meu stătea cu privirea aţintită la câţiva metri mai încolo şi cu nervii tot atât de încordaţi ca şi mine.

Obloanele nu lăsau să pătrundă nici o rază de lumină, iar noi aşteptam în bezna-deasă. De afară pătrunse ţipătul unei păsări de noapte şi chiar pe sub fereastra noastră se auzi un scâncet prelung, oa de pisică – pantera era în libertate. Din depărtare, am auzit tonurile grave ale orologiului bisericii care se revărsau la fiecare sfert de ceas. Cât de lungi mi s-au părut aceste sferturi! Bătu douăsprezece, apoi, unu, două, trei şi noi stăteam mai departe, aşteptând în tăcere.

Deodată, am zărit o lumină sclipind o clipă din direcţia ventilatorului, dar se stinse pe dată. Pe urmă am simţit un miros puternic de ulei încins şi de

metal fierbinte. Cineva aprinsese alături o lanternă oarbă. Am auzit o mişcare uşoară, apoi liniştea se lăsă din nou, deşi mirosul creştea. O jumătate de ceas am. Aşteptat, cu auzul încordat, când. Deodată arh prins un zgomot – un sunet foarte uşor, care-mi mângâia auzul, de parcă ar fi fost aburul care ţâşneşte dintr-un ceainic.! N clipa în care l-am auzit, Holmes a sărit de pe pat, a aprins un chibrit şi a izbit furios cu bastonul în şnurul soneriei.

— Vezi, Watson? Răcni el. Vezi?

Eu însă nu vedeam nimic. În clipa în care Holmes făcuse lumină, auzisem desluşit Un şuierat înăbuşit, dar din pricina luminii, care a străfulgerat pe dinaintea ochilor mei obosiţi, mi-a fost cu neputinţă să văd în ce anume izbea prietenul meu cu atâta furie. Mi-am daţ totuşi seama că era galben ca ceară şi se cutremura de spaimă şi scârba.

Încetase să mai izbească cu băţul şi se uita în sus, la ventilator, când deodată liniştea nopţii fu sfâşiată de cel mai înspăimântător ţipăt pe care l-am auzit vreodată. Creştea mai tare, tot mai tare – un urlet răguşit de durere, de spaimă şi mânie, topite toate într-un răcnet cumplit. Oamenii povestesc că până şi jos, în sat, ba chiar şi dincolo, în parohie, strigătul i-a trezit pe oameni din somn. Pe Holmes şi pe mine parcă ne-a trecut un fior, de gheaţă şi ne-am uitat unul la altul, până ce ultimele ecouri s-au stins în liniştea din care se născuseră.

— Ce înseamnă asta? L-am întrebat eu cu glasul înecat.

— Asta înseamnă că totul s-a terminat – mi-a răspuns Holmes. Şi poate că la urma urmei, e mai bine aşa. Ia-ţi pistolul şi să intrăm la doctorul Roylott.

Aprinse lampa, cu o expresie gravă întipărită pe faţă şi o porni pe coridor. Bătu de două ori la uşă, fără să primească răspuns, apoi apăsă pe clanţă şi intră. Eu veneam în spatele lui. În mina ţineam pistolul, cu cocoşul tras.

Un tablou ciudat mi se înfăţişă dinaintea ochilor. Pe masă se afla o lanternă oarbă cu capacul întredeschis, aruncând o rază strălucitoare spre casa de bani, care stătea cu uşa deschisă. Lângă masă, pe un scaun de lemn, şedea doctorul Grimsby Roylott, îmbrăcat într-un halat de casă lung şi cenuşiu, de sub care se zăreau gleznele goale şi picioarele vârâte în târligi. În

poală avea un băţ, la capătul căruia atârna cureaua aceea lungă, pe care o văzusem de cu zi. Bărbia îi era repezită în sus şi ochii lui ficşi priveau încremeniţi spre colţul tavanului, dându-ţi fiori. Pe frunte avea o ciudată bandă galbenă, stropită cu pete întunecate, care părea lipită acolo. Când am intrat, n-a scos un sunet şi nici nu s-a clintit.

— Bandă! Banda pestriţă! Mi-a şoptit Holmes.

Am făcut un pas. Lucrul acela, care părea că îi împodobeşte fruntea, a început deodată să se mişte şi din părul lui se ivi capul scurt, în formă de romb şi gâtul umflat al unui şarpe dezgustător.

— E o viperă de baltă! Exclamă Holmes. Cel mai ucigător şarpe din India. Doctorul a murit în zece secunde. Cine ridică sabia, de sabie piere, şi cine sapă groapa altuia, cade sigur într-însa. Hai să aruncăm jivina asta înapoi, în vizuinea ei, şi să o punem pe domnişoara Stoner la adăpost, apoi să anunţăm poliţia.

Pe când vorbea, trase uşurel cureaua din poală mortului şi, aruncând laţul de gâtul reptilei, o târî de pe sinistrul ei suport şi o duse cu braţul întins la casa de bani, în care o aruncă, încuind uşa pe urma ei.

Acesta e adevărul asupra morţii domnului Grimesby Roylott de la Stocke Moran. Nu mai e nevoie să lungesc o poveste care, şi aşa, a ţinut prea mult, istorisindu-vă cum am înrnpărtăşit trista veste înspăimântatei fiice, cum am dus-o cu trenul de dimineaţă la Harrow, dând-o în grija bunei ei mătuşi şi cum ancheta, atât de înceată a autorităţilor, a tras concluzia că doctorul şi-a găsit moartea pe când se juca, în mod imprudent, cu primejdiosul lui protejat. Puţinul pe care îl mai aveam de aflat în legătură cu cele petrecute, mi l-a împărtăşit Holmes, a doua zi, pe când ne întorceam acasă.

— Am ajuns – mi-a spus el – la o concluzie cu totul falsă, care demonstrează, dragă Watson, cât de greşit e să judeci când n-ai date suficiente. Prezenţa ţiganilor şi cuvântul „bandă", pe care l-a pomenit răposata, ca să explice ce anume văzuse la lumina chibritului, mi-au fost de ajuns să mă pună pe o urmă cu totul greşită. Singurul meu merit e că mi-am schimbat poziţia de îndată ce am înţeles că orice primejdie l-ar fi ameninţat pe cel ce locuia în cameră, ea nu putea veni nici dinspre fereastră, nici

dinspre uşă. După cum ţi-am mai spus, atenţia a fost atrasă imediat de ventilator şi de cordonul soneriei, care atârna deasupra patului. Cordonul acesta care nu servea la nimic, şi patul fixat de podea, mi-au tresit bănuiala că şi sfloara serveşte ca o punte pentru ceva ce trebuia să treacă prin gaură şi să ajungă la pat. Mi-am spus îndată că s-ar putea să fie vorba de un şarpe, şi când mi-am adus aminte că doctorul primise un transport de animale din India, am fost aproape sigur că eram pe drumul cel bun. Ideea de a folosi o otravă pe care să nu o poată stabili nici o probă chimică, nu putea să-i vină decât unui om inteligent şi crud, cu experienţă în Orient. El era convins că iuţeala cu care îşi face efectul otrava prezintă de asemenea un avantaj. Ager ochi ar fi trebuit să aibă judecătorul de instrucţie, care să poată descoperi cele două înţepături negricioase, ce indică locul unde au muşcat colţii veninoşi! Apoi m-am gândit la şuierat. Desigur, trebuia să-şi eheme şarpele înainte ea

Victima să-l vadă în lumina dimineţii. Probabil că l-a dresat, cu ajutorul laptelui, să se întoarcă atunci când îl chema. Îl vira în ventilator, la ceasul cel mai potrivit, convins că va lunecă în jos pe coardă şi se va lăsa pe pat. Nu era însă sigur dacă va muşca sau nu pe cel ce dormea acolo, şi poate că victimei i-ar fi fost dat să scape o săptămână la rând, dar mai devreme sau mai târziu tot avea să piară.

La concluziile astea am ajuns înainte chiar să fi intrat în camera lui. Când i-am cercetat scaunul, mi-am dat seama că avea obiceiul să se urce pe el ca să ajungă la ventilator. Casa de bani, farfurioara de lapte şi laţul curelei mi-au fost de ajuns ca să-mi risipească, în cele din urmă, orice îndoială. Sunetul acela metalic, pe care l-a auzit domnişoara Stoner, nu a putut fi provocat decât de tatăl ei, care a închis în grabă uşa casei de bani, după ce a vârât şarpele înăuntru. Ce măsuri am luat după aceea, ca să verific lucrurile, ştii şi tu. Am auzit şuieratul jivinei – nu mă îndoiesc că l-ai auzit şi tu – şi imediat am aprins lumina şi am atacat-o.

— Şi aşa ai făcut-o să se înapoieze la ventilator.

— Şi să se întoarcă împotriva stăpânului ei, de partea cealaltă. Câteva din loviturile mele au atins-o înfuriind-o şi s-a repezit imediat la primul om pe

care l-a întâlnit în cale. Aşa că n-am nici o îndoială că, indirect, sunt răspunzător de moartea doctorului Grimesby Roylott, dar n-aş putea spune că asta îmi apasă prea tare conştiinţa.

DIAMANTUL

Doctorul Watson era fericit că se află din nou în încăperea aceea răvăşită de la primul cât al clădirii din Backernstreet – punctul de plecare al atâtor întâmplări neobişnuite. Se uită în jur la hărţile ştiinţifice de pe perete, la masa mîneată de acizi pe, care Holmes îşi făcea experienţele de fizică, la cutia viorii ce spânzura în colţul ei şi la coşuleţul în care dedectivul îşi ţinea vechile lui pipe şi tutunul. În cele din urmă, privirea i se opri pe chipul proaspăt şi zâmbitor al lui Billy, ucenicul nevârstnic al lui Holmes, dar atât de inteligent şi plin de bun simţ, care mlai alunga urâtul ce-l copleşea pe marele, dar posomoritul detectiv.

— Toate par neschimbate, Billy. Şi tu eşti acelaşi. Sper că şi el a rămas tot aşa cum îl ştiu.

Billy aruncă o privire plină de grijă spre uşa încuiată a dormitorului.

— Cred că s-a culcat şi doarme, spuse el.

Era ora şapte, într-o seară minunată de vară. Dar doctorul Wiatson era destul de obişnuit cu orele neregulate ale prietenului său, ca să se mai mire. Pesemne că are vreun caz de rezolvat. Da, domnule. L-aţi prins chiar în plină treabă. Sunt tare îngrijorat de sănătatea lui. Nu mănâncă nimic şi slăbeşte pe zi ce trece. E din ce în ce mai galben la flata. Doamna Hudson îl întrebase:

— Când aveţi de gând să mâncaţi, domnule Holmes?

— Poimâine la 7, 30 – i-a răspuns domnul Holmes.

% Ştiţi şi dvs. cum e când se apucă de o treabă.

— Da, Billy, ştiu.

— Urmăreşte pe cineva. Ieri a ieşit deghizat în muncitor care caută de lucru, azi s-a deghizat în babă. M-a înşelat şi pe mine, zău aşa, şi doar s-ar fi cuvenit să4 cunosc până acum.

Billy îmi arătă rin jind o umtorelă tare prăpădită, ce stătea proptită de sofa.

— Asta face parte din echipamentul babei, spuse el.

— Dar despre ce-i vorba, Billy?

Băiatul coborî glasul, ca şi dând ar fi fost vorba de un mare secret de stat.

— Dvs. pot să vă spun, domnule, dar să nu se afle mai departe. E vorba de diamantul coroanei.

— Ce? Spargerea aceea. În valoare de o sută de mii de lire?

— Da, domnule. Trebuie să-l aducă înapoi. Ce credeţi, însuşi primul ministru şi ministrul de interne au fost aici şi au şezut colo pe sofa. Domnul Holmes s-a purtat foarte drăguţ cu ei. I-a liniştit pe dată ce le-a făgăduit că va face tot ce îi va sta în putinţă. Pe urmă mai e şi 'lordul Cantlemere...

— Cum?

— Da, domnule. Ştiţi ce va să zică asta. Ăsta-i unul din ăia cu nasul sus, ca să zic aşa. Cu primul ministru mai calea-valea, dar despre ministrul de interne n-am ce zice, că părea om cumsecade şi binevoitor, dar lordul – pe ăsta nu-i înghit. Şi nici domnul Holmes. Vedeţi dvs., n-are încredere în el şi s-a pus luntre şi punte să nu fie folosit. Ai zice că i-ar părea mai bine să dea greş.

— Domnul Holmes ştie asta?

— Domiiului Holmes nu-i scapă niciodată nimic.

— Ei, să sperăm că nu va da greş şi că lordul Cantlemere va fi pus cu botul pe labe. Dar ce-i cu perdeaua, asta care acoperă ferestrele?

— Domnul Holmes a pus-o acolo acum trei zile. Să vedeţi ce comedie e după ea.

Billy se apropie şi trase draperia descoperind firida în care se afla fereastra franţuzească.

Doctorul Watson nu-şi putu stăpâni un strigăt de uimire. În faţa lui se afla imaginea vechiului său prieten – un manechin îmbrăcat din cap până în picioare. Stătea cu faţa întoarsă pe trei sferturi spre fereastră, privind în jos, de parcă ar fi citit o carte, pe când trupul i' se cufundase adânc într-un fotoliu. Billy desprinse capul manechinului şi îl ridică.

— Îl întoarcem în diferite poziţii ca să pară viu. Nu m-aş fi atins de el dacă nu erau trase perdelele. Când sunt ridicate, se vede şi

De peste drum.

— Ne-am mai folosit noi odată de aşa ceva.

— Înainte să fi venit eu aici, spuse Billy.

Băiatul dădu perdelele la o parte şi se uită în stradă.

— Sunt nişte oameni care ne supraveghează de dincolo. Uite-l pe unul la fereastră. Ia priviţi-l şi dvs.

Dar abia apucă Watson să facă un pas, când uşa dormitorului se deschise şi silueta înaltă şi subţire a lui Holmes se ivi în prag. Era palid şi tras la faţă, dar mersul lui, vioi ca întotdeauna. Dintr-un salt fu la fereastră şi trase I ransperantul.

— Aşa, Billy, spuse el. Erai în primejdie, l. ăiete, şi nu pot să mă lipsesc de tine tocmai acum. Ei, Watson, îmi pare bine că te mai vede omul şi pe la vechea ta vizuină. Pici Într-un moment greu.

— Aşa mi se pare şi mie.

— Poţi să te duci dincolo, Billy. Băiatul ăsta e o problemă pentru mine. Cât îmi este oare îngăduit să-l pun în primejdie?

— Ce primejdie, Holmes?

— Primejdie de moarte. Astă-seară mă aştept la ceva.

— La ce?

— Să fiu ucis, Watson.

— Nu mai spune, glumeşti, Holmes!

— Aşa lipsit de duh cum sunt şi tot am găsit glume mai bune, dar până una-alta să ne-aşezăm ca lumea – nu eşti de părere?

Ceva de băut? Sifonul şi ţigările sunt la locul lor. Ia să văd cum îţi stă în fotoliul tău de altădată. Sper că n-ai să-mi dispreţuieşti pipele şi mahorcă Zilele astea trebuie să-mi ţină loc de mâncare.

— Dar de ce nu mănânci?

— Pentru că atunci când eşti lihnit de foame, şi minteea lucrează mai bine. Ei, ca medic, ai să recunoşti şi tu că tot sângele de care stomacul are nevoie pentru digestie e pierdut pentru creier. Şi la mine, Watson, în primul rând contează creierul. Restul nu e dedît un apendice. Prin urmare de el trebuie să ţin seamă mai înltîi.

— Şi primejdia, Holmes?

— A, da. Pentru cazul că mi s-ar întîmpla ceva, ar fi bine să-ţi încarci memoria cu numele şi adresa ucigaşului. Poţi s-o transmiţi Scotland Yard-uiui cu toată dragostea şi binecuvântarea mea postumă. Sylvius îl cheamă, contele Negretto Sylvius. Notează-l, omule, notează-^! Moorside Gardens, 136, N.W. Ai reţinut?

Chipul deschis al lui Holmes se încruntă neliniştit. Ştia el bine la ce se expunea şi îşi dădea seama că prietenul lui nu exagerase de fel primejdia. Watson era om de acţiune şi profită de împrejurare.

— Ia-mă şi pe mine, Holanes. Sunt liber vreo zi-două.

— Watson, la celelalte păcate ale tale, ai mai adăugat şi flecăreala. Se vede de la o poştă că eşti un medic ou clintelă, care are mereu obligaţii.

Nu chiar atât de importante. Dar nu poţi să-l dai pe mână. Poliţiei?

— Ba da, Watson, pot şi tocmai asta îl supără în halul acesta.

— Păi atunci de ce n-o faci?

— Pentru că nu ştiu unde e diamantul.

— Ah! Mi-a spus Billy – bijuteria coroanei, dare a fost furată.

— Da. Piatrfa aceea galbenă. Am aruncat năvodul şi peştele l-am prins, dar piatra tot n-am găsit-o. La ce bun să pun mâna pe făptaş? E drept c-am mai curăţa lumea dacă l-am vârî în puşcărie. Dar nu asta mă interesează acum. Piatra o caut.

— Şi contele acesta – Sylvius – e prada de care vorbeai?

— Da, un rechin. Şi muşcă. Celălalt e Sam Merton, boxerul. Nu-i băiat rău Sam dar contele se foloseşte de el. Sam nu-i rechin. Plevuşcă! O namilă cât toate zilele, fără minte. Dar şi el se zbate la mine în plasă.

— Şi contele Sylvius unde e?

— Chiar azi m-am ciocnit de el. Tu m-ai mai văzut deghizat în babă. De când sunt nu mi-a reuşit mlai bine. A ajuns că mi-a ridicat şi umbrelă.

„Cu voia dvs., doamnă" – mi-a spus.

E pe jumătate italian şi când se simte în apele lui e tot numai politeţe sudică. Dar când c întors pe dos, e diavolul în carne şi oase. Aşa-i viaţa. Plină de capricii, Watson.

— Se putea întîmplla o nenorocire.

— Da, se putea. L-am urmărit până la atelierul lui Straubenzee în Minories. Straubenzee l-a confecţionat o puşcă cu aer comprimat, frumuşică treabă, după câte îmi dau seama, şi mai c-aş zice că acum stă la fereastra de rx te drum. Ai văzut manechinul? Cred şi eu, Bi ly ţi i-a arătat. Din clipă în clipă mă aştept să-l pocnească un glonte în capul ăsta al lui atât de frumos. Ei Biflly, ce e?

Băiatul intrase din nou în odaie cu o carte de vizită pe tavă. Holmes se uită la ea cu Bprîncenele ridicate, zîmbjind amuzat.

— El în persoană. Nici nu m-aşteptam. Ia taurul de coarne. Are curaj! Poate c-ai auzit şi tu că ăsta nu umblă decât după vinat mare. Grozav şi-ar mai încorona strălucita lui activitate dacă m-ar vârî şi pe mine în tolbă. Asta e o dovadă că îmi simte răsuflarea în ceafă.

— Trimite după poliţie.

— Probabil că aşa am să şi fac. Dar nu înfcă. Uită-te cu băgare de seamă pe ferelastră, Watson, şi spune^mi dacă nu dă cineva târcoale pe stradă.

Watson se uită cu băgare de seamă pe după colţul perdelei. *J*

Aista trebuie să fie Sam Merton, credinciosul, dar nătângul Sam. Unde e domnul, Billy?

— În sala de aşteptare, domnule.

— Pofteşte-l când te sun.

— Da, domnule.

— Chiar dacă nu sunt în odaie.

— Da, domnule.

Watson aşteptă până se închise uşa, apoi se întoarse grav către prietenul său:

— Ascultă, Holmes, nu se poate să faci una ca asta. Omul ăsta e la disperare şi-i în stare să se agaţe de orice.

— Nu m-ar mira.

— Stărui să rămân cu tine.

— Ar fi o piedică de netrecut.

— În calea lui?

— Nu, dragă – într-a mea.

— Ei bine, nu pot să te las.

■^-r Ba da, Watson. Şi ai s-o faci pentru că niciodată nu m-ai părăsit în drum. Sunt sigur că ai să mergi până la capăt. Omul ăsta vine să-şi facă intereselie cu mine, dar s-ar puteia oa până la urmă să mi le fac eu pe-ale mele.

Holmes îşi scoase carneţelul şi mâzgăli câteva rânduri.

— Ia o trăsură şi du-te la Scotland Yard. Dă-i asta lui Youghal de la Anchete. Vine cu poliţia şi au să4 aresteze.

— Cu plăcere.

— Poate că până te întorci am vreme să găsesc şi piatra. Sună.

— O să ieşim prin dormitor. Nici nu ştii ce bine îmi prinde uşa asta. Prefer să4 văd pe rechinul nostru fără să mă vadă şi el pe mine. Dacă-ţi mlai aduci aminte, am eu un mijloc special.

Aşadar, un minut mai târziu, când Billy îl conduse înăuntru pe contele Sylvius, acesta intră în camera goală. Vestitul vânător, sportiv şi crai de salon era un individ zdravăd, oacheş, cu o straşnică mustaţă neagră ce umbrea o gură crudă cu buze subţiri, peste care se încovoia un nas lung, aduc ca un cioc de uliu. Era bine îmbrăcat, iar acul lui de cravată cu briliante, ce arunca sclipiri şi inelele lui care îţi luau ochii, erau prea stridente. După ce uşa se închise în urmă-i, aruncă în jur o privire fioroasă şi plină de bănuială, ca unul ce se teme de o cursă la fiece pas. Apoi, când zări ceasul acela nemişcat şi gulerul hainei de casă ce se iţea peste spătarul fotoliului de la fereastră, tresări. La început rămase Uluit. Apoi în privirile lui întunecate şi ucigaşe sclipi o rază de speranţă, o speranţă care îţi dă fiori. Mai aruncă o privire în jur să vadă dacă nu avea martori, apoi se apropie tiptil de figura aceea tăcută. Tocmai se ghemuia să sară ca s-o izbească, când un glas rece, batjocoritor, îl întâmpină din uşa dormitorului..

— Nu-l sparge, conte, nu4 sparge.

Ucigaşul se dădu înapoi clătinându-se. Pe faţa lui strâmbata se citea uimirea. O clipă mai ridică bostonul lui greu de parcă ar fi vrut să-şi întoarcă

mânia de la chipul cioplit la modelul lui. Dar era ceva în ochii aceia cenuşii, plini de hotărâre, şi în zâmbetul batjocoritor al lui Holmes, care-l făcu să lase mâna jos.

— E o piesă tare drăguţă – spuse Holmes apropiindu-se de manechin. Opera lui Tavernier, artistul acela francez. E tot atât de priceput la figuri de ceară, pe cât amicul dumitale Straubenzee la puşti cu aer comprimat.

— Puşti cu aer comprimat? Oe vrei să spui cu asta?

— Pune-ţi pălăria şi bastonul pe masa aceea de lângă perete. Mulţumesc. Şezi, te rog. N-ai vrea să-ţi scoţi şi revolverul? Ei, foarte bine, dacă ţii neapărat să şezi pe el... Vizita dumitale pică tocmai la vreme, pentru că tare voiam să stăm de vorbă vreo câteva minute.

Contele se încruntă, măsurându-l cu privirile lui întunecate, ameninţătoare.

— Şi eu ţineam să schimbăm vreo două cuvinte. De aceea am şi venit. N-am să neg că adineauri voiam să mă năpustesc asupra dUmitaie.

Hodmes îşi puse piciorul pe marginea mesei.

— Mi-am dat eu seama ce gânduri aveiai, îi răspunse el. Dar de ce atîtta atenţie?

— Pentru că ai făcut pe dracu' în patru să mă scoţi din pepeni şi ţi-ai pus oamenii pe urmele mele.

— Oamenii mei! Zău că nu!

—■ Prostii! Am pus să-i urmărească. Merg şi doi într-un joc, Holmles.

— Uite ce e: e vorba de un lucru neînsemnat, dar te-aş rugla să fii drăguţ, şi să-mi spui „dlomnule" când mi te adresezi. Îţi dai seama că, în meseria mea, ar însemna să mă bat pe burtă cu jumătate din cazierul ţării. Sper să fim de acord că excepţiile sunt supărătoare.

— Bine, fie atunci, domnule Holmes.

— Perfect î Şi te asigur că greşeşti dacă îţi închipui că au fost agenţi de-

ai mei.

Contele Sylvius râse batjocoritor.

— Nu numai dumneata ai spirit de observaţie. Ieri era un vânător bătrân, azi o babă. Toată ziua s-au ţinut pe urmele mele.

— Mă măguleşti, zău aşa. Bătrânul baron Dowson spunea cu o seară înainte să fie spânzurat, că în cazul meu tot ce a câştigat justiţia u pierdut scena. Şi acum, mai eşti şi dumneata aşa de drăguţ, încât să mă feliciţi pentru micul rol pe care l-am jucat.

— Dumneata – dumneata erai?

Holmes ridică din umeri.

— Uite colo, în colţ, umbrela pe care ai fost atât de amabil să mi-o ridici la Minories înainte să fi bănuit ceva.

— Dacă aş fi ştiut, n-ai mai fi...

—... apucat să-ţi vezi umlla-ţi casă. Ştiam şi eu. Orice om a pierdut câte o ocazie în viaţă. Cum însă n-ai ştiut, n-ai ce-i face!

Fruntea încruntată a contelui se încreţi şi mai tare deasupra privirilor lui ameninţătoare.

— Ce-mi spui agravează şi mai mult situaţia. Va să zică nu oamenii dumnitale erau, ci chiar dumneata te ţii de joacă şi-ţi vâri nasul peste tot. Recunoşti că m-ai spionat. În ce scop?

— Ei, conte, doar ai vânat în Algeria.

— Ei şi?

— De ce-o făceai?

— De ce? Plăcere – emoţie – primejdie!

— Şi fără îndoială, ca să scapi ţara de o năpastă.

— Exact!

— Tocmai ceea ce voiam să spun. Contele sări în picioare şi fără să vrea îşi

Duse mâna la buzunar de la spate.

— Şezi jos, şezi jos! Mai am un motiv, mai practic. Vreau diamantul galben!

Bontele Sylvius se lăsă înapoi în scaun, cu un zîrnbet rău.

— Pe legea mea! Exclamă el.

— Ştiai că de-aceea te urmăresc. Motivul pentru care ai venit astănseară aici, e să descoperi ce ştiu şi dacă nu cumva e necesar să fiu îndepărtat. Ei bine, ţi-aş putea spune că din punctul dumitale de vedere e foarte necesar, pentru că am aflat tot, afară de un singur lucru, pe care ai să mi-l spui dumneata.

— Da? Ce vorbeşti! Şi mă rog despre ce anume e vorba?

— Unde e diamantul coroanei?

Contele îşi fulgeră potrivnicul cu privirea.

— Aha, vrei să ştii unde e ? Da de unde până unde să-ţi spun eu?

— Poţi, şi o vei face.

— Ce vorbeşti!

— Nu mă înşeli dumneata pe mine, conte Sylvius!

Pe când se uita la el, ochii 'lui Holmes se făcură mici şi începură să lucească până ajunseră asemenea a două vârfuri de oţel.

— Eşti străveziu ca o sticlă. Văd până în fundul sufletului dumitale.

— Atunci, cu siguranţă că vezi şi diamantul?

Holmes bătu din palme înveselit, apoi întinse un deget spre el în bătaie de joc.

— Vezi că ştii? Ai recunoscut singur!

— Nu recunosc nimic.

— Ascultă, conte, dacă eşti un om cuminte, ne putem înţelege. Dacă nu, ai s-o păţeşti.

Contele Sylvius îşi ridică privirile în tavan.

— Şi când ie gândeşti cine vorbeşte de şiretlicuri! Spuse el.

Holmes îl privi pe gânduri, ca un mare jucător de şah, care îşi pregăteşte lovitura de graţie. Apoi trase sertarul mesei şi scoase un carneţel gros.

— Ştii cine e în carnetul ăsta?

— Nu, nu ştiu. Eu?

— Da, domnule! Dumneata! Eşti aici tot – fiecare faptă pe care ai comis-o în viaţa dumitale netrebnică şi plină de aventuri.

— Du-te dracului, Holmes! Exclamă contele cu priviri scăpărătoare. Are şi răbdarea mea o margine 1 *

— Totul e aici, conte. Adevărul asupra morţii bătrânei doamne HaroiLd, care. Ţi-a lăsat moşită Blymer, pe care ai pderdut-o at&t de repede la joc...

— Visezi!

— Şi toată povestea vieţii domnişoarei Minnie Warrender.

— Eu! Niu-ţi foloseşte la nimic!

— Am material berechet, cowte! Uite aici jaful din expresul de Riviera, de la 13 februarie 1892. Iată şi cecul fals din acelaşi an, tras asupra Creditului Lionez.

— De data asta n-ai nimerit-o.

— Atunci am nimerit-o în alte privinţe. Ascultă. Ascultă, conte, eşti doar jucător de cărţi. Când partenerul are toate atuurile, câştigi timp dacă te arunci.

— Ce legătură are toată vorbăria asta cu bijuteria de oare vorbeai?

— Încet, conte. N-o luat înainte. Lasă-mă să ajung la chestie aşa, băibeşte, cum ştiu eu. Sunt în posesia tuturor acestor elemente care constituie un cap de acuzare împotriva dumitale, dar mai am unul, şi mai şi, care te acuză atât pe dumneata cât şi pe bătăuşul acela de care te foloseşti. E vorba de diamantul coroanei.

— Nu mai spune!

— Am martori atât pe birjarul care te-a dus la WMtehall, cât şi pe cel care te-a luat de acolo. Mai e şi comisarul care te-a văzut Ungă safe. Apoi, Ikey Sanders, oare a refuzat să spargă casa de bani pentru dumneata. Ikey tena denunţat şi jocul a luat sfârşit.

Vinele de pe fruntea contelui se umilaserâ, iar rnîinile lui pârlite^şi păroase se încleştară de emoţie stă^iniţă. Încercă să vorbească, dar nu putu articula nici un cuvfint.

— Ăsta-i jocul meu, spuse Holmes. Toate cărţile pe masă. Una însă lipseşte, Regele de caro'[1]. Nu ştiu unde e piatra.

— Nici n-ai să ştii vreodată.

— Nu? Hai, fii înţelept, conte. Analizează situaţia: au să te închidă pe

douăzeci de ani. La fel o s-o păţească şi Sam Merton. Ce folos ai să mai tragi din diamantul dumitale? Absolut niciunuL Dar dacă îl predai, ei bine, fac un compromis. Nu de dumneata avem nevoie şi nici de Sam Merton. Vrem piatra. Dă-o îneca' şi în ceea ce mă priveşte eşti liber cât timp te porţi ca lumea. Dacă însă mai faci un pas greşit, ei bine, va fi ultimul. De data asta, misiunea mea e să pun mfina pe piatră, nu pe dumneata.

— Şi dacă refuz? ■

— Ei, în cazul acesta va trebui, din păcate, să pun mâna pe dumneata, nu pe piatră.

Sună şi Billy se ivi în prag.

— Cred conte, că n-ar strica să fie şi amicul dumitale Sam de faţă. La urma urmei, trebuie să-i reprezinte cineva interesele. Billy, vezi că e un domn spătos dar pocit la faţă, care aşteaptă la intrare. Pofteşte-4 sus.

— Şi dacă nu vrea?

— Fără brutalităţi, Billy. Nu te repezi la el. Dacă-i spui că4 cheamă contele Sylvius, sunt sigur că vine.

— Ce mai ai de adăugat acum? Îl întrebă acesta, după ce Billy se făcu nevăzut.

— Prietenul meu Watson a fost ai/ci până mai adineauri şi tocmai îi spuneam că am în plasă un rechin şi o plevuşcă. Acum trag năvodul şi îi scot pe amândoi.

[1] În englezeşte *diamond* – caro.

Contele se ridicase în picioare. Mina o ţinea acum la spate. Dar şi mâna lui Holmes apucase ceva ce ieşea pe jumătate din buzunarul halatului.

— N-ai să mori în patul dumitale, Holmes!

— Aşa-mi zic şi eu. Dar ce importanţă are?

În definitiv, dumneata, conte, ai mai mulţi sorţi să mori în picioare decât culcat. Ei, dar toate nenorocirile astea sânt de-a dreptul nesănătoase. De ce să nu ne lăsăm în voia plăcerilor clipei?

O lucire sălbatică sclipi în ochii întunecaţi şi ameninţători ai contelui, acest as al crimei. Trupul lui Holmes păru să se înalţe pe măsură ce se încorda, gata la orice.

— N-are nici un rost să pui mâna pe revolver, amice – spuse el cu glas potolit. Ştii foarte bine că n-ai îndrăzni să-l foloseşti, chiar dacă te-aş lăsa să-l scoţi. Neplăcute şi zgomotoase mai sunt şi revolverele astea, conte. Rămâi mai bine la puştile dumitale cu aer comprimat. Ah, mi se pare că aud paşii fermecători ai preţiosului dumitale colaborator. Bună ziua, domnule Merton. Cam plictisitor pe stradă, nu-i aşa?

Boxerul, un tânăr trupeş, cu faţa ca o lamă, pe care era întipărită o expresie îndărătnică şi nătânga, stătea stingherit în uşă, privind mirat în jur. Atitudinea amabilă a lui Holmes îl surprindea, dar deşi simţea într-o oarecare măsură că dedesubtul ei nu se ascunde nimic bun, nu ştia cum să-i facă faţă, aşa că se întoarse spre complicele lui, mai şiret ca el, să-l ajute.

— Ei, cum stăm, conte? Ce mai vrea şi ăsta? Ce s-a întâmplat?

Avea un glas gros şi răguşit. Contele ridică din umeri. Holmes răspunse în locui lui:

— Pe scurt, domnule Merton, s-ar putea spune că ce s-a întâmplat nu-i a bine.

Boxerul continuă să i se adreseze complicelui său:

— Flăcăul ăsta face pe deşteptu' sau ce fel? N-am eu chef de joacă acum!

— Nici nu m-am gândit ia aşa ceva, făcu Holmes. Şi cred că pe măsură ce timpul va trece, vei avea din ce în ce mai puţin. Acum, ascultă aici, conte Sylvius. Sânt un om ocupat şi n-am vreme de pierdut. Mă duc în dormitor. În lipsa mea, te rog să te simţi ca acasă. Poţi să-i explici amicului dumitale cum stau lucrurile, fără să te stingherească prezenţa mea. Până atunci, am să cânt la vioară *Barcarola* de Hoffmann. În cinci minute vin să-mi dai ultimul răspuns. Cred că-ţi dai seama care-i aOjternativa: ori dumneata, ori piatra.

Holmes ieşi. În trecere îşi luă şi vioară din colţ. După câteva clipe notele prelungi tânguitoare ale melodiei aceleia atât de Obsedante pătrunseră ca un zvon îndepărtat prin uşa închisă a dormitorului.

— Ştie al dracului de multe şi nu sunt sigur dacă n-a aflat chiar tot.

— Doamne sfinte!

Chipul palid al boxerului se îngălbeni şi mai tare.

— Ikey Sanders ne-a turnat.

— Crezi? Dacă-i aşa, să ştii că i-o trag eu chiar de-ar fi să intru cu gâtul în laţ.

— Nu ne ajută la nimic. Trebuie să ne hotărâm odată ce avem de făcut.

— Stai aşa! Spuse boxerul uitfindu-se bănuitor la uşa dormitorului. Asta e un şmecher de care trebuie să te păzeşti. N-o fi trăgând cu urechea?

— Cum să tragă ou urechea de vreme ce cântă?

— Ai dreptate. Da' poate că tot e cineva după perdea. Prea multe perdele în camera asta!

Se uită în jur şi deodată zări manechinul de la fereastră. Rămase cu privirile ţintă, arătând spre el. Era atât de uluit, că i se opriseră vorbele în gât.

— Eh! Nu-i decât un manechin, spuse contele.

— Cu alte cuvinte, o imitaţie! Să mă ia dracu! De-a doamnei Tussaud\ nu-i aşa?

Leit Holmes, şi halatul, şi tot. Dar cu perdelele ce facem, conte?

— Uf. Dă4e naibii de perdele! Pierdem vremea şi oricum n-avem destulă. E în. Stare. Să ne bage la gros pentru piatra asta.

— Dracu' să-l ia că e în stare!

— Dar dacă îi spunem unde e piatra, ne lasă în pace.

— Ce? S-o lăsăm din mfcnă? Să lăsăm o sută de mii de lire?

— La alegere.

Merton îşi scutură căpăţâna tunsă scurt.

— E singur aici. Să-i facem de petrecanie. I>acă dă ortul popii, nu mai avem de ce ne teme.

Contele clătină din cap.

— E înarmat şi gata la orice. Dacă tragem în el, greu să mai putem scăpa dintr-un loc ca ăsta. Şi pe urmă, cred că le-o fi spus şi celor de la poliţie ce dovezi are. Ei! Da' ce-i asta?

Se auzise un zgomot ciudat, ce părea să vină dinspre fereastră. Cei doi se repeziră într-acolo, dar între timp zgomotul încetase. În afara mJanechinului aceluia neobişnuit, care şedea în fotoliu, în cameră nu mai era

nimeni.

— O fi fost ceva în stradă, spuse Merton. Acu, ascultă ce-ţi spun eu, şefule – dumneata eşti capul. Trebuie să găseşti o scăpare. Să-i trag una în seăfîrlie nu merge, atunci vezi dumneata ce-i de făout.

— Mi-am bătut.eu joc de alţii şi mai şi, îi răspunse contele. Piatra e aici, în buzunarul secret. Nu risc eu s-o las din mină. Chiar astă-seară o putem expedia din ţară. Până du-

[1] Vestită galerie londoneză cu figuri de ceară.

Mânica e tăiată în patru la Amsterdam. Holmes nu ştie nimic de Van Seddar.

— Credeam că Van Seddar trebuia să plece săptămâna viitoare.

— Trebuia. Dar acum va pleca cu primul vas. Uniul din noi are să se strecoare cu piatră până la Limestreet să-i spună tot.

— Bine, dar fundul dublu nu-i încă gata.

— S-o ia aşa cum e şi să încerce. Nu e nici o clipă de pierdut.

Ou acel simţ al primejdiei, care la vânător se transformă cu timpul într-un adevărat instinct, contele Sylvius se opri şi se uită ţintă la fereastră. Da, cu siguranţă că din stradă venise zgomotul acela slab.

— Qt despre Holmes, nu e prea greu să-4 ducem de nas, urmă el. Dacă îi dăm piatra smintitului ăsta blestemat, nu ne mai arestează. Păi, atunci, să i-o făgăduim. O să-l pun pe un drum greşit şi până să îşi dea el seama, piatra e în Olanda şi noi peste graniţă.

— Aşa da! Exclamă Sam Merton rânjind.

— Du-te şi spune olandezului să-i dea drumul. De fraierul ăsta am eu grijă să-4 îndop cu mărturisiri false. Am să-i spun că piatra e la Liverpool. Dar-ar dracu' în muzică asta!

Parcă miaună! Îmi calcă pe nervi. Când o să descopere că nu e la Liverpool, ea va fi la adăpost şi noi pe marea cea albastră. Vino aici, nu sta în dreptul* uşii, că se vede prin gaura cheii. Uite piatra.

— Cum de ai curaj să o porţi la dumneata?

— Da' unde să fie mai în siguranţă, dacă nu la mine? Am putut-o lua noi de la Whitehall şi să n-o poată lua altcineva de la mine de acasă?

— Ia să mă uit la ea.

Contele îi aruncă complicelui său o privire nu prea măgulitoare şi se făcu că nu vede mâtna jegoasă care se întinse spre el.

— Ce, nu cumva îţi închipui c-am să ţi-o iau cu silo? Ascultă, meştere, m-am cam săturat de mofturile dumitale.

— Lasă, Sam, lasă. Nu te supăra. Nu e locul să ne certăm. Hai la fereastră, dacă vrei să vezi minunăţia asta cum se cuvine. Ia ţine-o la lumină! Uite!

— Mulţumesc!

Dintr-un salt, Holmes se repezise din fotoliul manechinului şi apucase piatră preţioasă. O ţinea acum întrK) mina, iar cu cealaltă ţinea revolverul spre capul contelui. Cei doi netrebnici se dădură înapoi uluiţi. Până să-şi vină în fire, Holmes sunase.

— Fără brutalităţi, domnilor, fără brutalităţi, vă rog. Aveţi grijă de mobilă! Trebuie să vă băgaţi bine în cap că n-iaveţi nici o scăpare. Poliţia aşteaptă jos.

Contele era, mai puţin mânios şi nici atât de tare nu se speriase, pe cât era de uimit.

— Dar cum naiba...? GîM el.

—■ Uimirea dumitale e cât se poate de firească. NTaveai de unde să ştii că o altă uşă dă din dormitor în spatele perdelei. Mi-am închipuit eu că trebuie să mă fi auzit când am scos manechinul, dar norocul a fost de partea mea. Aşa am putut asculta convorbirea voastră pipărată, care nu s-ar fi putut desfăşura în voie dacă aţi fi ştiut că sunt aici.

Contele făcu un gest resemnat.

— Mă închin, Holmes. Eşti diavolul în persoană.

— Oricum, nu e departe de adevăr – îi răspunse Holmes, ou un zâmbet politicos.

Mintea greoaie a lui Sam Merton nu pricepuse dintr-o dată situaţia. Acum, când auzi paşi apăsaţi pe scară, rupse şi el tăcerea.

— Deştept copoi! Spuse el. Dar ia zi, cum e cu vioară aia grozavă? Parcă o mai aud.

— Eh, răspunse HbLmes. Ai dreptate. Las' să" cânte! Gramofoaniele astea moderne sunt o născocire minunată.

În aceeaşi clipă, poliţia se năpusti înăuntru, cătuşele zăngăniră şi tâlharii fură duşi la trăsura care-i aştepta jos. Watson mai întârzie ou Holmes, felicitându-l pentru noua pagină pe care o adăugase gloriei sale. Dar discuţia lor fu din nou întreruptă de imperturbabilul Billy, care intră cu o carte de vizită pe tavă.

— Lordul Oantlemere, domnule.

— Introduci, Billy. E un nobil dare ocupă o situaţie foarte înaltă, spuse Holmes. Reprezintă interese superioare. Un om minunat şi plin de calităţi, dar cam de modă veche. Ce zici, să-l sâcâim puţin? Nu ne-am putea îngădui o mică glumă cu el? Probabil că habar n-are ce s-a întâmplat.

Uşa se deschise şi intră un om uscăţiv, cu o expresie severă întipărită pe faţa-i ca o lamă de cuţit, împodobită cu o pereche de favoriţi şi oare contrastau cu umerii aduşi şi slăbiciunea trupului. Holmes îl întâmpină cu bunăvoinţă şi strânse mâna pe care lordul i-o întinse cu bunăvoinţă.

— Bună ziua, lord Cantlemere. E cam răcoare pentru anotimpul acesta. Aici, însă e destul de cald. Să vă ajut să scoateţi pardesiul?

— Nu, mulţumesc, nu mă dezbrac. Holmes îi puse o mina insistent pe braţ.: — Vă rog să-mi permiteţi! Prietenul meu,

Doctorul Watson, v-ar putea asigura că aceste schimbări de temperatură sunt cum nu se poate mai primejdioase.

Lordul se trase la o parte, nerăbdător.

— Mă simt foarte bine, domnule. Nu e cazul să rămân. Am vrut doar să aflu în ce stadiu e misiunea pe care v-aţi asumat-o singur.

— Greu – tare greu f

— Ştiam eu c-ai să ajungi la concluzia asta.

Se vedea limpede din cuvintele şi din atitudinea bătrânului curtean că îi părea bine.

— Orice om îşi are limitele lui, domnule Holmes, dar aşa cel puţin ne mai vindecăm şi noi de păcatul mulţumirii de sine.

— Da, domnule, sunt pur şi simplu uluit.

— N-am nici o îndoială.

— Mai ales într-o privinţă. Poate că mi-aţi putea da o mîină de ajutor.

— Ţinai adus aminte cam târziu să-mi ceri ajutorul. Credeam că ai metodele dumitale proprii, care-ţi sunt de ajuns. Cu toate acestea, mă declar gata să te ajut.

— Ei bine, lord Cantlemere, cred că-i putem pune sub urmărire pe făptaşi...

— Da, după ce-i prinzi.

— Exact. Dar problema e – cum se va proceda împotriva tăinuitorului?

— Nu crezi că e prematură întrebarea? /

— Nu strică să punem planurile la punct din timp. Şi acum, care e, după părerea dvs., o dovadă hotărâtoare împotriva tăinuitorului?

— Faptul că se află în posesia pietrei.

— E un motiv pentru care l-aţi aresta.

— Fără îndoială.

Holmes râdea rareori. De data aceasta însă – vechiul lui prieten Watson şi-o aminteşte – era cât pe-aci să izbucnească.

— În cazul acesta, stimate domn, voi fi silit să propun cu regret, arestarea dvs.

Lordul CatiLemere îşi ieşi din fire. Pe chipul lui gălbejit scânteie o clipă vechiul foc clin tinereţe.

— Iţi îngădeui cam mult, domnule Holmes! De cincizeci de ani de când lucrez în serviciul statului, nu-mi amintesc să mi se fi înthnplat aşa ceva. Sunt un om ocupat, domnule, am chestiuni importante şi n-am timp nici chef de năzbâtii. Ca să fiu sincer, n-^am crezut niciodiată în capacităţile dumitale, şi am fost de părere că afacerea aceasta e mai sigură în mâinile poliţiei. Purtarea dumitale îmi confirmă punctul de vedere. Am onoarea, domnule, să-ţi spun bună seara.

Holrnes se urni din loc cu iuţeala fulgerului, postSndu-se între lord şi uşă.

— O clipă, domnule – spuse el. E mult mai grav să plecaţi cu piatra decât s-o găsim, decât s-o găsim în stăpânirea dvs. temporară.

— Purtarea dumitale e neîngăduită! Dă-mi drumul să plec.

— Vârâţi mina în buzunarul drept al paltonului.

— Ce vrei să spui, domnule?

— Hai, hai, faceţi cum vă spun!

O clipă mai târziu, lordul uluit ţinea piatra aceea mare şi galbenă în mână-i tremurătoare, clîpinl din ochi şi bâiguind:

— Ce? Ce? Cum vine asta, domnule Holmes?

— Prea din dale-afară, lord Cantletmere, e prea din cale afkră! Exclamă Holmes. Vechiul meu prieten vă poate spune că mă topesc după farse şi că nimic nu-mi place mai mult decât o situaţie dramatică. Mî-am luat îngăduinţa – marea îngăduinţă, recunosc – să vă strecor, piatra în buzunar încă de la începutul conversaţiei dvs.

Bătrânul lord se uita ba la piatră, ba la chipul care-i zâmbea dinainte.

— Sunt uluit, domnule Holmes! Da... într-adevăr, e diamantul! Vă suntem profund îndatoraţi! Glumele dumitale, trebuie să recunoşti, nu prea sunt la locul lor şi nici momentul potrivit nu ţi-ai ales. Mă văd însă nevoit să retrag orice apreciere în legătură cu uluitoarele dumitale însuşiri profesionale. Dar cum...

— Cazul e rezolvat doar pe jumătate. Urtnmzâ amănuntele. Sunt sigur, lord Catlemere, cĂ plăcerea de a istorisi succesul nostru în Înaltele cercuri în mijlocul cărora vă veţi întotircc, va compensa într-o oarecare măsură fu mu pe care v-am făcut-o. Billy, condu-l pe lord. Şi spune-i doamnei Hudson că n-aş avea lllnilc împotrivă să trimită sus, cât mai repede, rina pentru două persoane.

PICIORUL DIAVOLULUI

În răstimpurile în care mai depanam pe hârtie câte o întâmplare neobişnuită sau vreo amintire initeresantă din îndelungata şi strânsa mea prietenie cu domnul Sherlock Holmes, ca un făcut, mă izbeam de piedicile pe care mi ie ridica în cale amicul meu, ce nu suferea să se facă zarvă în jurul lui. De când îl ştiu, omului acesta închis şi cinic i-a fost silă de onoruri şi nimic nu-i făcea mai multă plăcere, la capătul unei anchete plină de succes, decât să renunţe la demascarea criminalului şi s-o lase pe seama vreunui

funcţionăraş tipicar, iar să asculte, cu un zîmlbet batjocoritor, corul laudelor închinate cui nu i se cuvenea. În adevăr, nu lipsa vreunui material interesant, ci atitudinea prietenului meu m-a silit în ultimii aini să public atât de puţine însemnări. Că am fost părtaş la unele din aventurile lui, era pentru mine un privilegiu care m-a silit în schimb să ştiu să păstrez o taină.

De aceea nu mică mi-a fost mirarea când, marţea trecută am priimiit o telegramă de la HoJLmes – nu-i ţin minte să fi trimis vreodată o scrisoare, dacă putea telegrafia – cu următorul cuprins:

„De ce nu publici oribilul asasinat din Cornwall – cel mai ciudat caz din câte am întâlnit?[tt]

Nu ştiu ce val de amintiri i-o fi răscolit cazul acesta sau ce toană l-o fi împins să-mi ceară să-l povestesc.

Acum mă grăbesc – că nu cumva altă teltgtnamă să mă oprească din lucru – în căutarea însemnăriilor din dare să afliu amănunIflc exacte ale cazului şi să-l istorisesc cititorilor.

Era, aşadar, în primăvara lui 1897, când «An Atâtea de fier a lui Holmes păru că începe «A slăbească, din pricina trudei lui neîncetate i? Are-l storcea de puteri, şi poate şi a imprudenţelor pe care le comitea din când în când. IVln martie, doctorul Moore Agar din HarleymÎncet – împrejurările dramatice în oare am fĂcut cunoştinţă le voi istorisi poate într-o bună zi – i-a recomandat stăruitor vestitului detectiv particular, să lase baltă toate anchetele şi să se odihnească cum se cuvine, dacă nu ţinea să o păţească. Pe Holmes, sănătatea Iul nu-l interesa de fel, pentru că ajunsese să *ne* spiritualizeze de-a binelea. Totuşi, teama cĂ nu va putea fi în stare niciodată să munmiscă, l-a silit în cele din urmă să schimbe yl peisajul, şi aerul. Aşa s-a făcut că la începutul primăverii aceleia, ne aflam amândoi într-o cAsLiţă de ţară, din apropierea golfului Poldhu, la capătul peninsulei Cornwall.

Era un loc ciudat, care se potrivea de minune cu proasta dispoziţie a pacientului meu. De la fereastra căsuţei noastre, spoite în alb, care se înălţa deasupra promontoriului înverzit, se vedea semicercul mohorât al golfului Mounts —- străvechea cursă a morţii în care piereau corăbiile – cu chenarul lui de stânci negre şi ou recifele măturate de flux, pe care Dumnezeu ştie câţi

mateloţi şi-au găsit sfîrşitu. Şi golful acesta paşnic şi ferit, peste care adie briza dinspre miazănoapte, pofteşte parcă vanele, pe oare furtuna le zvârlă de cokHcolo, să caiute odihnă şi adăpost înăuntru. Apoi, deodată, vântul – mânioasa furtună dinspre sudvest – se năpusteşte val-vîntej; smulsă e ancora şi tîrîltă din loc, ţărmul spre care bate vântul se apropie şi vasul începe să se zvîrooleascâ de moarte prifiitre brizanţii acoperiţi de spume. Marinarul priceput se ţine departe de locurile acestea blestemate.

Pe ţărm, locurile erau tot atât de posomorite ca şi pe mare. Era un ţinut cu mlaştini unduitoare, părăsit şi cenuşiu, din care se iţea, ici-colo, o clopotniţă însemnând locul câte unui sat vechi de când lumea. Şi în ordce parte te-ai fi întors, mlaştinile acestea păstrau urmele unor seminţii apuse pentru totdeauna, care lăsaseră, ca semn că au existat, doar monumentele acelea de piatră, movilele neregulate sub care se odihnea cenuşa celor morţi şi ciudatele valuri de pământ ce aminteau bătălii din vremuri preistorice. Farmecul tainic al acestor locuri, învăluite în mohorâta atmosferă a seminţiilor uitate, stârnea închipuirea prietenului meu, care-şi trecea mare parte din timp în preumblări şi în meditaţii solitare, prin mlaştini. Îl preocupa, printre altele, şi limba vechilor locuitori ai Cornwall-ului, şi, după câte îmi amintesc, era de părere că ar fi fost înrudită cu chaldeana, derivând din limbă vorbită de neguţătorii de cositor fenicieni. Primise un pachet cu cărţi de filologie şi tocmai se pregătea să-şi dezvolte teoria, când, pe neaşteptate, spre necazul meu şi plăcerea lui – pe care ndci nu ţinu măcar să o ascundă – ne-am pomenit amestecaţi – chiar în inima acestei ţări de basm – într-o aflaoere mai zguduitoare, mai pasionantă şi mult mai de nepătruns decât acelea din pricina cărora am fost siliţi să părăsim Londra.

Traiul nostru simplu şi liniştit, obiceiurile noastre atât de binefăcătoare au fost înitaerupte pe neaşteptate şi ne-am pomenit deodată prinşi în vâltoarea unor întâmplări care au tulburat nu numai Cornwall-ul, ci tot apusul Angliei. Poate că mulţi dintre cititorii mei îşi amintesc de „Grozăvia din Cornwall", cum i s-a spus pe atunci, deşi informaţiile primite de presa londoneză au fost cum nu se poate mai incomplete. Acum, după 13 âni, voi publica «mânu niţele adevărate ale acestei afaceri de necrezut.

Am mai spus că vreo câteva turle răzleţe, ci» re însemnau locul satelor, punctau regiunea ticeosta a Cornwall-ului. Oea mai apropiată aşezare era cătunul Tredannick Wollas, unde căsuţele câtorva sute de locuitori se înghesuiau în jurul unei biserici străvechi, năpădită de muşchi. Vicarul parohiei, domnul Roundhay,.se ocupa cu arheologia, fapt care l-a determinat pe Holmes să facă cunoştinţă cu el. Era un om între două vârste, corpolent şi binevoitor, care avea cunoştinţe bogate în ceea ce priveşte regiunea. La invitaţia lui, am luat ceaiul la vicariat şi aşa am aflat că un rentier, domnul Mortiner Tragennis, ocupa o cameră în casa aceasta, atât de spaţioasă – rotunjind veniturile anemice ale vicarului. Acesta, fiind burlac, era fericit că putuse încheia o asemenea afacere, deşi nu prea avea mult de-a face ou locatarul său – un om slab, negricios, cu ochelari şi adus de spate, încât părea că are o diformitate fizică. Îmi amintesc că în cursul scurtei noastre vizite, vicarul s-a arătat tare vorbăreţ, pe când chiriaşul lui părea un om neobişnuit de închis, cu o umbră de melancolie întipărită pe faţă şi adîncdt în gânduri. Stătea cu privirile întoarse, părând că nu se gândeşte decât la treburile lui.

Aceştia erau cei doi oameni care au pătruns pe neaşteptate marţi, 16 martie, în micuţul nostru salon, puţin după gustarea de dimineaţă, pe când fumam, gata să o pornim în excursia noastră zilnică prin ţinuturile acelea mlăştinoase.

— Domnule Holmies, făcu vicarul cu un tremur în glas. Astă-noapte s-a întâmplat o tragedie fără seamăn. E un caz cum nu cred să mai fi auzit vreodată. Nuimad Providenţei trebuie să-i mulţumim că vă aflaţi aici, pentru că sunteţi singurul om din toată Anglia care ne poate da o mina de ajutor.

I-am aruncat o privire nu prea binevoitoare, dar HtoLmas îşi scoase pipa din gură şi se înălţă în fotoliu, ciulind urechile, oa un dine de vânătoare încercat, la auzul chemării. Făcu un semn ou mâna spre sofa şi oaspetele nostru, ' căruia îi zvâcnea inima în piept, se aşează alături de tuilburatul lui tovarăş. Domnul Mortimer Tregennis se stăpânea însă, mai bine decât păstorul, dar din felul în care îşi frământa mâinile şi din strălucirea ochilor iui negri se vedea că era tot atât de emoţionat.

— Să spun eu, sau spui d-ta? Îl întrebă el pe vicar.

— De vreme ce dvs. aţi făcut descoperirea, oricare ar fi ea, iar vicarul a aflat cele petrecute tot de la dvs., mai bine ne-aţi spune dvs. direct, făcu Holmes.

M^am uitat la pastor, care se îmbrăcase în grabă şi la chiriaşul lui, aftît de pus la punct, oare şedea lângă el, şi mi-a venit să râd când am văzut că deducţia atât de simplă a lui Holmes îi lăsase gura căscată.

— Poate că ar fi mai bine să spun eu mai întâi unele lucruri – făcu vicarul – şi apoi veţi judeca dacă mai e caaul să ascultaţi amănuntele domnului Tregennis, sau să o pornim fără întârziere la locul misterului. Dacă sunteţi de acord, atunci v-aş putea spune că seara de ieri, amicul nostru şi-a petrecut-o în tovărăşia fraţilor lui, Owen şi George şi a surorii lui, Brenda, la locuinţa lor din Tredannick Wartha, nu departe de crucea de piatră din mlaştină. Puţin după ora 10, a plecat, lăsându-i să-şi ia gustarea de dimineaţă. Pe drum, l-a ajuns din urmă doctorul Richards ou trăsura. Acesta i-a spus că fusese chemat de urgenţă la Tredannick Wartha. Sigur că domnul Mortimer Tre gennis s^a dus cu el. Când au ajuns la faţa locului, au făcut o descoperire uluitoare. Sora zăcea moartă în scaunul ei. În stânga şi în dreapta şedeau cei doi fraţi, care râdeau, scoţând răcnete şi crntînd, cu minţile rătăcite. Pe chipurile celor trei, afcDt al moartei, cât şi al color doi smintiţi, se citea o spaimă nespusă o Ntrîmbătură de groază, înspăimântătoare la vedere, li se întipărise pe faţă.

Nu era nici un semn că s-ar fi aflat cineva prin casă, în afară de bătrâna doamnă Porter, bucătăreasa şi menajeră lor, care a declarat că dormise adânc şi că nu auzise nici un zgomot toată noaptea. Nu lipsea nimic, toate erau la locul lor, aşa că nu putea pricepe ce grozăvie a putut înspăimânta o femeie până într-atât încât să-i curme zilele, iar pe doi bărbaţi în toată firea să-i facă să-şi piardă minţile. Aşa stau lucrurile, pe scurt, domnule Holmes, şi ducă ne puteţi ajuta să lămurim cazul, faceţi o faptă foarte bună.

Speram să pot izbuti în vreun fel să-l conving pe prietenul meu să nu renunţe la odihnă care fusese de fapt obiectul călătoriei noastre, dar o singură privire pe chipul lui concentrat şi pe fruntea lui încreţită mi-a spus că

era zadarnic să-mi fac speranţe. Stătu câteva clipe în tăcere, absorbit de drama aceasta ciudată, care întrerupsese paşnica noastră existenţă.

— Am să mă ocup de afacerea aceasta, făcu el în cele din urmă. După aparenţe, s-ar zice că e un caz excepţional. Aţi fost dvs. personal acolo, domnule Roundhay?

— Nu, domnule Holmes. Domnul Tregennis ne-a adus vestea la vicariat şi m-am grăbit, împreună ou el, să vă cerem sfatul.

— Oît e până la casa unde s-a petrecut tragedia această neobişnuită?

— Vreo milă în interior.

— Atunci, să mergem cu toţii îmtr-acolo. Dar înainte de plecare, am să vă mai pun câteva întrebări, domnule Mortimer Tregennis.

Acesta tăcuse tot timpul, dar am observat că deşi se stăpânea, era mai tulburat chiar decât pastorul. Şedea pe scaun, palid, cu faţa suptă, aţinitimdu-şi căutătura lui neliniştită asupra lui Holmes. Mâinile-i subţiri se încleştau crispate una de alta, iar buzele-i palide îi tremurau pe când ascultă nenorocirile oare se abătuseră asupra familiei lui. Ochii negri ai lui Mortimer Tregennis păreau că oglindesc ceva din grozăvia celor petrecute.

— Întrebaţi-mă tot ce doriţi, făcu el, nerăbdător. Nu e o plăcere să vorbesc despre asta, dar am să vă spun tot ce ştiu.

— Spuneţi-mi ce s-a petrecut aseară.

— Da, domnule Holmes. Am luat cină acolo, cum v-a spus şi vicarul, după oare fratele meu mai mare, George, ne-a propus un whist. Ne-am aşezat pe la 9. La 10 şi un sfert, m-am ridicat să plec. I-am lăsat în jurul mesei, cum nu se poate mai bine dispuşi.

— Cine v-a condus?

— Doamna Porter se culcase, aşa că nu m-a mai condus nimeni. Fereastra camerei în care se aflau fraţii mei era închisă, dar obloanele nu erau trase. Azi dimineaţă, am găsit atât uşa, cât şi fereastra închise, aşa cum le lăsasem. N-am nici un motiv să cred că cineva a trecut pe acolo. Şi totuşi, ei stăteau înăuntru, înnebuniţi de-a binelea de spaimă, iar Brenda zăcea moartă – frica o ucisese – cu capul atârnând peste braţul fotoliului. N-am să uit scena asta cât oi trăi.

— Faptele, aşa cum mi le relataţi dvs. – spuse Holmes – sunt fără îndoială extraordinare. N-aveţi, probabil, nici un punct de vedere care poate explica cele petrecute?

— Aici şi-a vârât diavolul coada, domnule Holmes, diavolul! Exclamă Mortimer Tregennis. Nu e lucru curat. Ceva a pătruns în cameră şi le-a tulburat minţile. Ce mijloace în puterea omului ar fi putut face aşa ceva?

— Mi-e teamă – spuse Holmes – că dacă afacerea e de domeniul supranaturalului, mă depăşeşte şi pe mine. Ou toate acestea, până să acceptăm o asemenea teză, e de datoria noastră să epuizăm toate explicaţiile fireşti. Cât despre dvs., domnule Tregeninite, îmi închipui că a existat la mijloc o neînţelegere familială, de vreme ce ei locuiau laolaltă, iar dvs. stălteaţi la gazdă.

— Aşa e, domnule Holmes, deşi povestea e veche şi de mult uitată. Familia noastră avea o mină de cositor la Redruth şi produsul îl vindeam unei companii. În felul acesta, am reuşit să ne retragem cu o sumă cu care să ducem un trai îndestulător. N-am să ascund că nu ne-am prea înţeles noi la împărţirea banilor şi că o vreme lucrul acesta ne-a cam ţinut departe. Totul însă a fost iertat şi uitat, şi acum eram în relaţii cum nu se poate mai bune.

— Dacă vă gînidiţi la seară pe care aţi petrecut-o împreună, vă amintiţi ceva care să poată aduce vreo rază de lumină în toată tragedia asta? Vă rog să vă gândiţi bine, domnule Tregennis, pentru că orice sugestie îmi poate fi de folos.

Mortimer Tregennis rămase o clipă adâncit în gîndfuri.

— Deloc.

— Prin urmare, nu puteţi adăuga nimic, care ne-ar putea fi de folos?

— Absolut nimic.

— Fraţii dvs. erau în apele lor?

— Fără îndoială!

— Erau cumva nervoşi din fire? Se temeau de vreo primejdie care îi ameninţa?

— E ceva de care îmi amintesc acum – făcu el în cele din urmă. Când ne-am aşezat la masă eu stăteam cu spatele la fereastră şi fratele meu

George, care îmi era partener, cu faţa. L-am văzut la un moment dat, cum se uită peste umărul meu, aşa că m-am întors şi mi-am aruncat şi eu privirea într^acolo. Trartsperanitul era rid&căit şi fereastra. Închisă, totuşi am putut desluşi tufişurile de pe pajişte şi o clipă mi s-a părut că văd ceva mişcînduHse printre ele. Nu mi-am putut da seama dacă era om sau animal, dar mi-am spus că ceva trebuie să fi fost. Omd l-am întrebat la ce se uită, fratele meu mi-a răspuns că şi lui i se păruse ceva. Asta e tot ce vă pot spune.

— N-aţi mai încercat să afllaţi ceva?

— Nu. Am uitat cele petrecute, deoarece nu le-am dat nici o importanţă.

— Prin urmare, aţi plecat de acolo fără să presimţiţi ceva rău?

— Exact.

— Nu sunt lămurit cum aţi aflat vestea atât de devreme dimineaţa.

— De obicei, mă scol cu noaptea în cap şi fac o plimbare înainte de micul dejun. Azi dimineaţă, abia am plecat de acasă, că doctorul Richards m-a şi ajuns din urmă cu trăsura lui. Mi-a spus că bătrâna doamnă Porter a trimis un băiat cu un bilet urgent. Am sărit în trăsură, alături de el, şi am pornit-o împreună. Când am ajuns acolo, mi-am aruncat privirile în încăperea aceea înfiorătoare. Trebuie să fi. Trecut multe ceasuri de când se stinseseră lumânările şi focul, ei şedeau însă mai departe pe întuneric, până s-a crăpat de ziuă. Doctorul mi-a spus că Brenda trebuie să fi murit de cel puţin şase ore. Nu se vedea nici o urmă de violenţă. Zăcea răsturnată peste braţul fotoliului, cu expresia aceea de groază întipărită pe faţă. George şi Owen cînrtJau frânturi de cântece şi trăncăneau de parcă ar fi fost două maimuţe mari. O, era cumplit la vedere! N-am putut suporta. Doctorul se făcuse alb ca varul. Şi zău aşa, s-a prăbuşit într-un scaun de parcă ar fi leşinat, şi mai-mai să avem încă unul de îngrijit.

— E de neînchipuit, nici că se poate ceva mai de neînchipuit – făcu Holmes, ridicându-se şi luându-şi pălăria. Poate că e mai bine să ne ducem îndată la Tredannick Wartha. Trebuie să recunosc că rareori mi-a fost dat nA am de-a face cu un caz atât de ciudat la prima vedere.

Cercetările noastre din dimineaţa următoare nu ne-au dus prea

departe. Totuşi, chiar do la început s-a întîmpiat oeva care mi-a lAwnt o impresie zguduitoare. Ca să ajungi la loiuil unde se petrecuse tragedia, trebuia s-o «nuci pe un drum de ţară, îngust şi întortoclieat. Pe când străbăteam acest drum, am wi'/lt huruitul unei trăsuri, oare se apropia, ţţ ne-am dat în lături să-i facem loc. Qnd a trecut pe lângă noi, mi-am aruncat privirea prin fereastra închisă, şi am zătrit un chip NIrîmb şi rânjit, care se holba afară. Ochii wh*la ficşi şi dinţii care scrâşneau ne fulgennrft pe dinainte ca o vedenie înspăimântătoare.

— Fraţii mei! Exclamă Mortimer Ttregenlilh, şi se îngălbeni până la vârful urechilor, îl (lire la Helston.

Ne-am uitat îngroziţi după trăsura aceea noagră, care se depărta greoi. Apoi am porI nlt-o din nou spre casa blestemată, unde îi lovise destinul lor atât de ciudat.

Era o clădire mare şi luminoasă, mai mult vl IA decât casă de ţară, ou o grădină uriaşă, pt» care – în clima aceea a Cornwall-ului – o şl năpădiră florile de primăvară. Fereastra nailonului dădea în grădină şi, după cum ne opusese Mortimer Tregennis, dintr-acolo trebuie să fi venit răul acela care, într-o clipită, tnspăimîntmdu-i doar, le luase minţile celor doi.

Holmes o apucă agale, cufundat în gânduri, pe cărarea ce ducea spre verandă, printre străin irile de flori. Îmi amintesc că era atât de mneentrat, încât a dat peste stropitoare şi a ra'sturnat-o, împroşeîndu-ne cu apă pe picioare tfl lăsând o baltă pe cărarea grădinii. Înăuntru ive-a primit doamna Porter, bătrâna menajeră de prin partea locului, care îngrijea de casă cu ajutorul unei fete. Răspunse fără să se

Codească, la toate întrebările lui Holmes. Nu auzise nimic toată noaptea. Stăpânii ei fuseseră foarte bine dispuşi în ajun. Nu-i mai văzuse niciodată atât de veseli şi de fericiţi. Dimineaţa când a intrat în cameră şi i-a văzut pe oamenii aceia înfiorători strânşi în jurul mesei, a leşinat de spaimă. Când şi-a venit în fire a dat ferestrele de perete să intre aerul curat al dimineţii, apoi a fugit în drum şi l-a trimis, pe argat după doctor. Domnişoara era sus, în pat, dacă voiam cumva să o vedem. Patru bSrbaţi zdraveni le-au trebuit ca să-i poatăi vâri pe cei doi fraţi în furgonul casei de ne-!

Buni. N-avea de gând să măi stea un ceas înj casa aceasta şi chiar în aceeaşi după-amiază va pleca la ai ei, la St. Ives.

Ara urcat şi ne am uitat la cadavru. Dom nişoara Brenda Tregennis fusese foarte fru moaşă, deşi se apropiase de jumătatea vieţii Flata ei negricioasă, cu trăsături regulate, er plăcută la vedere chiar şi după moarte, dar mă[l]

Păstra urma strâmbăturii pe care i-o pricinuis groaza şi ultima emoţie pe care o mai încer[f] case în viaţă. Din dormitorul ei am coborî în salonul unde se petrecuse de fapt tragedia Cenuşa focului, care arsese peste noapte, mă zăcea încă pe grătarul căminului. Pe mas' erau cele patru luminări arse şi cărţile îm. Prăştiate. Scaunele fuseseră date la perete, da' restul rămăsese ca în ajun. Holmes străbat camera cu paşi uşori şi repezi, apoi tras scaunele la locul lor şi se aşează pe rând *ţ* ele. Se uită pe fereastră să vadă cât se zăre din grădină, cercetă duşumeaua, tavanul, că mimul; dar nu mi-a fost dat să-i văd octr' strălucind şi nici să-l văd strângând din buz semn că a descoperit o rază în bezna aceasta

—■ Da' de ce au făcut foc? Întrebă el 1 un moment dat. Totdeauna se făcea foc aic[J] în camera asta mică, primăvara, spre seară

Mortimer Tregennis îi spusese că seara fusese răcoroasă şi umedă. De aceea au aprins locul la venirea lui.

— Ce aveţi de gând, domnule Holmes? L-a întrebat el.

Prietenul meu zâmbi şi îmi puse mâna pe braţ.

— Mi se pare, Watson, că trebuie s-o iau de la capăt şi să mă otrăvesc iar cu tutun, Lucru de la care tu m-ai oprit în atâtea rânduri

Pe bună dreptate, făcu el. Cu voia dvs., domnilor, să ne întoarcem acasă, pentru că n, u cred să mai putem găsi ceva aici. Domnule Tregennis am să întorc faptele şi pe o parte şi pe alta, şi dacă descopăr ceva, am să iau neapărat legătura cu dvs., şi cu vicarul. Până atunci, vă doresc bună dimineaţa.

Abia după ce am ajuns acasă, a rupt Holmes tăcerea în care se adâncise. Şedea acum ghemuit în fotoliu, cu faţa lui obosită, de ascet, ascunsă în rotocoalele albastre de fum, cu sprînoeniele-i negre şi fruntea

încruntate şl cu privirile pierdute departe, în gol. Într^un li r/iu puse pipa jos şi sări în picioare.

— Nu merge, Watson! Râse el. Hai s-o pornim pe faleză după săgeţi de silex. Mai turând găsim noi săgeţi, decât să dăm de firul problemei. Să-ţi pui mintea la contribuţie fără material suficient, e ca şi cum te-ai lua la În trecere cu o locomotivă. Înseamnă să-ţi faci iTcierul varză. Aerul mării, soare, răbdare

— Iată ce ne trebuie. Pe urmă, vin ele şi celelalte, Watson

— Şi acum, să vedem cum stăm – urmă el, pe când ne plimbam pe faleză. Să trecem În revistă puţinul pe care îl cunoaştem, pentru rft atunci când se vor ivi iBapte noi, să ştim să Ic dăm de capăt.

Să pornim în primul rând de la premiza că niciunul din noi nu e dispus să accepte vreun amestec al diavolului în treburile oamenilor. Aşa că, mai întâi, la o parte cu asemenea gânduri! Foarte bine! Există, prin urmare, trei persoane care au fost lovite grav de o rn&nă omenească – conştient sau inconştient. Aici ne aflăm pe teren sigur.

Şi acum, când s-au întâmplat toate acestea?

Dacă presupunem că cele descoperite, e limpede că de îndată ce domnul Mortimer Tregennis a ieşit din încăpere. Acesta este un punct foarte important. Să zicem că, după câteva minute... Cărţile mai erau pe masă. Ora culcării trecuse. Totuşi, ei nu şi-au schimbat poziţia şi nici nu şi-au tras scaunele înapoi. Repet, prin urmare, că totul s-a petrecut îndată după plecarea lui, şi nu după ora 11.

E limpede că acum trebuie să stabilim

— Atât cât se poate – ce-a făcut Mortimer Tregennis după ce a ieşit din cameră. Aici nu mai întâlnim nici o piedică şi totul pare să fie deasupra oricărei bănuieli. Tu care-mi cunoşti metodă, sunt sigur că ai observat la ce mijloc neîndemânatic am recurs cu stropitoarea – ca să-i pot vedea amprenta piciorului – lucru altfel cu neputinţă. Talpă s-a întipărit perfect în nisipul care acoperea potecă. Iţi aduci aminte că şi aseară era umed şi că/prin urmare, n-a fost greu, după ce i-am văzut amprentă, să descopăr care sunt urmele lui. În felul acesta am descoperit ce a făcut mai târziu, şi am constatat că s-a

îndreptat repede în direcţia vicariatului.

Atunci, dacă Mortimer Tregennis a ieşit din scenă şi altul a fost care a lăsat urme atât de adânci în viaţa celor trei jucători de cărţi, cum putem stabili cine a fost persoana şi în ce fel a izbutit să-i îngrozească într-om asemenea hal?

Doamna Porter trebuie exclusă. E limpede că nu e în stare să facă vreun rău. Există vreo dovadă că cineva s-ar fi căţărat pe fereastră dinspre grădină şi i-ar fi înspăimântat

— Într-un fel sau altui – atât de cumplit pe cei ce l-au văzut, încât oamenii şi-au pierdut ziduri. Am ajuns acolo înaintea medicului şi a poliţiei, 'aşa încât am găsit totul neatins.

Să descriu acum cu precizie locul, aşa cum l-am văzut în dimineaţa aceea ceţoasă de martie. Impresia pe care ne-a lăsat-o n-o voi putea şterge niciodată din minte.

În cameră plutea un aer îngrozitor, deprimant, îmbâcsit. Servitoarea care intrase prima, deschisese fereastra, altfel atmosfera aceea ar fi fost şi mai greu de suportat. Poate că de vină era şi lampa din mijlocul casei, care ardea fumegând. Mortul şedea dinaintea ei Căzuse pe spate cu barbută repezită în sus şi ou ochelarii ridicaţi pe frunte. Faţa lui trasă şi negricioasă, căire stătea întoarsă spre fereastră, era schimonosită de spaimă, asemenea surorii lui moarte. Membrele îi erau chircit» şi degetele crispate de parcă ar fi murit în culmea spaimei. Era complet îmbrăcat, deşi se vedea că-şi trăsese hainele din fugă. Aflasem între timp că dormise în pat şi că tragicul lui sfârşit l-a ajuns în zorii zilei.

Ca să-ţi dai seama câtă energie clocotea sub aerul nepăsător al lui Holmes, ar fi trebuit să vezi schimbarea bruscă ce se petrecuse în el, de cum intră în locuinţa blestemată. Ca prin minune, m-am pomenit în faţa unui om care pândeşte ou toate simţurile încordate. Privirile îi luceau, faţa-i trăda o mare preocupare şi mâinile i se agitau febrile, în nerăbdarea căutării. O porni peste pajişte, sări în casă pe fereastră, dădu ocol încăperii, urcă în dormitor, gonimd ca un ogar care caută un loc de pândă.

Când ajunse acolo, aruncă o privire grăbită în jur şi în cele din urmă

deschise ferestrele Lucrul acesta păru să-l aţâţe din nou, pentru că l-am văzut cum se pleacă în afară, scoţând exclamaţii puternice de interes şi satisfacţie. Apoi coborî în grabă scările, ieşi prin fereastra deschisă, se aruncă pe pajişte cu faţa în jos, sări din nou în picioare şi intră iarăşi în cameră – toate ou energia vânătorului care se afla pe urmele vânatului. Cercetă cu mare băgare de seamă lampa, care nu avea nimic deosebit şi îi măsură globul. După aceea examina atent plăcile de mică ce acopereau partea de sus a căminului şi zgârie cenuşa ce se lipise de ele, scuturând câteva fire într-un plic pe care îl vârî în notesul lui. În cele din urmă, tocmai când se iviră poliţia şi doctorul, făcu un semn cu capul vicarului şi toţi trei ieşiră pe pajişte.

— Îmi pare bine că cercetările mele nu au rămas fără rezultat, spuse el. Ou cei de la poliţie, nu mai am timp să stau de vorbă. În schimb, v-aşi fi foarte recunoscător, domnule Roundhay, dacă aţi binevoi să-i transmiteţi inspectorului urările mele şi să-i atrageţi atenţia asupra ferestrei din dormitor şi a lămpii I din salon. Fiecare în parte îi poate da câte o idee şi împreună, mai că i-ar aduce şi soluţia. Dacă poliţia mai vrea informaţii, îi primesc cu multă plăcere la mine. Şi acum, Watson, cred că vom face treabă mai bună în altă parte.

S-ar putea ca poliţia să nu fi fost prea în! Cântată de amestecul unui amator, sau poate că şi-au închipuit că se află pe o pistă bună. Oricum, sigur e că două zile de-a rândul n-au dat nici un semn de viaţă. Cât despre Holmes, o vreme a stat în casă, fumând şi visând, dar cea mai mare parte din timp şi-a petrecut-o [1]hoinărind până târziu, de unul singur, prin împrejurimi, fără măcar să pomenească pe ' unde umblă.

O experienţă de-a lui mi-a arătat însă în ce direcţie îşi îndrepta cercetările. Îşi cumpărase o lampă, asemănătoare celei care ardea i în camera lui Mortimer Tregennis în dimineaţa [1]tragediei. O umplu cu petrol din cel care se *ţ folosea la vicariat şi controla cu grijă cât timp trebuia ca să ardă până la capăt. A mai făcut

Însă şi altă experienţă, mult mai neplăcută, pe cere n-am s-o uit cât voi trăi.

— Dacă îţi aminteşti, Watson – observă el într-o după-amiază – toate datele pe care le-am cules până acum au un punct comun. Este vorba de efectul pe care atmosfera dinăuntru l-a avut asupra primului om care a intrat în cameră. Ţii minte că atunci când ne-a vorbit de ultima vizită la fraţii lui, Mortimer Tregennis a amintit că de îndată ce a pătruns înăuntru, doctorul a căzut pe un scaun? Ai uitat? Crede-mă, aşa a fost. Acum, dacă ţii minte, doamna Porter, menajera, ne-a spus că şi ea a leşinat când a intrat în cameră şi că abia după aceea a deschis fereastra. În al doilea caz – al lui Mortimer Tregennis – cred că n-ai uitat ce atmosfera îmbâcsită domnea în încăpere, cu toate că servitoarea deschisese ferestrele. În cursul anchetei, am aflat că şi ea a căzut la pat. Ai să admiţi, Watson, că faptele acestea dau de gândit.

E limpede că în ambele cazuri, aerul fusese otrăvit. Şi tot în ambele cazuri ceva ardea în cameră – într-una focul, în cealaltă lampa. De foc era nevoie, lampa însă a fost aprinsă – măsura uleiului ars o arată – mult după ce se luminase de-a binelea. Ge rost avea? Cu siguranţă trebuie să existe o legătură între cele trei elemente – focul, aerul îmbâcsit şi, în sfârşit, nebunia, nebunia sau moartea nefericitelor victime. E limpede, sau nu?

— Aşa se pare.

— În orice caz o putem admite ca ipoteză. Să presupunem, prin urmare, că ceva a ars în amândouă cazurile şi că din această pricină, aerul a fost otrăvit, provocând o intoxicaţie ciudată. Foarte bine. În primul caz —al familiei Tregennis – substanţa a fost pusă în foc. Fereastra ce e drept, era închisă, dar căminul avea un coş pe unde ieşea fumul, de aceea efectele otrăvirii era normal să fie mai slabe decât în al doilea caz, când vaporii nu

mai aveau pe unde să scape. Rezultatul pare să confirme teoria aceasta, deoarece, în primul caz, doar femeia, oare se presupune că avea un organism mai sensibil, a fost ucisă, pe când ceilalţi au prezentat simptomele acelea trecătoare sau permanente de nebunie – fără îndoială, efectele imediate ale otrăvii. În al doilea caz rezultatele au fost totale. Prin urmare, din cele petrecute reiese că a fost folosită o otravă care acţionează prin combustie.

Pornind de la acest punct de vedere, e firesc să fi căutat urmele substanţei în camera lui Mortimer Tregennis. Cel mai potrivit loc erau plăcile de mică sau sticla lămpii. Acolo am observat, vezi bine, câteva fire de cenuşă şi o dungă de praf cafeniu pe margine, care nu fusese ars. După cum ştii, am luat o parte din el şi l-am pus într-un plic.

— De ce numai o parte?

— Nu e cazul, Watson dragă, să mă pun în calea poliţiei. Le-am lăsat lor toate dovezile pe care le-am găsit eu. Numaî să fi avut minte să-l descopere, că praful tot acolo era pe plăcile de mică.

Şi acum, Watson, să aprindem lampa, dar să nu uităm fereastra închisă, că nu cumva doi vrednici membri ai societăţii să moară înainte de vreme. Tu ai să te aşezi într-un fotoliu la fereastră, afară doar, dacă – ca om aşezat ce eşti – nu vrei să ai nici în clin, nici în mânecă cu afacerea asta. Dar n-ai să mă laşi tu în drum, nu-i aşa? Ştiam eu că-l cunosc bine pe Watson, prietenul meu. Am să aşez fotoliul ăsta în faţa ta, la aceeaşi depărtare de otravă. Uşa o vom lăsa întredeschisă. Fiecare din noi poate să supravegheze pe celălalt şi să întrerupă experienţa, dacă simptomele încep să devină primejdioase. Totul e limpede, nu? Bine, atunci am să scot praful din plic, sau ceea ce a mai rămas din el, şi am să-l pun pe lampă. Aşa! Acum, Watson, hai să ne aşezăm şi să aşteptăm ce va urma.

Urmările nu s-au lăsat mult aşteptate. Nici nu m-am aşezat bine în fotoliu, că am şi ■simţit un miros greu – ca de mosc, pătrunzător şi greţos. Am tras o dată aer în piept, şi nm simţit că nu mai sunt stăpân nici pe creierul, nici pe mintea mea. Un nor gros şi negru mi se învolbura pe dinainte şi mi-am dat scama că, aşa, nevăzute, din norul acesta pândeau, gata să se

năpustească asupra simţurilor mele încremenite de spaimă – grozăvii nebănuite, răul cel mai cumplit şi mai neînchipuit din lume. Forme palide, ameninţătoare se răsuceau şi pluteau prin ceaţa aceea neagră, vestind apropierea cuiva – cuiva al cărui nume nu putea fi rostit şi a cărui umbră doar ar fi fost de ajuns să-mi piardă sufletul.

O spaimă de gheaţă puse stăpânire pe mine. Am simţit că mi se face părul măciucă şi că-mi ies ochii din orbite. Stăteam cu gura căscată, iar limba mi se uscase ca o bucată de piele. Capul îmi vâjâia de mai-mai să-mi plesnească. Am încercat să strig şi am auzit că prin ceaţă un orăcăit răguşit – era ohiar glasul meu – dar părea venit din depărtări şi ■parcă desprins de mine.

În aceeaşi clipă, am făcut o sforţare să scap, şi aşa, străpungând norul acela al deznădejdii, am zărit chipul lui Holmes, alb, încremenit şi supt de spaimă —era aceeaşi expresie pe care o văzusem întipărită şi pe chipul mortului. Şi tocmai acest lucru m-a trezit o clipă, dându-şi puteri.

Am sărit din fotoliu, l-am luat pe Holmes în braţe şi împreună ne-am năpustit pe uşă afiară, prăbuşindu-ne o clipă mai târziu pe stratul de iarbă, unde am zăcut aşa, unul lângă altul. Atâta simţeam doar, că soarele. Strălucitor îşi croia drum prin norul blestemat al spaimei ce ne învăluise. Încet se ridică de pe minţile noastre un abur, ca ceaţa de pe o privelişte, până ce pacea ne coborî în suflete şi minţile ni se limpeziră.

Şedean acum pe iarbă şi ne ştergeam frunţile brobonite, uitându-ne speriaţi unul la altul şi încercând să desluşim pe chipurile noastre urmele înfiorătoarei încercări prin care trecusem.

— Pe cinstea mea, Watson! Făcu Holmes într-un târziu cu gllas nesigur. Trebuie să-ţ mulţumesc şi să-ţi cer iertare. Experienţa aceasta nu-mi era îngăduită nici mie, darmite să mai amestec şi un prieten. Te rog să mă crezi că-mi pare foarte rău.

— Ştii doar – i-am răspuns eu, cu o umbră de tulburare, pentru că nu-l mai văzuseră niciodată atât de sentimental – ştii doar ci cea mai mare plăcere şi cel mai mare noro< al meu e că îţi pot fi de folos.

Holmes îşi reveni brusc la dispoziţia lu obişnuită – jumătate glumeaţă,

jumătate ci nică – pe care o afişa faţă de cei apropiaţi

— Era de prisos să mai încerce să n] tulbure minţile, dragul meu – spuse el. Sj ne fi văzut vreun om mai slobod la gură, *c*lsiguranţă că ne-ar fi spus că suntem nebun de vreme ce ne-am apucat de asemenea expe rienţe smintite. Ca să fiu sincer, nu mi-ar închipuit că efectul va fi atât de rapid şi pu ternic.

Se repezi în casă şi se întoarse cu lamp* care mai ardea, ţinând-o departe, şi o arunc într-un desiş de mărăcini.

— Trebuie să lăsăm puţin camera să s aerisească. Cred, Watson, că nu mai ai nici i umbră de îndoială de felul cum s-a întâmpla tragedia.

— Niciuna.

— Cauzele rămân însă tot atât de ascuns ca şi până acum. Hai sub umbrarul ăsta s stăm de vorbă. Parcă mai simt şi acum cun mă înăbuşă fumul acela păcătos. După părere mea, toate faptele îl indică pe Mortimer Tre gennis un ucigaş în primul caz, deşi a căzu victimă în cel de-al doilea.

— Dacă-ţi aminteşti, prima oară a fost vorba de unele neînţelegeri familiale, după i-are a urmat împăcarea, n-aş putea spune. Când mă gîndese la Mortimer Tregennis, cu chipul lui de vulpe şi ochii-i ca mărgelile, sclipitori. Şi şireţi, ascunşi pe după ochelari, nu mi-l pot închipui iertând pe cineva. Apoi dacă-ţi aminteşti, ideea că cineva ar fi umblat prin grădină – fapt care ne-a abătut o clipă atenţia do la adevărata cauză a tragediei – venea de la el. Avea el, Mortimer Tregennis, motive să ne inducă în eroare? La urma urmei dacă nu el a aruncat praful acela în foc, în clipa în care a ieşit din cameră, atunci cine s^o fi făcut? Nenorocirea s-a întâmplat îndată după plecarea lui. Dacă mai venea cineva, ou siguivuiţă cei trei s-ar fi ridicat de la masă. De altfel, în Gornwall-ul atât de paşnic, nimeni nu face vizite după 10 seara. Prin urmare, putem considera că toate dovezile îl indică pe Mortimer Tregennis ca vinovat.

— Atunci, moartea lui a fost de fapt o sinucidere.

— Vezi Watson, la prima vedere presupunerea asta nu e imposibilă. S-ar putea ca omul acesta, care şi-a încărcat sufletul abătând o asemenea nenorocire asupra propriei familii, să-şi fi pus capăt zilelor din pricina

remuşcărilor.

Sunt însă unele argumente puternice împotriva acestui punct de vedere. Din fericire, există în Anglia un om care cunoaşte totul în legătură cu cele petrecute. Şi am avut grijă să-l chem la noi, ca să aflăm faptele chiar din gura lui! Ah! Uite-l că vine mai devreme!

Pe_aici, vă rog, doctore Sterndale. Tocmai am făcut o experienţă chimică înăuntru şi camera noastră nu mai e chiar atât de potrivită pentru an musafir atât de distins.

Auzisem zgomotul făcut de poarta grădinii, şi statura impunătoare a medicului explorator african se ivi pe alee. Omul se întoarse mirat spre umbrarul de ţară, sub care ne vârâsem.

— M-aţi chemat, domnule Holmes. Am primit biletul dvs. acum un ceas şi am venit, deşi zău că nu văd de ce trebuie să dauj urmare convocării dvs.

— Poate că lămurim lucrurile între timp, spuse Holmes. Până atunci, însă, vă rămân foarte îndatorat pentru că aţi binevoit să acceptaţi invitaţia noastră. Vă rog să ne scuzaţi; dacă nu vă primim cum se cuvine, dar priete-j nul meu Watson şi cu mine tocmai am adăugat un nou capitol la „Grozăviile din Cornwall* – cum îi spun ziarele – aşa că preferăm aeru curat. Şi pentru că chestiunea pe care o vo discuta vă priveşte în mod strict personal, poate că e mai bine să stăm de vorbă într-u loc unde nimeni nu poate. Trage cu urechea

Exploratorul îşi scoase ţigara de foi di gură şi arunca o privire ţeapănă prietenului meu.

— Sunt curios să ştiu – făcu el – în o chestiune personală vreţi să-mi vorbiţi.

— E vorba de uciderea lui Mortimer Tre gennis, spuse Holmes.

În clipa aceea, aş fi dorit să fiu înarmat Chipul fioros al lui Sterndaie se făou roşu vi nat, ochii-i începură să - scapere scântei, ia:

Vinele-i groase de pe frunte i se umflară s plesnească, el se repezi la prietenul meu c pumnii încleştaţi, dar se opri locului şi cu sforţare uriaşă reveni la calmul lui rece, ţea pan, care era poate mult mai primejdios decî izbucnirea năpraznică.

— Am trăit atâta vreme printre sălbatic şi în afara legii – spuse el –

încât am ajun să-mi fiu singur lege. V-aş ruga, domnul Holmes, să nu uitaţi asta, pentru că, în fond nu vreau să vă fac nici un rău.

— Nici eu, doctore Sterndaie. Cea mai bun dovadă e faptul că ştiind ceea ce ştiu, am trî mis după dvs., nu după poliţie.

Sterndale se aşează, scoţând un suspin – primul probabil în toată viaţa lui plină de aventuri. Atitudinea lui Holmes respira o siguranţă calmă plină de forţă, căreia nu i te puteai împotrivi. Oaspetele nostru bâigui ceva, strîn^înd şi desfăcând pumnii de tulburat ce era.

— Oe vreţi să spuneţi? Întrebă el într-un târziu. Dacă e doar un şiretlic din partea dvs., domnule Holmes, atunci să ştiţi că nu v-aţi găsit omul. Să nu mai batem cimpii de pomană. Ce vreţi?

— Am să vă spun – făcu Holmes – şi motivul care mă împinge s-o fac e că mă aştept ca la sinceritate să mi se răspundă cu sinceritate. Atitudinea pe care o voi adopta depinde de apărarea dvs.

— Apărarea mea?

— Da.

— Împotriva cărui fapt?

— Împotriva acuzaţiei de asasinat a lui Mortimer Tregennis.

Sterndale îşi tampona fruntea cu batista.

— Pe cinstea mea, văd că mergeţi la sigur, spuse el. Toate succesele dvs. depind de această extraordinară capacitate de a induce în eroare?

— Dacă e cineva care încearcă să inducă în eroare – îi răspunse Holmes tăios – acela sunteţi dvs., doctore Leon Sterndale, nu eu. Ca dovadă, am să vă relatez câteva fapte pe care se bazează concluziile mele. Cât despre întoarcerea dvs. de la Plymouth, unde aţi lăsat o mare parte din bagaje să plece spre Africa, n-am să vă spun că a fost primul lucru care mâna demonstrat că sunteţi unul din factorii de care trebuie să se ţină seama la reconstituirea dramei...

— M-am întors...

— Am auzit motivele şi consider că nu sunt nici convingătoare şi nici verosimile. Dar să trecem peste asta. Aţi venit la mine să mă întrebaţi pe cine bănuiesc. Am refuzat să vă râspiirid. Atunci v-aţi dus la vicariat. Aţi

aşteptat afară un timp, apoi v-aţi întors acasă J

— De unde ştiţi?

— V-am urmărit.

— N-am văzut pe nimeni.

— E şi firesc, atunci când urmăresc eu pel cineva. Aţi petrecut o noapte albă acasă lai dvs. şi v-aţâ făcut planuri pe care în zori v-aţf dus să le puneţi în aplicare. Când a început!

Să se crape de ziuă, v-aţi îndesat buzunarele!

Cu pietricele de acelea roşiatice, din grămada; de lângă poartă, şi aţi pornit-o la drum.

Sterndaie tresări violent şi se uită la Hol mes, uluit.

— Pe urmă aţi pornit-o în grabă spre vi:

Cariat de care vă despărţea o milă. Purtaţi,] dacă-mi îngăduiţi, aceeaşi pereche de pantof de tenis cu nervuri pe talpă, pe care îi aveţi şi acum în picioare. Qnd aţi ajuns la vicariat aţi apucat-o prin livadă şi aţi trecut gardul Apoi v-aţi apropiat de fereastra lui Tregennis Se luminase de-a binelea, dar lumea nu s sculase încă. Atunci, aţi scos câteva pietricel din buzunar şi le-aţi aruncat în geam. Stern dale sări în picioare.

— Sunteţi diavolul în persoană! Strigă el Holmes râse la complimentul acesta.

— A trebuit să aruncaţi vreo doi-trei pumnii de pietricele până să iasă Mortimer Tregennis la fereastră. Când a apărut, i-aţi făcut semn cu capul să coboare. S-a îmbrăcat în grabă şi a coborât în salon. Dvs. aţi intrat pe fereastră. Aţi schimbat câteva cuvinte cu el şi în timpul acesta, v^aţi plimbat în sus şi în jos prin încăpere. Apoi aţi ieşit, aţi închis fereastra şi aţi rămas o vreme afară, fumfnd un trabuc şi urmărind ce se petrece înăuntru. În cele din urmă, după moartea lui Tregennis, aţi plecat cum aţi şi venit.

Şi acum, doctore Sterndaie, cum explicaţi purtarea aceasta şi ce anume a determinat-o Dacă încercaţi să mă induceţi în eroare să

Să luaţi lucrurile în glumă, vă asigur că nu mai voi păstra tăcerea.

Vizitatorul nostru se făcu vinat la faţă, pe când ascultă cuvintele acuzatorului său. Rămase un timp pe gânduri, cu faţa în mâini. Apoi, cu o

mişcare bruscă, trase o fotografie din buzunarul de la piept şi o aruncă pe masa ţărănească din faţa noastră.

— Iată de ce am făcut-o! Spuse el.

Poza înfăţişa chipul unei femei nespus de frumoase. Holmes se aplecă să o privească.

— Brenda Tregennis, făcu el.

— Da. Brenda Tregennis, repetă vizitatorul nostru. Sunt ani de când o iubesc şi de când mă iubea. Acesta e secretul izolării mele în Cornwall, care a uimit pe toată lumea. Aici eram aproape de singură fiinţă de pe lume care mi-era dragă. De căsătorit, nu mă puteam căsători cu ea, pentru că sunt legat de o femeie care m-a părăsit de ani de zile, dar de care nu mă pot despărţi din pricina păcătoaselor astea de legi britanice. Brenda m-a aşteptat ani de-a rândul. Ani de-a rândul am aşteptat şi eu. Şi acum, uite la ce ne^a fost bun!

Un suspin cumplit îi scutură trupul lui uriaş şi omul îşi cuprinse gâtul cu mâinile, pe sub barba-i bălţată. Făcu o sforţare să se stăpânească, apoi urmă:

— Vicarul ştia tot. Era confidentul nostru. El vă poate spune că Brenda a fost un înger coborât pe pământ. De aceea mi-a telegrafiat şi m-a întors. Ce importanţă mai avea bagajul meu sau Africa, când am aflat ce soartă a lovit-o pe femeia pe care o iubeam? Aceasta o verigă care vă lipsea, domnule Holmes.

— Continuaţi, vă rog – făcu prietenul meu.

Doctorul Sterndale. Scoase din buzunar un pacheţel învelit în hârtie şi îl puse pe masă.;.Pe hârtie scria: ₙRadix pedis diaboli". Dedesubt, fusese lipită o etichetă roşie de otravă.

— După câte ştiu, sunteţi medic. Aţi au2it vreodată de preparatul acesta?

— Rădăcină de Piciorul Diavolului? Nu, n-am auzit niciodată.

— Nu e nici un vot de blam pentru cunoştinţele dvs. profesionale – spuse el – pentru că bănuiesc că în afara exemplarului conservat în laboratorul de la Budă, altul nu mai există în Europa. N-a fost trecută nici în farmacopee şi nici în bibliografia toxicologiei. Rădăcina are forma unui picior jumătate de om, jumătate de ţap, de unde şi numele acesta năstruşnic, pe

care i l-a dat un misionar botanist. Cu ajutorul ei, vrăjitorii din anumite ţinuturi ale Africii de vest îi pun la încercare pe suspecţi ca să descopere vinovaţii. Rădăcina această o păstrează ca pe un secret. Exemplarul pe care îl posed l-am obţinut în împrejurări cum nu se poate mai neobişnuite, în Ubanghi.

Pe când vorbea, desfăcu hârtia şi văzurăm o grămăjoară de praf cafeniu-roşiatic, ca tutunul de prizat.

— Ei bine? Întrebă Holmes, tăios.

— Tocmai voiam să vă povestesc, cum s-au petrecut lucrurile, domnule Holmes. Ştiţi atât de multe, încât sigur, că e m interesul meu să aflaţi şi restul.

V-am mai spus ce legături erau între familia Tregennis şi mine. Prin domnişoara Tregennis, am intrat în relaţii şi cu fraţii ei. În sânul. Acestei familii au existat neînţelegeri de ordin material, care l-au depărtat pe Mortimer, dar se credea că certurile au fost aplanate, şi îl întâlneam tot atât de des ca şi pe ceilalţi. Era un om şiret şi ascuns, care nu se dădea înapoi să bage zizanie între oameni, şi câteva întâmplări mi-au trezit bănuieli împotriva lui. Dovezi sigure însă nu am putut găsi, ca să rup relaţiile ou el.

Într-o zi – nu-s decât vreo câteva săptămâni de atunci – a venit la mine să vadă câteva din ciudăţeniile pe care le-am aaus din Africa. Printre altele, i-am arătat şi praful acesta. I-am vorbit de însuşirile lui ciudate şi i-am spus cum influenţează centri nervoşi ai fricii, cum doar nebunia sau moartea îl mai aşteaptă pe nefericitul indigen, pe care vraciul tribului II pune la încercare, l-am mai spus că ştiinţa europeană nu e în stare să stabilească prezenţa unei otrăvi în trup. Cum a pus mâna pe ea, habar n-am, pentru că din cameră n-am ieşit. Sunt însă sigur că în timp ce eu deschideam dulapurile şi mă plecam peste cutii, el a izbutit să şterpelească o parte din praf. Îmi amintesc bine, cum m-a copleşit cu întrebări, vrând să ştie ce cantitate şi cât timp era necesar ca otrava să-şi facă efectul, dar nici prin gând nu mi-a trecut că avea vreun motiv personal să se intereseze.

Uitasem tot până în ziua în care am primit telegrama vicarului la Plymouth. Ticălosul şi-a închipuit că până să ajungă vestea la mine, voi fi pe

mare şi că voi rămâne la nesfârşit în Africa. Eu însă, m-am întors pe dată. Şi vă daţi seama că atunci când am auzit cum s-au petrecut lucrurile, am fost sigur că ucigaşul s-a folosit de otrava mea. Am venit la dvs., în speranţa că aţi găsit vreo altă explicaţie. Alta însă nu putea fi. Eram sigur că Mortimer Tregennis e ucigaşul şi că banii, sau poate gândul că dacă ceilalţi membri ai familiei erau iresponsabili, el ar fi singurul custode al averii lor, l-au împins să folosească praful de Piciorul Diavolului, făcându-i pe cei doi fraţi să înnebunească şi ucigând-o pe sora lui, Brenda, singura fiinţă omenească pe care am iubit-o şi m-a iubit vreodată. Aceasta a fost crimă lui. Ce pedeapsă i se cuvenea?

Să mă fi adresat legii? Oe dovezi aveam?

Ştiam că faptele erau exacte, dar eram eu oare în stare să fac vreun juriu să creadă o poveste atât de ciudată? Sigur nu puteam fi. Dar nici nu înţelegeam să las lucrurile baltă.

Inima mea cerea răzbunare. V-am mai spus o dată, domnule Holmes, că mare parte din viaţa mea mi-am trăit-o în afara legii şi că în cele din urmă am ajuns să-mi fiu eu singur lege. Tot aşa â-au petrecut lucrurile şi acum. Am hotărât să-l fac să împărtăşească şi el soarta pe care o hărăzise altora. Dacă nu izbuteam altfel, mi-aş fi făcut dreptate cu propria mea mina. Nu e om în toată Anglia. Care să ţină mai puţin la viaţă ca mine, în clipele acestea. Asta e tot. Restul l-aţi arătat chiar dvs. După o noapte nedormită – aşa cum spuneaţi – am plecat în zori de acasă. Mi-am zis că nu-mi va fi uşor să-l trezesc, aşa că am luat pietricele din grămada de care aţi pomenit, şi am aruncat cu ele în geamul salonului. I-am povestit lui Tregennis, cum s-a petrecut prima şi i-am spus că am venit ca judecător şi călău. La vederea revolverului meu, nemernicul s-a prăbuşit încremenit într-un fotoliu. Am aprins lampa, am pus praful pe ea şi am rămas afară, gata să trag dacă ar fi încercat să părăsească încăperea. Şi-a dat sufletul în cinci minute. Dumnezeule, cum a murit! Inima mea împietrise însă, pentru că Mortimer Tregennis nu îndura nimic din ce îndurase şi iubita mea înaintea lui. Aceasta e povestea mea, domnule Holmes. Poate că dacă aţi fi iubit o femeie, aţi fi făcut şi dvs. la fel. În orice caz, sunt în mâinile dvs. Puteţi face ce vreţi. După

cum v-am mai spus, nu e om pe lume care să se teamă de moarte mai puţin decât mine.

Holmes rămase tăcut câteva clipe.

— Ce planuri aveţi? Întrebă el, într-un târziu.

— Eram hotărât să mă îngrop în Africa Centrală. Lucrul meu de acolo e doar pe jumătate terminat.

— Duceţi-vă şi terminaţi şi cealaltă jumătate, făcu Holmes. Eu, unul, nu vă pot împiedica.

Doctorul Sterndale se ridică, cu statura lui uriaşă, şi ieşi din umbrar. Holmes îşi aprinse pipa şi îmi întinse punga de tutun.

— Câteva fumuri neotrăvite vor aduce o schimbare plăcută, spuse el. Cred că eşti de acord Watson, că nu e cazul să ne amestecăm. Ancheta noastră a avut un caracter independent şi tot astfel trebuie să fie şi atitudinea noastră. Nici tu nu l-ai denunţa, nu-i aşa?

— Sigur că nu, i-am răspuns.

— N-am iubit niciodată, dar dacă mi s-ar fi întâmplat aşa ceva şi femeia pe care aş fi iubit-o ar fi avut un asemenea sfârşit, aş fi fost în stare să fac la fel cu vânătorul nostru de lei, oare a trăit în afara legii. Cine ştie?!

În sfârşit, Watson, n-am să te subestimez expîicîndu-ţi lucruri evidente. Pietricelele de pe pervaz au constituit, desigur, punctul de plecare. Altele asemănătoare nu se găseau în grădina vicarului. Abia după ce mi-am îndreptat privirea asupra doctorului Sterndale şi a casei lui, l-am descoperit. Lampa care ardea în plină zi şi urmele de praf de pe abajur sunt verigile unui lanţ cât se poate de desluşit.

Şi acum, dragă Watson, cred că trebuie să dăm uitării cele petrecute şi să ne întoarcem, cu mintea limpede, la studiul rădăcinilor acelea caldeene, care, cu siguranţă că pot fi regăsite în ramura din Cornwall a marii familii de limbi celtice.

I

.. . A

AVENTURĂ DE LA VISTERIA LODGE

1. CIUDATA ÎNTÂMPLARE A DOMNULUI JOHN SCOTT ECCLES

Scrie în jurnalul meu că spre sfârşitul lui martie 1892, era o zi friguroasă şi bătută de vânt. Holmes primise o telegramă în timp ce stăteam îa masă şi scrisese în grabă răspunsul. Nu scosese nici un cuvânt, dar se vedea că îl muncea ceva; se oprise în faţa căminului, adâncit în gânduri, trăgea din pipă şi arunca din când în când o privire asupra depeşei. Deodată, se întoarse spre mine, clipind răutăcios:

— Watson, tu care eşti om învăţat, spune-mi, te rog, definiţia cuvântului „grotesc".

— Ciudat, izbitor – i-am sugerat eu.

La auzul explicaţiei mele, Holmes scutură iin cap.

— Nu-i de ajuns, spuse el: cuvântul mai implică şi sensul de tragic – cumplit. Dacă te gândeşti la istoriile acelea cu" care i-ai împuiat capul cititorului tău atât de răbdător, ai să recunoşti cât de des se amestecă grotescul cu crima! Ia adu-ţi aminte de cazul acela banal al oamenilor cu capul roşu. La început părea grotesc, pentru ca apoi să termine cu o tentativă de spargere disperată. Sau, să zicem, afacerea aceea atât de grotescă a celor cinci sâmburi de portocală, care a dus de-a dreptul la un complot criminal. Cuvântul acesta îmi dă de gândit.

— E cazul aici? L-am întrebat eu. Holmes citi telegrama cu glas tare.

— „Mi s-a întâmplat ceva cât se poate de necrezut şi de grotesc. Pot să vă cer sfatul?

Scott Eocles, Oficiul Poştal Charing Cross."

— Bărbat sau femeie? Am întrebat.

— Bărbat, fără doar şi poate. O femeie n-ar fi trimis o telegramă cu răspuns plătit. Ar fi venit singură.

— Ai de gând să-l primeşti?

— Dragă Watson, ştii doar cum mă plictisesc de când l-am băgat în puşcărie pe colonelul Carruthers. Creierul meu e ca o maşină de soi, care se sfarmă în bucăţi, dacă nu e folosită la treaba pentru care a fost concepută. Viaţa e banală, ziarele sterpe; se pare că în lumea crimelor curajul şi romantismul au pierit pe vecie. Şi atunci ce să mă mai întrebi dacă sunt gata să mă apuc de o altă afacere, oricât de neînsemnată ar fi ea. Ei, dar dacă nu

greşesc a venit şi clientul nostru.

Un pas măsurat se auzi pe trepte, şi o clipă mai târziu, un domn respectabil şi plin de morgă, trupeş, înalt, şi cu favoriţi cărunţi, fu poftit înăuntru. Povestea vieţii i se citea pe chipul lui grav şi în manierele-i căutate. Era din cap până-n picioare, de la ghetre până la ochelarii lui cu ramă de aur, conservator, bigot, bun cetăţean, tradiţionalist şi formalist până în vârful unghiilor. Ceva însă, o întâmplare nemaipomenită, îi tulburase calmul lui înnăscut. Părul i se făcuse măciucă, obrajii îi erau îmbujoraţi, aprinşi şi se vedea că e tulburat. Intră de-a dreptul în miezul problemei.

— Am trecut printr-o împrejurare ciudată ifl neplăcută, domnule Holmes – spuse el. De când sunt, n-am fost pus într-o asemenea siliwiţie. Nici nu vă închipuiţi cât de supărător c\Dar trebuie să vă dau unele explicaţii.

Simţeam că plesneşte de furie, şi pufnea (le mânios ce era.

— - Vă rog să luaţi loc, domnule Scott Woeles – spuse Holmes cu blândeţe. Îmi daţi voie mai întâi să vă întreb ce vă aduce la mine?

— Ei bine, domnule, chestiunea nu pare să fie de competenţa poliţiei şi totuşi, după ce veţi auzi faptele, veţi fi de acord că nu putem lăsa lucrurile aşa. Detectivii particulari nu mi-au fost niciodată simpatici, cum însă am auzit de dvs...

— Chiar aşa. Dar de ce n-aţi venit imediat?

— Nu înţeleg.

Holmes aruncă o privire la ceas.

— E două şi un sfert, spuse el. Telegrama aţi expediat-o pe la unu. Cu toate acestea, ajunge să vadă cineva cum sunteţi îmbrăcat, ca să-şi dea seama că supărările dvs. au început din clipa în care v-aţi trezit.

Clientul nostru îşi netezi părul nepieptănat şi îşi trecu palma peste barba nerasă.

— Aveţi dreptate, domnule Holmes. Am uitat şi de toaletă! Eram fericit că pot să ies dintr-o asemenea casă. Dar până să vin la dvs., am mai umblat să aflu câte ceva. M-am dus la agenţia de închirieri, unde mi s-a spus că domnul Gareia îşi achitase chiria şi că la Visteria Lodge totul e în ordine.

— Ei, hai, hai – spuse Holmes râzând. Parcă aţi fi amicul meu, doctorul

Watson. Şi el are prostul obicei să înceapă cu sfârşitul. Vă rog să vă adunaţi gândurile şi să-mi istorisiţi la rând, şi fără să omiteţi nimic, ce ariume v-a făcut să porniţi după sfat şi ajutor, aşa neras şi nepieptănat, cu botinele şi jiletca încheiate pe dos.

Clientul nostru îşi lăsă privirile în pământ. Pe faţă i se citea regretul că se prezentase în faţa noastră într-o ţinută atât de nepotrivită.

— Cred şi eu că arăt în halul acesta, domnule Holmes. După câte ştiu nu mi s-a întâmplat aşa ceva de când sunt. Dar după ce am să vă povestesc toată întâmplarea asta ciudată, cu siguranţă că veţi recunoaşte şi dvs. că nu sunt do condamnat.

Dar niqi nu apucă să-şi spună povestea.., Afară se auzi zarvă şi doamna Hudson deschise uşa poftind înăuntru doi bărbaţi voinici, cu un aer oficial. Unul era inspectorul Gregson de la Scotland Yard, pe care îl cunoşteam foarte bine – un ofiţer energic, curajos şi destul de priceput. Dădu mâna cu Holmes şi îl prezentă pe camaradul lui – inspectorul ilavnes, de la poliţia din Surrey.

— Umblăm după acelaşi vânat, domnule Holmes, şi urmă ne-a adus m direcţia asta.

Îşi întoarse privirile-i pătrunzătoare spre musafirul nostru.

— Dvs. sunteţi domnul John Scott Eccles, de la Popham House, Lee?

— Da.

— V-am urmărit toată dimineaţa.

— L-aţi descoperit cu. Ajutorul telegramei, nu-i aşa? Spuse prietenul meu

— Exact domnule Holmes. I-am luat urma. la Oficiul Poştal Charing Cross, şi am venit aici.

—- Dar de ce mă urmăriţi? Oe doriţi?

— Avem nevoie de o declaraţie, domnule Scott Eccles, în legătură cu împrejurările în care a murit domnul Aloysius Garcia, de la Wisteria Lodge, în apropiere de Esher..

Clientul nostru sări în picioare cu ochii holbaţi. Chipul lui încremenit se făcu galben *v:*|ceară.

— A murit? A murit, aţi spus?

— Da, domnule, a murit.

— Dar cum?, A avut un accident?

— A fost ucis, ucis de-a binelea.

— Dumnezeule sfinte! E îngrozitor! Doar nu vreţi să spuneţi... doar nu vreţi să spuneţi i'A mă bănuiţi?

— Am găsit o scrisoare în buzunarul mortului, din care reiese că aveaţi de gând să dormiţi la el noaptea trecută.

— Aşa am şi făcut.

— Aha, va să zică aţi dormit acolo? Şi^ îşi scoase carnetul de însemnări.

— Stai puţin, stai puţin, Gregsdn – spuse Holmes. Nu vrei decât o simplă depoziţie nu-i aşa?

— Şi e de datoria mea să-i pun în vedere domnului Scott Eecles că ar putea fi folosită; împotriva sa.

— Domnul Eecles se pregătea să ne spun^ ce s-a întâmplat, în clipa în care aţi intrat îrj cameră. Ce zici, Watson, cred că un brandy ou sifon nu i-ar strica. Şi acum, domnule, vă rog să treceţi peste faptul că auditoriul dvs a crescut şi să povestiţi cele întâmplate, aşA cum aţi făcut-o dacă nu eraţi întrerupt.

Vizitatorul nostru dădu brandy-ul pest cap şi faţa îi prinse culoare din nou. După ce aruncă o privire neîncrezătoare spre carnetul inspectorului, îşi începu brusc neaşteptata depoziţie:

— Sînd burlac şi cum îmi place societatea, am un cerc larg de prieteni. Printre aceştia se numără şi un fabricant de bere, Melville, retras din afaceri, care locuieşte la Albermale Mansions, Kensington. Acum două săptămâni am fost la el la masă, unde am cunoscut un tânăr – Garcia. După câte am înţeles, era de origine spaniolă şi avea unele legături ou ambasada. Vorbea perfect englezeşte, era manierat şi de când sunt n-am văzut bărbat mai frumos.

Ne-am împrietenit. Se părea că i-am fost simpatic chiar din prima clipă. Două zile după ce ne-am cunoscut, a venit să mă vadă la Lee. Şi aşa, dintr-una într-alta, în cele din urmă m-a poftit să petrec la el câteva zile, la Wisteria Lodge, între Esher şi Oxshott. Ieri seară m-am dus la Esher ca să-i

răspund la invitaţie. Cunoşteam casa din descrierea pe care mi-o făcuse. Locuia cu un servitor credincios, un concetăţean de-al său care avea grijă de gospodărie. Vorbea şi el englezeşte şi se -ocupa de casă. Mai avea şi un bucătar – excelent bucătar, spunea el – un mulatru pe care l-a cules în Slffiffija^'le lui şi care era un maestru al artelor cmlpare. Mi-aduc' aminte că la un moment dat a remarcat chiar el cât de ciudată era toată gospodăria asta în inima Surrey-ului.. M-am declarat de acord, deşi ulterior s-a dovedit cu mult mai ciudată decât mi-am închipuit eu.

M-am dus la el – stătea la vreo două mile spre sud de Esher. Avea o locuinţă' mare, situată departe de şosea, cu o alee în semicerc, mărginită de tifuşuri perene, înalte. Clădirea veche, dărăpănată, abia de se mai ţinea în picioare. Când brişcă trase în faţa uşii leproase şi mâncate de vreme, pe aleea acoperită cu Kirbă, m-am întrebat dacă aveam minte să vizitez un om pe care abia îl cunoscusem. Dar omul mi-a deschis uşa, chiar el în persoană, şi m-a primit cum nu se poate mai bine. M-a dat în primire unei slugi – un lacheu tuciuriu şi posomorât, care mi-a luat valiză şi m-a condus în camera mea. Atmosfera din casă era de-a dreptul apăsătoare.

Masă am luat-o între patru ochi, dar cu toate că făcea tot ce îi stă în puteri ca să mă distreze, gândurile păreau să-i zboare necontenit. Vorbea într-o doară şi tot ce spunea era atât de încurcat, încât abia de4 înţelegeam., Bătea întruna darabana cu degetele în masă şl îşi rodea unghiile, dând semne de nelinişte. Cina nu fusese nici bine gătită şi nici servită ca lumea, iar prezenţa posomoritului lacheu, care nu scotea o vorbă, nu era de natură să ne învioreze. Vă asigur că nu o dată, în seara aceea, am simţit dorinţa să mă scuz într-un IVI sau altul şi să mă întorc la Lee.

Îmi amintesc un lucru care s-ar putea să aibă legătură cu afaeeera pe care o anchetează coi doi domni. În clipele acelea nu l-am luat în seamă. Spre sfârşitul mesei, servitorul a înmuiat gazdei un bilet. După ce l-a citit. Garcia mi s-a părut mai distrat şi mai bizar că înainte. Renunţă la orice încercare de a lega o conversaţie; acum şedea fumând ţigară după ţigară, pierdut în gânduri. ¯- Âăr ce anume scria în bilet, nu mi-a pomenit.! Pe la 11 m-am dus la culcare. Eram fericit. A trecut o vreme şi Garcia şi-a vârât capu

pe uşă – în cameră era întuneric – să mă întrebe dacă am sunat. I-am spus că nu. Îmi ceru iertare că m-a tulburat la o oră atât de nepotrivită şi îmi spuse că sunt ceasurile unu. Apoi m-am lăsat în voia somnului şi am dormit buşteam toată noaptea. Şi acum, ajung la partea cea mai uluitoare a povestirii mele. Când m-am trezit era ziua-n amiaza mare. M-am uitat la ceas. Aproape nouă. Insistasem să fiu sculat la opt, aşa că eram foarte mirat de această neglijenţă. Am sărit din pat şi am sunat după servitor Nu^ mi-a răspuns nimeni. Am sunat încă *o* dată şi încă o dată, dar nimic. Atunci mi-am spus că soneria trebuie să se ii stricat. Mi-am tras hainele cum am putut mai bine şi m-am repezit pe scări în jos, foarte supărat, să cer puţină apă caldă. Vă închipuiţi surprinderea mea când n-am găsit pe nimeni. Am strigat în hol. Nici un răspuns. Atunci am luat-o razna prin camere. Nimeni nicăieri. Cum Garcia îmi arătase în ajun dormitorul lui, am bătut la uşă. Nimic. Am apăsat pe clanţă şi am intrat. Încăperea era goală şi patul neatins. Plecase împreună cu ceilalţi. Străinul care-mi fusese gazdă, valetul străin, bucătarul străin, toţi se făcuseră nevăzuţi peste noapte. Aşa s-a încheiat vizita mea la Wisteria Lodge.

Sherlock Holmes îşi frecă mâinile şi chicoti de bucurie că îşi îmbogăţea colecţia de aventuri ciudate cu această bizară întâmplare.

— După câte îmi dau seama, aţi trecut prin clipe unice – spuse el. Pot să vă întreb, domnule, ce-aţi făcut după aceea? *

— Spumegam. Primul meu gând a fost că eram victima unei farse de prost gust. Mi-am făcut bagajul, am trântit uşa holului şi am apucat-o spre Esher cu Valiza în mina. M-am dus la Allan Brothers, cea mai mare agenţie de locaţiuni din regiune, unde am aflat că vila fusese închiriată chiar de acolo. Mi-am spus că nu pentru a râde de mine fugise gazda, ci ca să nu plătească chiria. Era spre sfârşitul lui martie, aşa că scadenţa bătea la uşă. Dar presupunerea mea nu era justificată. Agentul îmi mulţumi că-l prevenisem, dar îmi spuse că chiria fusese plătită dinainte. Atunci, m-am dus la ambasada Spaniei. Acolo nu-l cunoştea nimeni. M-am dus la Melville, în casa căruia l-am întâlnit prima oară pe Garcia, şi am aflat că ştia mai puţine despre el chiar decât. Mine. În cele din urmă, când am primit răspunsul la telegrama pe care

v-am trimis-o, am venit la dvs., pentru că ştiam că mă veţi scoate din încurcătură. Acum însă, domnule inspector, din câte-am înţeles când aţi intrat, dvs., vă ocupaţi de afacerea aceasta şi mi se pare că s-a înlîmplat o nenorocire. Vă asigur că tot ce v-am spus e adevărat şi că n-am idee ce soartă a împărtăşit omul acesta. Singura mea dorinţă este să sprijin justiţia din toate puterile.

— Sunt convins de asta, domnule Scott Eccles, sunt convins – spuse inspectorul Gregson prietenos. Trebuie să vă spun că declaraţia dvs. corespunde în întregime faptelor 'care ne-au fost aduse la cunoştinţă. De pildă, biletul pe care l-a primit în timpul mesei. Nu cumva ştiţi ce a făcut cu el?

' — r Da, ştiu. Garcia l-a făcut sul şi l-a aruncat în foc.

— Ce ai de spus, domnule Baynes?

Detectivul regional era un bărbat trupeş,

Durduliu şi' roşcovan şi dacă nu părea chiar din topor, aceasta se datora doar ochilor lui nemaipomenit de strălucitori, care se pierdeau în cutele adânci ale obrazului şi frunţii. Cu un surâs, trase un petic de hârtie îndoit şi îngălbenit din buzunar.

— Căminul avea grătar, domnule Holmes, şi biletul a fost aruncat mai în fund. L-am scos de acolo neatins.

Holmes zâmbi aprobator.

— Trebuie să fi percheziţionat casa în lege ca să dai peste un petic de hârtie.

— Da, domnule Holmes, aşa lucrez eu. Să-l citesc, domnule Gregson?

Detectivul londonez îi făcu semn din cap că da.

— Biletul e scris pe hârtie verge obişnuită, fără filigran. Foaia a fost tăiată în patru cu o forfecuţă din câte două tăieturi. Apoi a fost păturită în trei şi sigilată cu ceară roşie, pe care âr fi picurat-o în grabă apăsând-o cu un obiect neted şi oval. A fost adresată domnului Garcia. Wisteria Lodge. Textul sună după cum urmează:

„Culorile noastre, verde şi alb. Verdele deschis, alb închis. Scara principală, primul culoar, a şaptea pe dreapta, serj verde. Doamne ajută. D. «

E o mina de femeie, care s-a folosit de o peniţă ascuţită. Adresă a fost însă scrisă cu altă peniţă sau de altă mână. După cum vedeţi, e un scris mai gros şi mai viguros.

— Biletul acesta merită toată atenţia, spuse Holmes privindu-l. Trebuie să te felicit, domnule Baynes, pentru grija cu care l-ai studiat. Totuşi, am mai putea adăuga câteva amănunte de mică însemnătate. Sigiliul acesta oval nu e, cu siguranţă, decât un buton de manşetă – nu văd ce altceva ar putea avea forma'asta. Foarfecă de care s-a folosit e foarfecă de unghii cu lama curbată. Deşi cele două tăăieturi sunt atât de scurte, se vede bine la amândouă aceeaşi curbă uşoară.

Detectivul regional chicoti:

— Eu ziceam că am stors tot ce se putea şi când colo, tot a mai rămas o picătură. Trebuie să recunosc că nu ştiu nimic despre bilet, afară doar de faptul că ceva se ascunde în spatele lui şi, ca de obicei, e o femeie la mijloc.

Cât ţinuse discuţia, domnul Scott Eecles stătuse ca pe ace.

— Îmi pare bine că aţi găsic biletul, pentru că văd că vă confirmă spusele mele, făcu el. Dar aş vrea să vă amintesc că tot nu am aflat ce i s-a întâmplat domnului Garcia şi servitorului lui.

— În ceea ce îl priveşte pe Garcia – spuse Gregson – e uşor să vă răspund. A fost găsit mort azi dimin^^a, pe Cxshott Common, la aproape o milă de locuinţa lui. Capul îi fusese Tăcut fărâme. L-au izbit în creştet cu un sac de nisip, sau cu vreo unealtă care nu l-a rănit, ci pur şi simplu i-a sfărâmat capul. Locul unde a fost găsit e departe de orice aşezare omenească. Până la o depărtare de un sfert de milă în jur nu e nici o singură casă. A fost doborât pe la spate; agresorul a continuat să-l lovească şi după ce a murit. Atacul a fost dat cu o furie de necrezut. N-ara găsit nici urme de paşi şi nici alte indicii cu privire la criminal.

— L-au jefuit?

— Nu. Nici urmă de jaf.

— Cruntă întâmplare, tare cruntă şi dureroasă – se ţingul domnul Scott Eclles. Şi în ceea ce mă priveşte, e cât se poate de neplăcută. N-am nici un amestec în plimbară asta nocturnă a gazdei mele şi în sfârşitul lui atât de

tragic. Cum de am fost amestecat în afacerea asta?

— Foarte simplu, domnule – răspunse inspectorul Baynes. Singurul indiciu pe care l-am găsit în buzunarul mortului e o scrisoare de la dvs., din care reiese că aveaţi de gând să rămâneţi la Wisteria Lodge, chiar în noaptea morţii lui Garcia. Cu ajutorul plicului am stabilit numele şi adresa mortului. Când am ajuns la el acasă, era nouă trecute, dar nu v-am găsit nici pe dvs. şi nici pe altcineva. I-am telegrafiat lui Gregson să vă ia urma la Londra, până ce voi termina de percheziţionat Wisteria Lodge. Pe urmă am venit în oraş, m-am întâlnit cu domnul Gregson şi iată-ne.

— Cred – făcu Gregson ridicându-se – cred că e cazul să dresăm, actele. Vă rog să ne urmaţi la secţie, domnule Scott Eccles şi să ne daţi o declaraţie scrisă.

— Sigur că da, vin imediat. Dar la serviciile dvs. nu renunţ, domnule Holmes. Vă rog să nu precupeţiţi nici bani şi nici eforturi ca să descoperiţi adevărul.

Prietenul meu se întoarse spre inspectorul regional.

— Sper că nu aveţi nimic împotrivă să colaborăm, domnule Baynes.

— E o mare cinste pentru mine, domnule Holmes.

— Aţi lucrat foarte iute şi cu multă pricepere, aşa că aş dori să vă întreb dacă există vreun indiciu cu privire la ora exactă a decesului.

— Victima era acolo de la unu. Cam la aceeaşi oră a plouat şi cu siguranţă că omul murise înainte.

— Dar e cu neputinţă, domnule Baynes – strigă clientul nostru. Glasul lui nu poate fi confundat. Aş putea să jur că el era omul care a intrat la mine în dormitor, la unu, şi mi-a vorbit.

— Extraordinar, dar în nici un caz imposibil— zâmbi Holmes.

— Aveţi vreo idee? Întrebă Gregson.

— La prima vedere, cazul nu pare prea complicat, deşi prezintă unele aspecte inedite şi interesante. Cu toate acestea, ar trebui să cunosc mai bine faptele, înainte să mă încumet, să-mi exprim o părere definitivă. Dar fiindcă veni vorba, când aţi cercetat casa, domnule

IJaynes, aţi mai găsit şi altceva care să merite atenţia, în afara

băieţelului acesta?

Detectivul aruncă o privire ciudată prietenului meu.

— Mai sunt vreo două-trei lucruri care meci ta atenţie. Poate că după ce vom termina Ireaba la secţie, veţi binevoi să mă însoţiţi acolo şi să-mi spuneţi ce părere aveţi în privinţa lor.

— La dispoziţia dvs. – făcu Holmes, sunând. Condu-i pe domnii, doamnă Hudson, şi trimite, te rog, băiatul cu telegrama asta. Să plătească şi cinci şilingi răspunsul. -

După ce vizitatorii noştri plecară, am rămas o vreme fără să scoatem o vorbă. Holmes fuma ca un şarpe, cu sprâncenele încruntate peste ochii-i pătrunzători şi cu capul repezit înainte, ca în clipele lui de mare concentrare.

— Ei, Watson – spuse el întorrîndu-se brusc spre mine. Ce părere ai?

— Nu ştiu ce rost a avut să-l înşele pe Scott Eecles.

— Dar crima?

— Când mă gândesc la dispariţia personalului, îmi vine să cred că şi ei erau amestecaţi şl că de aceea au fugit de justiţie.

— Şi ăsta e un punct de vedere. Dar dacă e să te iei după aparenţe, trebuie să recunoşti că e foarte ciudat ca cei doi servitori să urzească un complot împotriva lui şi să-l atace tocmai în. Noaptea în care se afla un musafir în casă. Îl aveau doar la dispoziţie, singur, în orice altă noapte.

— Atunci, de ce au fugit?

— Asta-i problema, de ce au fugit? Iată deci un fapt de care va trebui să ţinem seama. Alt fapt, tot atât de important, e extraordinară întâmplare prin care a trecut clientul nostru, domnul Scott Eecles. Ei, Watson, ce zici?

Crezi că e imposibil să se găsească o explicaţie acestor două fapte atât de însemnate? Dacă există vreuna care să se potrivească cu biletul acela misterios – cu tot cuprinsul lui ciudat – ei bine, atunci am putea-o accepta deocamdată ca ipoteză. Dacă noile fapte pe care le vom culege, se vor potrivi şi ele, atunci ipoteza noastră va deveni treptat concluzie.

— Dar care e ipoteza?

Holmes se lăsă pe spate în fotoliu, cu pleoapele întredeschise.

— Trebuie să admiţi, dragă Watson, că ideea unei farse e exclusă. Se

pregăteau evenimente grave, aşa cum ne-au arătat-o mai târziu faptele, şi atragerea lui Scott Eccles la Wisteria Lodge trebuie pusă în legătură cu ele.

— Dar ce legătură să fi fost?

— Hai să cercetăm lucrurile din aproape în aproape. La prima vedere, e ceva nefiresc în ciudata şi neaşteptata prietenie dintre tânărul spaniol şi Scott Eccles. Avansurile le-a făcut primul. S-a dus în vizită la omul nostru, care locuieşte la celălalt capăt al Londrei, chiar a doua zi după ce s-au cunoscut şi a păstrat legătura cu el până l-a invitat la Esher. Ce plănuia el cu Eccles? La ce-i putea folosi?

Farmec nu are. Nici cine ştie ce inteligent nu e – doar nu-i tocmai el omul care să se potrivească cu un latin iute ca argintul viu. Atunci, de ce tocmai pe el l-a ales Garcia dintre toţi, ca mai nimerit pentru scopurile lui? Are vreo însuşire aparte? Da. E tipul englezului respectabil şi omul cel mai indicat că martor în faţa altui englez. Ai văzut şi tu că nici unul dintre cei doi inspectori n-a visat măcar să-i pună declaraţia la îndoială, aşa neobişnuită cum era.

— Dar ce aveau să afle de la el?

— După întorsătura pe care au luat-o lucrurile – nimic, dar totul, dacă ar fi procedat altfel. Aşa văd eu situaţia.

—- Aha, putea să-şi facă un alibi.

— Exact, dragul meu Watson, putea să-şi facă un alibi. Să presupunem că personalul de la Wisteria Lodge plănuise ceva. Tentativă, oricare ar fi fost ea, trebuia să aibă loc, să zicem, înainte de unu. S-ar putea ca potrivind anume ceasurile, să-l fi silit pe Scott Eocles să se ducă la culcare mai devreme decât îşi închipuia el. În orice caz, se poate să nu fi fost mai mult de douăsprezece atunci când Garcia a încercat să-l facă să creadă că e unu. Dacă Garcia izbutea să-şi ducă planurile la îndeplinire şi să fie înapoi la ora menţionată, avea un răspuns valabil pentru orice acuzaţie. Ireproşabilul britanic îi stătea la dispoziţie, gata să urce în faţa oricărei instanţe, că acuzalul a rămas tot timpul acasă. Era o supapă de siguranţă pentru cazul când lucrurile ar fi luat o întorsătură neplăcută.

— Da, da, înţeleg. Dar ce-i cu dispariţia celorlalţi.

— N-am încă toate elementele lă îndemână, dar cred că piedicile pot fi învinse. Cu toate acestea, ar fi o greşeală să începem o discuţie, c -l1 datele pe care le avem. Fără să vrei, te pomeneşti deodată că le ajustezi ca să se potrivească teoriilor.

— Şi biletul?

— Cum suna? „Culorile noastre verde şi alb.". Parcă ar fi la curse. „Verde deschis. Alb închis". Fără îndoială că e o parabolă. „Scara principală, primul culoar, a şaptea pe dreapta, serj verde". E vorba de o întâlnire. S-ar putea ea în spatele întregii afaceri să se ascundă un soţ gelos. Fără îndoială, chemarea aceasta implica o primejdie. Altfel n-ar fi spus ea „l>oamne ajută", „D" ar putea fi un indiciu l? Ontru noi.

— Omul era spaniol. Să zicem că „D" înseamnă Dolores, doar e un nume feminin comun în Spania.

— Bine, Watson, foarte bine – numai că nu merge. Un spaniol i-ar fi scris unui compatriot în limba lor. Expeditorul biletului e cu siguranţă englez. Ei, şi acum, până vine să ne ia inspectorul acela grozav, să ne mai odihnim puţin creierul. Deocamdată, fiind mulţumit că soarta noastră norocoasă ne-a scăpat timp de câteva ceasuri din braţele nesuferitei trândăvii.

Până să se întoarcă inspectorul nostru, Holmes primi răspuns la telegramă. O citi şi tocmai se pregătea s-o vâre ân carneţel, când âmi surprinse privirea nesăţioasă. Râse şi mi-o aruncă.

— Nici nu ştii cu ce lume bună avem de-a face, spuse el.

Telegrama cuprindea o listă de nume şi adrese: „Lord Harringby, The Dingle; Sir George Ffolliott, Ovshott Towers; Mr. Hynes Hynes, J. P. Purdey Place; Mr. James Baker Williams, Forth Old Hali; Mr. Henderson, High Gabie; Rev. Joshua Stone, Nether Wasling."

— E limpede că numai aşa putem restrânge câmpul nostru de operaţie – spuse Holmes. Fără îndoială că Baynes, cu creierul lui meticulos, a şi pornit^o pe aceeaşi cale.

— Nu pricep.

— Ei bine, dragă prietene, deocamdată am ajuns la concluzia că scrisoarea, pe care a primit-o Garcia la masă, îl chemă la o întâlnire. Dacă am

citit bine, şi dacă pentru a ajunge la locul unde era fixat rendez-vous-ul trebuia să urce o scară principală şi să caute a şaptea uşă pe un culoar, atunci nu există nici o îndoială că e vorba de o clădire foarte mare. Şi tot atât de sigur e că această clădire nu poate fi situată la mai mult de o milă sau două de Oxshott, de vreme ce Garcia într-acolo o pornise, nădăjduind – aşa cum interpretez eu faptele – să fie înapoi la Wisteria Lodge la vreme, ca să-şi facă un alibi ce nu putea avea valoare decât până la unu. Cum prea multe clădiri mari nu pot fi la Oxshott, m^am adresat, după cum se vede, agenţilor pomeniţi de Scott Eccles, care i-a remis o listă a lor.

Iată-le aici în telegrama aceasta. Şi tot aici trebuie să fie şi soluţia întregii afaceri în care ne-am vârât.

Era aproape şase, când am ajuns în frumosul sat Exsher din Surrey, însoţiţi de inspectorul Baynes.

Holmes şi cu mine ne luasem cele necesare pentru a petrece noaptea acolo şi am găsit locuinţă confortabilă la hanul Bull. În sfârşit, tim ieşit împreună cu detectivul spre a face o vizită la Wisteria Lodge.

Era o seară rece şi întunecată de martie, cu vint pătrunzător şi cădea o ploaie măruntă ce ne biciuia feţele, totul potrivit anume cu locurile pe care se desfăşura şi cu ţinta tragică npre care ne îndreptam.

II. TIGRUL DIN SAN PEDRO

După ce am bătut pe jos vreo câteva zile, pe o vreme rece şi posomorâtă, am ajuns înainleii unei porţi înalte din lemn, care dădea tntr-o alee mohorâta de castani. Aleea aceasta umbrită o cotea, oprindu-se în faţa unei căsuţe. Netfro ca smoala ce se profila pe cerul de culoarea greziei. La fereastra din dreapta uşii *t|v* Intrare pâlpâia o lumină slabă.

— E un agent înăuntru – spuse Baynes – mu să-i bat în geam.

O porni peste peluză de iarbă şi ciocăni În fereastră. Prin sticla aburită am zărit un fim, care sări ca ars de pe scaunul de lângă fot! Şl am auzit un strigăt ascuţit. O clipă mai ttr/lu, tin gardian ne deschise uşa. Era alb ca Varul, abia mai respira şi luminarea îi pâlpâia În mâna tremurândă.

— Ce-i Walters? Îl întrebă Baynes tăios. Omul îşi şterse fruntea cu batistă şi oftă

DlA rftrunchi uşurat.

— Bine că aţi venii oua ca. Credeam că n se mai termină şi seara asta, şi nu ştiu dac mai mă ţin mult nervii.

— Nervii, Walters? Nu mi-aş fi închipui niciodată că ai şi aşa ceva.

— Da, domnule. Casa asta singuratică ş tăcută, şi lucrul acela ciudat din bucătari sunt de vină. Când am auzit bătând în fereastră mi-am zis că iar a venit.

— Cine ar fi venit iar?

— Diavolul, domnule, zău aşa. A fost 1 fereastră.

— Ce-a fost la fereastră şi când.

— Sunt cam vreo două ore de atunci. Se întunecase şi eu. Stăteam pe scaun citind. N ştiu ce m-a îndemnat să ridic ochii, când a văzut un cap ce se uita la mine prin ochiul d jos al ferestrei. Sfinte Dumnezeule, ce mai cap! Am să-l visez şi la noapte.

— Ei, ei, Walters! Asta nu-i vorbă de poliţist!

— Ştiu, domnule, ştiu, dar m-a luat cu răcori, aşa că ce să mai mint? Negru nu era, dar nici alb. Culoarea asta n-am văzut-o de când sunt. Tare ciudată, parcă ar fi turna cineva un strop de lapte peste argilă. Şi pe urmă, cita mai capul – de două ori cât al dvs., domnule! Şi ce mai privire, uite aşa se holba la mine; şi să fi văzut şirul ăla de dinţi albi, de-ai fi zis că e fiară hămesită. Un deget n-am fost în stare să mişc, zău aşa, şi mi s-a oprit şi suflarea în piept, până l-am văzut plecat. M-am năpustit afară prin tufişuri, dar, slavă Domnului, nu era nimeni.

— Dacă nu te-aş şti om de ispravă, Walters, ţi-aş trece în fişă. Dracul în persoană să fi fost şi un poliţist n-are voie să-i mulţumească lui Dumnezeu că n-a putut pune mâna pe el. Sper că n-ai avut vedenii şi nici că ţi-au slăbit nervii!

— Asta cel puţin se poate stabili uşor – spuse Holmes, aprinzând lanterna de buzunar.

— Da, făcu el, după ce examina în grabă peluza de iarbă, cred că purta 46 la pantof. Dacă şi restul e pe măsura încălţămintei, cu siguranţă' că e vorba de un uriaş.

— Da' încotro s-a dus?

— Se pare c-a apucat-o prin tufişuri şi s-a îndreptat spre şosea.

— Bine – spuse inspectorul, cu o expresie gravă întipărită pe faţa-i gânditoare. Oricine ar fi fost şi orice gând ar fi avut, dus e, şi acum avem alte treburi mai urgente. Cu voia dvs., domnule Holmes, să dăm o raită în jurul casei.

Percheziţia dormitoarelor şi saloanelor nu duse la nici un rezultat. După cât se pare, chiriaşii aduseseră prea puţine lucruri sau poate chiar nimic. Tot mobilierul, până în cele mai mici amănunte, fusese luat în primire o dată cu casa. În schimb, am găsit multe articole de îmbrăcăminte, care purtau eticheta firmei „Marx et Co., High Holborh". Poliţia îi telegrafiase, dar croitorul nu ştia nimic despre clientul său, îri afară de faptul că era un bun platnic. Câteva nimicuri, pipe, romane, dintre care două în spaniolă, un revolver vechi cu capsă şi o chitară alcătuiau proprietatea personală a chiriaşului.

— Nimic – spuse Baynes, trecând dintr-o cameră într-alta cu o lumânare în mina. Acum, vă rog, domnule Holmes, să vă uitaţi şi în bucătărie.

Era o încăpere întunecoasă, cu tavanul înalt, situată în spatele casei. Într-un colţ era întins un culcuş de paie, unde dormea pesemne bucătarul. Pe masă se îngrămădea un vraf de tacâmuri şi farfurii murdare – resturile de la masa din seara trecută.

— Ia uite, spuse Baynes. Ce părere aveţi?

Ridică lumânarea. Văzurăm un obiect extraordinar în spatele bufetului. Dar era atât de boţit, de zgârcit şi de veştejit, încât nu puteai şti ce e. Atâta doar, că era negru, părea să fie din piele şi aducea a om, a pitic. La început, când l-am cercetat, mi s-a părut că e mumia unui prunc negru, pe urmă mi-am zis că e vreo maimuţă zbârcită şi uitată de vreme. Până la urmă, am rămas cu îndoială dacă era animal sau o fiinţă umană. Un brâu dublu de scoici albe îi era petrecut pe după mijloc.

— Foarte interesant, zău aşa, foarte interesant! Spuse Holmes uitându-se la moaştele acelea care îţi făceau- părul măciucă. Altceva?

Baynes se duse în tăcere la chiuvetă şi întinse lumânarea. Înăuntru zăcea hoitul unei păsări mari şi albe, sfârtecate cu sălbăticie în bucăţi, dar cu

penele pe ea. Holmes arătă spre barbută capului, ce fusese desprins de trup.

— Un cocoş alb, spuse el. Foarte interesant. E un caz tare ciudat.

Dar domnul Baynes îşi păstră surpriza cea mai înfricoşătoare până la urmă. Trase de sub chiuvetă un lighean de zinc plin de sânge. Pe urmă luă de pe masă o farfurioară pe care erau grămădite rămăşiţe de oase carbonizate.

— Nu ştiu pe cine l-au ucis şi l-au aruncat în foc. Toate astea le-am scos din sobă. A venit şi un doctor azi dimineaţă. Spunea că nu sunt rămăşiţe omeneşti.

Holmes zâmbi şi-şi frecă mâinile.

— Vă felicit, inspectore, că aţi dat peste un caz atât de deosebit şi plin de învăţăminte. Fără supărare, dar am impresia că însuşirile dvs. sunt mai presus decât ocaziile ce vi se oferă.

OGhii mici ai inspectorului Baynes sclipiră de plăcere.

— Aveţi dreptate, domnule Holmes. Aici, în provincie, putrezim. Un caz ca acesta e o ocazie unică şi sper să nu o scap. Ce părere aveţi de oasele acestea?

— Cred că e vorba de un miel sau de un ied.

— Şi cocoşelul alb?

— Ciudat, domnule Baynes, foarte ciudat. N-am mai văzut aşa ceva de când sunt.

— Da, domnule. Ciudaţi oameni au mai stat în casa asta, şi ciudate obiceiuri! Unul a murit. L-au urmărit cumva ceilalţi ca să-l ucidă? Dacă-i aşa, punem noi mâna pe ei I Toate porturile sunt supravegheate. Eu însă cred că altfel stau lucrurile. Da, domnule, după mine altfel stau lucrurile.

— Aşadar, aveţi un punct de vedere?

— Am de gând să rezolv singur problema, domnule Holmes. E vorba de reputaţia mea.. Dvs. sunteţi cineva, eu însă mai am până acolo. Aş fi fericit să pot spune că am rezolvat cazul de faţă fără ajutorul dvs.

Holmes râse, bine dispus.

— Bine, bine, inspectore. Fiecare cu drumul lui. Rezultatele mele vă stau în permanenţă la dispoziţie, dacă doriţi. Şi acUm, cred că nu mai am ce vedea aici şi că mai multe voi afla m altă parte. Au revoir şi noroc!

Aveam eu semnele mele – care altuia i-ar l'l scăpat – că Holmes adulmecase o urmă bună. Pentru un observator oarecare, detectivul nu era mai puţin rece ca de obicei, şi totuşi o umbră de nelinişte, încordarea din privirile lui aprinse şi mişcările-i mai vioaie Îmi spunea că intrase în horă. Ca de obicei, nu scoase o vorbă, iar eu nu l-am întrebat nimic. Mi-era de ajuns că luăm parte la joc şi că-i puteam da umilul meu ajutor, fără să mai tulbur zadarnic creierul acela concentrat în gândurile lui. Aveam să aflu totul la timp.

Am aşteptat, prin urmare, dar spre marea mea dezamăgire, în zadar. Trecu o zi şi încă una, dar prietenul meu rămânea pe loc. într-o dimineaţă plecă în oraş. Întâmplător am aflat că s-a dus la British Muzeum. Atâta tot. Încolo, zilele şi le petrecea preumblîndu-se ceasuri întregi de unul singur sau pălăvrăgind cu bârfa satului, noii lui prieteni.

— Cu siguranţă că o săptămână la ţară n-are să-ţi strice, Watson – făcu el. Ştii ce plăcere e să vezi primii muguri verzi pe tufişuri şi mâţişorii alunului? O săpăligă, o cutie de tablă, şi un manual elementar de botanică, şi habar n-ai ce vacanţă plină de învăţăminte petreci.

Rătăci de colo-oolo cu echipamentul acesta, dar când se întoarse spre înserat, nu păru să fi adus prea multe plante cu el.

În hoinărelile noastre am dat întâmplător peste inspectorul Baynes. Faţa lui grasă şi roşie se încreţi într-un zâmbet, şi ochii lui mici sclipiră când îl salutară pe amicul meu. Nu ne pomeni mai nimic despre cazul nostru, dar din puţinul pe care ni-l împărtăşise, am înţeles că nici el nu era nemulţumit de calea pe care o apucaseră lucrurile. Trebuie, totuşi, să recunosc că am rămas surprins, când la vreo cinci zile de la crimă, deschizând ziarul de dimineaţă, am văzut un titlu cu litere grase:

MISTERUL DIN OXSHOTT O SOLUŢIE CRIMINALUL BĂNUIT A FOST ARESTAT

La vederea acestor rânduri, Holmes sări de pe scaun ca ars.

— Ei, ' drăcie! Exclamă el. Nu cumva Baynes l-a arestat?

„Mare emoţie a provocat în Esher şi în împrejurimi vestea că ieri seară a fost operată o arestare în legătură cu crima de la Oxshott. Se ştie că

domnul Garcia, de la Wisteria Lodge, a fost găsit mort la Oxshott Common – cadavrul purtând urme de deosebită violenţă – şi că în aceeaşi noapte servitorul şi bucătarul s-au făcut nevăzuţi, fapt care părea să-i indice ca autori ai crimei. S-a exprimat părerea – nedovedită încă – potrivit căreia avea valori în casă şi că mobilul crimei fusese jaful. Inspectorul Baynes, care a fost însărcinat cu acest caz, a făcut tot ce i-a stat în putinţă ca să descopere ascunzătoarea fugarilor, pe care avea toate motivele să-i bănuiască şi că n-au. Ajuns prea departe, şi că se ţin în vreo vizuină pregătită din vreme. Era însă sigur de la început că îi va descoperi, deoarece din declaraţiile unor furnizori care-l zăriseră pe geam, bucătarul avea o înfăţişare pur şi simplu izbitoare - o namilă de mulatru hâd şi galben la faţă, cu trăsături pronunţate, negroide. Omul a fost văzut şi după crimă, fiind şi urmărit de gardianul Walters în aceeaşi seară, când s-a aventurat până la Wisteria Lodge. Inspectorul Baynes este de părerea că vizita această avea un scop anumit şi că prin urmare se va repeta. De aceea a evacuat casa, întinzând o cursă în tufişuri. Omul s-a lăsat prins, fiind capturat după o luptă în care sălbaticul l-a muşcat pe gardianul Downing, rănindu-l grav. Ni s-a dat n înţelege că atunci când prizonierul va fi adus În faţa instanţei, poliţia va cere un termen şi cĂ se va aştepta ca arestarea lui să aducă elemente noi."

— Trebuie să-l vedem imediat pe Baynes adăugă Holmes, luându-şi pălăria. Tocmai

Bine îl prindem când pleacă.

O apucă în grabă pe uliţa satului şi aşa cum ne aşteptam, îl prinserăm chiar în clipa În cnre pleca de acasă.

Ai citit ziarul, domnule Holmes? ÎntrubA el, arătându-ne un exemplar.

D.'i, Baynes, l-am citit şi te rog să nu Wi-o *W*|în nume de rău dacă am să-ţi atrag nt» nţla asupra unui lucru.

— SĂ ini atrageţi atenţia, domnule Holmtf?

— Am cercetat şi eu cazul acesta cu destulă bflgnre dc seamă şi nu sunt convins că eşti pe calea cea bună. N-aş vrea să te aventurezi prea departe, dacă nu eşti prea sigur.

— Foarte drăguţ din partea dvs. domnule Holmes.

— Crede-mă că vorbesc spre binele dumitale.

O clipă mi se păru că zăresc un tremur în ochii mici ai lui Baynes.

— Ne-am înţeles doar că fiecare merge pe drumul lui. Asta şi fac.

— Foarte bine – spuse Holmes. Nu mi-o lua în nume de rău.

— În nici un caz. Sunt sigur că aveţi intenţii bune. Dar fiecare cu sistemul lui, domnule Holmes. Dvs. aveţi unul şi poate că şi eu.

— Nu mai spun nimic.

— Eu, unul, am să vă comunic tot ce ştiu. Omul ăsta e o adevărată fiară. Puternic ca un taur şi sălbatic ca un diavol. Mai să-i mestece de-a binelea degetul lui Downing, până să-i vină oamenii de hac. Abia de îndrugă vorbe englezeşti şi n-am putut scoate de la el decât un mormăit.

— Şi aveţi dovezi că şi-a ucis stăpânul?

— N-am spus asta, domnule Holmes. Fiecare cu metodele lui. Dvs. cu ale dvs. şi eu cu ale mele. Aşa ne-am înţeles doar.

Plecarăm.

— Nu-l pricep pe omul ăsta – spuse Holmes, ridicând din umeri. Am impresia că a luat-o razna. Bine, fie cum vrea el – fiecare cu drumul lui şi să vedem ce-o ieşi. Dar e ceva cu inspectorul Baynes ce nu pricep.

— Ia şezi, Watson – făcu Holmes, după ce ne întoarserăm acasă la Bull. Vreau să te pun în curent cu situaţia, pentru că s-ar putea să am nevoie de tine astă-seară. Să vezi şi tu cum s-au desfăşurat lucrurile, atât cât le-am prezentat destul de simplu, nici nu ştii câte piedici mi s-au ridicat în cale când s-a pus problema operării unei arestări. Mai sunt goluri în această privinţă, care ar trebui umplute.

Şi acum să ne întoarcem la biletul pe care l-a primit Garcia, în ultima lui noapte. Teoria lui Baynes, că servitorii ar fi fost amestecaţi În afacerea asta, nu stă în picioare, deoarece însuşi Garcia a potrivit în aşa fel lucrurile, încât Scott Ecoles să fie de faţă, fapt care nu l>oate fi explicat decât prin necesitatea unui alibi. Prin urmare, Garcia era cel care a pus ceva la cale în seara aceea – o crimă pesemne – de unde i s-a tras moartea. O crimă, zic, deoarece numai cine are de gând să comită o crimă ţine să-şi asigure un alibi. Cine, aşadar, e mai probabil să-i fi luat viaţa? Cu siguranţă cel împotriva

căruia p. usese crimă la cale. Până aici cred că suntem pe teren sigur.

Acum ne putem explica şi dispariţia personalului lui Garcia. Toţi erau complici la această crimă misterioasă. Dacă le izbutea, Garcia se întorcea acasă. Orice bănuială ar fi fost risipita prin mărturia englezului şi totul era în OPdlne. Dar încercarea era primejdioasă şi dacă Onrcla nu se întorcea la o oră anumită, s-ar fi putut ca el însuşi să-şi fi pierdut viaţa. De «ceea s-au înţeles că în acest caz oamenii să ne ascundă într-un loc dinainte stabilit, unde «n scape de anchetă şi de unde să încerce din nou. Aista ar explica în întregime cele petrecute, nu-i aşa?

Toată ţesătura aceea inexplicabilă părea să «e desfăşoare acum limpede dinaintea mea. Ca de obicei, m-am mirat că nu-mi dădusem şi singur seama.

— Dar de ce s-a întors unul din servitori?

— E uşor de presupus că în zăpăceala fugii a uitat ceva la care ţinea mult şi de care nu se putea despărţi. Asta ar putea explica stăruinţa lui, ce zici?

— Şi mai departe?

— Mai departe, urmează biletul pe care l-a primit Garcia la masă. O dovadă că mai avea un complice. Ei, dar unde se afla complicele acesta?

— Ţi-am spus adineauri că nu putea fi vorba decât de o clădire mare şi că asemenea clădiri sunt puţine prin împrejurimi. Primele zile în sat mi le-am petrecut rătăcind de colo$_r$ colo după plante pentru ierbar. Printre picături, am pornit şi în recunoaştere, cercetând toate clădirile mari şi interesându-mă despre familiile locatarilor. Una singură, doar una, mi-a reţinut atenţia. E vorba de vechea fermă, High Gabie de pe vremea regelui Iacob, situată la o milă de Oxshorn şi la mai puţin de o jumătate de milă de locul tragediei. Celelalte conace aparţin unor oameni respectabili şi nesăraţi, care duc un trai lipsit de orizont. În schimb, domnul Henderson dela High Gabieeste – după cum spune lumea – un om neobişnuit, căruia nu m-aş mira să i se întâmple cine ştie ce lucruri ciudate. Aşa că mi-am concentrat atenţia asupra lui şi a personalului casei.

Bizara turmă, Watson! – Şi mai bizar decât toţi e omul nostru. Am

izbutit, sub un pretext destul de plauzibil, să-l văd, dar mi s-a părut că citesc în ochii lui negri, vârâţi în fundul capului, şi cu privirile pierdute, că îşi dă prea bine seama de ce am venit. E un bărbat de 50 de ani, în plină putere, vioi, cu păr cenuşiu şi sprâncene negre, stufoase; are mersul unei căprioare şi aerul unui monarh – un om fioros, despotic, sub al cărui chip tăbăcit se ascunde o fire aprinsă. Ori e străin, ori a trăit multă vreme la tropice, pentru că e galben la faţă şi uscat, deşi vinos ca o piele de bici. Prietenul şi secretarul lui, domnul Lucas, e cu siguranţă străin. Are faţa de culoarea ciocolatei, e şiret, şi felin ca o pisică, iar vorbă-i e blândă şi pare stăruitor de mieroasă. Vezi, prin urmare, Watson, că am şi dat peste două grupuri de străini – unul la Wisteria Lodge şi altul la High Gabie – aşa că golurile noastre încep să se umple.

F 'al doi oameni – buni prieteni – alcătuiau nucleul familiei, dar mai există cineva care ar

IhlttfA «A ne fie deocamdată de şi mai mare nln*. Ilenderson are doi copii – două fetiţe iU» 11 şl t3 ani. Guvernanta lor e o oarecare doamnă Burnet, o englezoaică de vreo patrulei di* ani. Mai e şi un servitor credincios. Micul grup alcătuieşte o adevărată familie, pwilru că oamenii noştri călătoresc pretutindeni laolaltă. Hendersori, mare amator de călA tor II, e veşnic pe drum. Abia sunt câteva nAptAmîni de când s-a întors la High Gabie, flnpA o lipsă de un an. Aş mai putea adăuga t'A e» putred de bogat şi că-şi poate satisface urlet» capricii fără greutate. CSt despre rest, *imnn* iul mişună de majordomi, lachei, serviInnre şi obişnuitul personal casnic care se îmImlbA fără să muncească, pe care-4 găseşti în tonte conacele englezeşti.

Acestea le-am aflat parte din gura satului, pnrte în urma cercetărilor pe care le-am întreprins chiar eu. Nu există oameni de care să te pnţl folosi mai bine decât servitorii alungaţi şi pu am avut norocul să-mi iasă în cale. Zic noroc, dar să ştii că nici peste el n-aş fi dat dncă nu l-aş fi căutat. Cum spune Baynes, flecare cu sistemul lui. Şi sistemul meu mi-a dat posibilitatea să-l descopăr pe John Warner, fostul grădinar de la High Gabie, pe care trufaşul lui stăpân l-a dat afară într-un moment do furie. La rândul lui, el are prieteni, printre celelalte slugi. Toţi oamenii aceştia se tem de slăpînul lor şi nu-lpot suferi. Aşa se face că am putut găsi cheia secretelor acestei familii.

Ciudaţi oameni, Watson! Nu zic că am dezlegat toată taina, dar oricum, ciudaţi oameni!

Casa are. Două aripi. Într-una stă personalul, în cealaltă familia. Între ele nu există nici o legătură în afară de valetul lui Henderson, care serveşte la masă. Toate cele necesare sunt aduse la o uşă de comunicaţie. Nici guvernanta şi nici copiii nu prea ies. Doar uneori, în grădină. Qt despre Henderson, nu umblă sub nici un cuvânt singur. Secretarul lui, întunecat lî faţă., îi este ca o umbră; mergea vestea printr| servitori că s^ar teme cumplit de ceva.

„Şi-a vândut sufletul diavolului pentru aui – spuse Warner – şi acum îşi aşteaptă ere] ditorii după ce-i al lui."

De unde vin şi cine sunt, nimeni nu ştie Sunt tare aprinşi la furie. În două rîndurij Henderson şi-a bătut oamenii cu cravaşa. Dacă n-ar fi avut portofelul bine garnisit, şi n-ar f| plătit din gros, mai nimerea şi în faţa justiţiei^ Şi acum, Watson, să vedem cum stau lucrurile după ce am aflat aceste date noi. Să zicem *ci* scrisoarea a fost expediată din casa aceea *cm-;* dată, şi că i se cerea lui Garcia să pună îi aplicare planurile stabilite. Cine a scris-o Cineva dinăuntru. O femeie. În afară de domnişoara Burnet, guvernanta, nu văd cine. Toat presupunerile, noastre par s-o indice pe ea. Îi orice caz, să acceptăm presupunerea aceasta ca ipoteză şi să vedem unde poate duce. Putea să adaug că vârsta şi felul de a fi al domnişoarei Burnet confirmă bănuiala mea de la început, că în cazul nostru orice intrigă] amoroasă e exclusă.

Dacă ea a scris biletul, pesemne că era prie-3 tenă şi complice cu Garcia. Atunci, cum o fii reacţionat la auzul morţii lui? Dacă şi-a pier-' dut viaţa în timp ce punea la cale o ticăloşie,] nu va scoate o vorbă. Cu toate acestea, trebuiel să fi strâns ea destulă obidă în suflet împotriva] celor ce l-au ucis şi cred că ar da o mina de?

Ajutor ca să se răzbune pe ei. Ce-ar fi s-o căutăm şi să încercăm să ne folosim de ea?

Acesta a fost primul meu gând. Când colo, altă nenorocire. Domnişoara Burnet n-a mai fost văzută din noaptea crimei. Parcă a intrat în pământ din

seara aceea. Mai trăieşte? Poate că şi-a găsit sfârşitul o dată cu prietenul ei pe care l-a chemat la întâlnire. Sau poate că nu-i ftwlt «tchwtratâ. Acestea sunt faptele pe care iielnile «n le stabilim.

Cred că-ţi dai seama cât de încurcate sunt lUerurllt, Watson. Nu avem nici o bază să Iff tindem un mandat de arestare. Dacă ne-am uili'pm» unui magistrat, tot eşafodajul nostru i l-*r pftrea, pur şi simplu fantezist. Dispariţia fwneil nu spune nimic, de vreme ce în casa *tuvvtt* ciudată se întâmpla ca unii locatari să Mii *no* arate câte o săptămână în şir. Şi s-ar putea ca în clipa această viaţa să-i fie în prijnejclle. Tot ce pot, e să supraveghez casa şi Hft'inl pun omul, pe Warner, de pază la poartă. Dur n-o să lăsăm lucrurile aşa. Dacă legea nu poale nimic, trebuie să ne luăm noi răspun (Itmm.

Şi ce propui?

— Ştiu unde are dormitorul. Dacă te urci pe acoperişul unui hangar, poţi să ajungi până ÎN el. Ce-ai zice dacă am încerca să pătrundem MtA-seară chiar în inima misterului?

Trebuie să mărturisesc că nu era o propunere prea îmbietoare. Clădirea veche, învăluită În acea atmosferă a crimei, locatarii ei ciudaţi ţl atât de fioroşi, primejdiile care pândeau prin împrejurimi şi faptul că trebuia să călcăm Jpgea – toate acestea erau menite să-mi astâmpere zelul. Dar era ceva în raţionamentul rece «1 lui Holmes care mă împiedica să dau înapoi ele la aventurile la care mă chema, oricare ar fi fost ele. Alt chip de a găsi o dezlegare nu era şi eu o ştiam. I-am întins mâna în tăcere

Zarurile au fost aruncate.

Dar nu ne fu dat că ancheta noastră să se Încheie într-un chip atât de aventuros. Era vreo cinci după amiază şi umbrele serii de martie Începuseră să se lase, când un ţăran nespus de tulburat se năpusti la noi în cameră.

— S-au dus, domnule Holmes. Au plecat cu ultimul tren. Doamna a izbutit să scape şi eu am adus-o cu brişcă.

— Minunat, Warner! Exclamă Holmes să' rând. În picioare. Watson, golurile încep să s ' umple.

■ în trăsură zăcea o femeie aproape leşinat" de slăbiţi ce îi erau nervii. Chipul ei ascuţit ş[1] tras purta urmele unei întâmplări cumplite pri care

trecuse. Capul îi atârna în piept, bălăgănindu^se într-o parte şi într-alta, şi când is ridică fruntea, întorcându-şi ochii ei năuci spr noi, am văzut că în mijlocul irisului cenuşi şi dilatat, pupilele-i negre erau cât gămălia. Fu şese drogată cu opiu.

— Am stat de pază la poartă, aşa cu mi-aţi spus, domnule Holmes, făcu omul nostru, care nu era altul decât grădinarul alungat. Când trăsura a ieşit, m-am luat după ea până 1* gară. Domnişoara Burnet mergea ca în vis, dă când au încercat s-o urce în tren şi-a venit î fire, şi s-a împotrivit. Au împins-o în vagon dar ea a izbutit să scape. Atunci, i-am dat mâna de ajutor, am aruncat-o în brişcă ş* iată-ne. N-am să uit cât oi* trăi chipul acela de lă fereastra vagonului când am dus-o de acolo. Mult nu mai apucam eu dacă-i picam în labă diavolului ăluia galben, cu ochii de smoală, de te băga în răcori.

Am dus-o sus şi am întins-o pe sofa. Câteva ceşti de carea tare au alungat curând fumurile narcoticului. Holmes trimise după Baynes şi îi spuse câteva cuvinte despre ce e vorba.

— Ei, dar mi-aţi adus tocmai dovada pe care o căutam – spuse cu căldură inspectorul, strângându-i mâna prietenului "meu. Amândoi am pornit pe aceeaşi urmă.

— Ce face? Îl urmăreai pe Henderson?

— Sigur, domnule Holmes. Pe când dvs. vă târaţi prin tufişurile de la High Gabie, eu stăteam cocoţat într-un copac din livadă şi v-am văzut. Rămânea de văzut cine găseşte mai întâi probele.

— Atunci de ce l-ai arestat pe mulatru?

Baynes chicoti.

Erum sigur că ţfender&o», cum îşi aicea *i*|Minţit că e bănuit şi de aceea se va da l» i fund şi nu va mai face nici o mişcare cât lltnp «o va socoti în primejdie. Am arestat un nevinovat, ca să-l fac să creadă că nu ne interwienzA. Eram convins că va profita de ocazie HA plece, dându-ne astfel posibilitatea să puhinl mâna pe domnişoara Burnet.

Holmes îşi lăsă mâna pe umărul inspectorului.

— Ai să ajungi departe. Ai instinct şi intuiţie, spuse el. Baynes se îmbujora de plăcere.

— Toată săptămâna a stat un om de-al meu tn civil de pază la gară. Ori încotro ar apuca-o *V$ [*de la High Gabie, nu-i scăpa din ochi. Penemno însă că nu voia să-i piardă când s-a muls domnişoara Burnet din mâna lor. Oricum, omul dvs. a izbutit să o scoată de acolo şl totul s-a sfârşit cu bine. E limpede că nu putem opera nici o arestare fără mărturia ei; ftŞttdnr, cu cât o obţinem mai repede, cu atât mal bine.

— Se simte mai bine – spuse Holmes, Ultlndu-se la guvernantă. Dar ia zi Baynes, dne mai e şi Henderson ăsta?

— Henderson – răspunse inspectorul – e Don Murillo, căruia pe vremuri i se spunea Tigrul din San Pedro.

Tigrul din San Pedro! Într-o clipă mi-a fulgerat prin minte toată povestea acestui om. Ajunsese de pomină. Era cel mai desfrmat şi mal sângeros tiran din câţi ajunseseră vreodată la cârma unei ţări ce se pretindea civilizată. Porta, curajul şi hotărârea îi erau destule virtuţi că vreme de 10—12 ani să-şi facă viciile netrebnice lege, pe spinarea unui popor îngenuncheat. Numele lui trezea spaima în toată America Centrală. La capătul acestor ani a Izbucnit o răscoală generală împotriva lui. Dar |x? Cât era de crud, pe atât era de şiret, şi la primele zvonuri de răzmeriţă şi-a expediat în taină comorile pe un vas, cu un echipaj credincios. A doua zi, când insurgenţii au năvălit în palat, cuibul era gol. Dictatorul, cei doi copii ai lui, secretarul şi averea le scăpase printre degete. Din clipa aceea s-a făcut nevăzut şi identitatea sub care se ascundea a fost adeseori obiectul comentariilor presei.

— Da, domnule, Don Murillo, tigrul din San Petro – spuse Baynes. Dacă vă veţi interesa, veţi afla că steagul ţării e verde cu alb, cum scria în bileţel. Don Murillo şischimbat numele în Henderson, dar i-au lua urma la Paris, Roma şi Madrid până la Barcelona, unde a debarcat în '86. De atunci, l-au căutat întruna că să se răzbune, dar abia acu au dat de el.

— L-au descoperit anul trecut – interven domnişoara Burnet, care se ridicase şi le urmărea ou atenţie conversaţia. Au încercat o dat să-l ucidă, dar vreun duh necurat l-a ferit. Ş acum, din nou. Garcia, cel cu sufletul atât d; ales şi atât de viteaz, a căzut, iar dihania | scăpat. Dar va veni altul şi altul,

până c într-o zi se va face dreptate. Sunt tot atât d" sigură precât ştiu că mâine va răsări soarele

Mâinile i se încleştară, iar chipul ei obosi se făcu alb ca varul de atâta ură adunată îej suflet.

—* Dar cum de aţi intrat dvs. în afacerea asta, domnişoară Burnet? Întrebă Holmes. Cuml se face că dvs., ca englezoaică, vă amestecaţi într-^o asemenea crimă?

J

— Pentru că altă cale de a aduce dreptate în lume nu există. Ce le pasă legilor britanic j de valurile de sânge vărsate cu ani în urmă î~ San Pedro, sau de tezaurul acela pe care l-afurat şi l-a adus cu el pe vas? Pentru dvs. ^ parcă ar fi crime comise pe altă planetă. Noi însă ştim. Ştim care e adevărul. Am învăţa' îri chinuri şi suferinţe. Pentru noi, nu e în to^ iadul diavol mai ticălos ca Juan Murillo şi nic| pace nu vom avea câtă vreme victimele lui mar strigă răzbunare.

Sunt convins – făcu Holmes – că omul acesta a fost cum spuneţi dvs. Am auzit cât de crud era. Dar în ce măsură v-au atins pe dvs. lucrurile acestea?

— Vă voi spune tot. Politica netrebnicului ftNtuia consta în uciderea, sub un pretext sau nilul, a oricărui om, care i se părea că ar putea ajunge cu vremea un rival primejdios. Soţul ineu – da, adevăratul meu nume e signora Victor Durando – era ministrul statului San Pedro la Londra. Aici m-a cunoscut şi ne-am căsătorit. Om mai nobil ca el n-a existat pe lume, să fi cutreierat pământul în lung şi în lat. Din nefericire, Murillo a aflat de meritele Iul, l-a rechemat sub un pretext oarecare şi l-a împuşcat. Victor a avut o presimţire şi n-a vrut să mă ia cu el. Averea i-a fost confiscată, Iar eu am rămas pe drumuri şi cu inima frântă.

Apoi a urmat prăbuşirea tiranului. Cum a Ncflpat, aţi spus chiar dvs. Dar toţi cei cărora Ic a distrus viaţa – şi sunt mulţi – sau ale cĂror rude au. Fost chinuite şi ucise de el, l-au ţinut minte. S-au constituit într-o asociaţie, eh re n-avea să se dizolve decât în ziua în care misiunea avea să fie împlinită. După ce s-a htabllit că falsul Henderson era de fapt fostul despot răsturnat,

mi s-a dat misiunea să pătrund în familia lui şi să-i ţin pe ceilalţi la curent cu orice mişcare a lor. Am izbutit, anHajîndu-mă ca guvernantă. Nici nu bănuia că femeia cu care stă în faţă la masă era soţia celui pe care îl trimisese, cât ai bate din palme, pe lumea cealaltă. Îi zâmbeam, îmi făceam datoria faţă de copii şi aşteptam momentul. O lontativă s-a făcut la Paris, dar*a dat greş. Atunci am pornit-o cu toată familia, unde da Domnul, prin toată Europa, ca să ne pierdem urma; după un timp ne-am întors la locuinţa asta, pe care o luase când a venit prima dată în Anglia.

Dar şi aici îl aşteptau solii dreptăţii. Ştiind eA se va întoarce acolo, Garcia – fiul fostului

Preşedinte al San Pedro-ulni – l-a aşteptat cu doi tovarăşi credincioşi din popor – toţi trei animaţi de aceeaşi dorinţă de răzbunare. Pe lumină nu putea face nimic, pentru că Murillo îşi luase toate măsurile de prevenire şi nu ieşea decât însoţit de Lucas, sau Lopez, cum i se zicea în zilele lui de glorie. Noaptea însă, dormea singur şi răzbunătorul putea da peste el. Într-o seară, dinainte stabilită, i-am trimis prietenului meu ultimele instrucţiuni, pentru că omul nostru era întruna cu ochii în patru şi îşi schimba mereu camera. M-am dus să mă asigur că uşile erau deschise. O lumină verde sau albă la fereastra care dă spre şosea trebuia să-i dea de veste că totul e în ordine, sau că ar fi mai bine să amâne.

Din păcate, lucrurile au ieşit pe dos. Nu ştiu cum i-am trezit bănuielile lui Lopez, secretarul. Omul s-a furişat după mine şi s-a năpustit asupra mea chiar în clipa în" care terminam biletul. M-a târât împreună cu patronul lui, la mine în cameră, şi m-au judecat ca pe o trădătoare. Pe loc şi-ar fi înfipt pumnalele în mine, dacă ar fi ştiut cum să scape de urmări. Într-un târziu, după ce s-au sfătuit I îndelung, au ajuns lă concluzia că prea era mare primejdia să mă ucidă. În schimb, s-au j hotărât să se descotorosească pentru totdeauna *i* de Garcia. Mi-au pus un căluş şi Murillo mi-a răsucit braţul până i-am destăinuit adresa. Jur că l^aş fi lăsat să mi-l frângă de tot, dacă aş fi ştiut ce-l aşteaptă pe. Garcia. Lopez a scris adresa pe biletul meu, l-a sigilat cu butonul de la manşetă şi l-a trimis cu Jos£, servitorul. Cum l-a ucis, nu ştiu.

Atâta doar că Murillo a făcut-o cu mâna lui, pentru că Lopez rămăsese de pază lângă mine. Probabil că l-a aşteptat în tufişurile acelea de măceş, printre care şerpuieşte poteca şi l-a izbit pe când trecea. La început, au vrut să-l lase să intre în casă şi să-l ucidă sub cuvânt că ar fi un hoţ prins asupra faptului, dar şi-au spus că dacă erau

«mestecaţi într-o ancnetâ, numele lor ar fi fost date fără întârziere publicităţii, expunându-se astfel, la noi atacuri. Moartea lui Garcia I ar fi putut speria pe ceilalţi care, de teamă, *h* ar fi lăsat păgubaşi.

Şi totul ar fi mers ca pe roate dacă n-aş fl fost eu la mijloc, care să le cunosc faptele. FĂră îndoială, au fost clipe când viaţa mea atlrna de un fir de păr. M-au încuiat în cameră la mine şi m-au terorizat, amenînţându-mă cu cele mai cumplite pedepse, chinuindu-mă întruna că să mă înconvoaie – uitaţi-vă la (Alctura asta de pumnal în umăr şi la braţele melc pline de vânătăi. Când am încercat să Mrlg după ajutor de la fereastră, mi-au pus şi un căluş în gură. Cinci zile am stat întemniţată aşa, şi de mâncare nu mi-au dat decât atlt cât să-mi pot ţine zilele. Azi după amiază, ml-au adus un prânz gustos, dar abia l-am lerminat şi mi-am dat seama că fusese drogat. Ml aduc aminte ca prin vis că am ajuns la I răsură mai mult pe sus şi că în acelaşi fel am ajuns şi în vagon. Abia acolo, când să se pună I renul în mişcare, mi-am dat seama deodată cA numai de mine depinde să scap. Au încercat mĂ mă tragă înapoi, şi să nu fi fost omul acesta de Ispravă, care m-a dus la trăsură, n-aş mai fl scăpat. Acum, slavă Domnului, nu-mi mai pot face nimic.

Ascultasem cu toţii povestea această neobişnuita. Holmes fu cel care rupse tăcerea.

— Greutăţile noastre nu s-au terminat făcu el, clătinând din cap. Etapa poliţistă

N a încheiat. Acum intervine legea.

— Exact – i-am răspuns eu. Un avocat ►jlrct ar putea-o interpreta că legitimă apărare. Orleîte crime s-ar ascunde în spatele acestei întâmplări, ei nu pot fi judecaţi decât pentru ultima.

— Ei lasă – făcu Baynes, bine dispus. Eu, unul, am o părere mai bună despre legi. Legitimă apărare e una. Dar să-l atragi pe om în cursă cu sânge

rece ca să-l ucizi, e alta, oricare ar fi primejdia de care te temi. Nu, nu. Nu trebuie să ne socotim ou nimic vinovaţi dacă-i vom vedea pe locatarii de la High Gabie în faţa primei instanţe a juraţilor de la Guildford.

E un fapt istoric că n-a trecut mult şi Tigrul din San Pedro şi-a luat plata. Şireţi şi plini de îndrăzneală cum erau, el şi însoţitorul lui s-au descotorist de urmăritor pe drum, intrând într-o casă de raport din Edmontonstreet, şi ieşind prin poartă din spate, care dă în Curzon Square. Din ziua aceea nu s-a mai auzit nimic de ei în Anglia. Şase luni după aceea, marchizul de Mbntalva şi secretarul lui, signor Rulli, au fost asasinaţi în camerele lor de la hotelul Escurial din Madrid. Crima a fost pusă pe seama unor nihilişti şi autorii n-au fost prinşi niciodată.

Inspectorul Baynes ne-a făcut o vizită în Backer-street, aducându-ne semnalmentele celor doi, secretarul cu faţa măslinie şi patronul lui, cu trăsături viguroase, ochii negri cu priviri magnetice şi sprâncene stufoase. Nu mai era nici o îndoială că aşa, cu întârziere, dreptatea se făcuse.

— Încurcată afacere, dragă Watson, spuse Holmes, fumându-şi pipa de seară. Nu se poate s-o prezinţi tot în forma aceea concentrată pe care ai îndrăgit-o atât de mult. E vorba doar de două continente, de două tabere misterioase şi, pe deasupra, mai există şi prea respectabila persoană a amicului nostru Scott Eecles, al cărui amestec e o dovadă că răposatul Garcia se pricepea bine la intrigi şi avea un puternic instinct de conservare. Merită în special faptul că în tot labirintul acesta de posibilităţi, am

Izbutit împreună cu remarcabilul nostru coli iborator, inspectorul, să nu scăpăm din vedere lucrurile esenţiale şi să ne descurcăm pe ci dea aceea întortocheată pe care am apucat-o. Mai e ceva neclar?

— De ce s-a întors mulatrul?

— Cred că explicaţia ne-o poate da vietatea aceea ciudată din bucătărie. Omul e un sălbatic Primitiv din pădurile San Pedro-ului şi acesta II era fetişul. Când a fugit, împreună cu tovarăşii lui, să se ascundă în locul dinainte Klabilit – unde se afla, cu siguranţă, un alt camarad de-al lor— celălalt l-a convins să nu la cu el un obiect atât de compromiţător. Dar Inima nu-i da pace mulatrului şi a doua zi s-a întors. Când s-a uitat pe geam, l-a

văzut în Ntăpînirea lui Walters. A aşteptat trei zile, după care, pios sau mânat de superstiţii, s-a dus să mai încerce o dată. Inspectorul Baynes,

Care, şiret, cum îl ştim, în faţa mea s-a făcut

Vii nu dă importanţă faptului, în fond a înţeles

Cc însemnătate are şi a întins d cursă în care

Omul s-a lăsat prins. Altceva, Watson?

— Pasărea sfâşiată, ligheanul cu sânge, onsele carbonizate şi tot misterul din bucătăria aceea ciudată?

Holmes zâmbi şi răsfoi carneţelul până ce dădu de o însemnare.

— Am stat o dimineaţă întreagă la British Museum, documentându-mă asupra acestei probleme, cât şi în alte privinţe. Uite. Aici un citat din lucrarea lui Eckermann, „Vaduismul şi religiile negroide": „Adevăratul adorator al vaci ulsmului. Nu încearcă nimic de seamă fără anumite sacrificii menite să-i atragă bunăvoinţa zeilor lui necuraţi. În cazuri extreme, ritualurile acestea iau forma unor sacrificii omeneşti, urmate de canibailsm. De obicei,

Victimele sunt cocoşii albi, sfârtecaţi de vii î:

Bucăţi, sau capre negre, cărora li se taie gâtul, iar trupul li se arde".

— Prin urmare, amicul nostru sălbatic şi-a respectat cum nu se poate mai precis ritualul., E grotesc, Watson – adăugă Holmes, pe când îşi închidea alene carneţelul – dar cum ţi-am mai spus, de la grotesc până la îngrozitor nu-i decât un singur pas.

DETECTIVUL MURIBUND

Doamna Hudson, proprietăreasa lui Sherlock Holmes, era o femeie foarte răbdătoare. Zi şi noapte, ciorchini-ciorchini de indivizi ciudaţi pe care de cele mai multe ori ai fi preferat HA nu-i fi văzut niciodată, se îmbulzeau la uşa apartamentului ei de la primul etaj. Şi pe dt-asupra, neobişnuitul ei chiriaş mai ducea şi o viaţă atât de năstruşnică şi de dezordonată, Încât greu trebuie să-i mai fi pus răbdarea la Încercare. Neglijenţa lui de necrezut, patima pentru muzică la ore nepotrivite, exerciţiile de tir cu revolverul, pe care le făcea din când în etnd în casă, bizarele-i experienţe ştiinţifice, care adesea umpleau casa de o duhoare puturoasă şi atmosfera aceea de violenţă şi primejdie ce plutea în jurul lui îl făceau cel mai neplăcut chiriaş din toată

Londra. Pe de altă parte însă, avea mâna largă şi sunt sigur că chiria, pe care a plătit-o cât timp am stat cu el, ar fi fost de ajuns să cumpere toată casa.

Proprietăreasa îl ştia de frică, nu glumă, '/I nu cuteza niciodată să i se amestece în treburi, oricât de rău ar fi supărat-o. De altfel, II era drag Holmes, pentru că se purta nespus de frumos şi era tare curtenitor cu femeile. Do plăcut, nu-i plăceau şi nici n-avea încredere în ele, dar se arăta totdeauna cavaler.

Şi fiindcă ştiam cât de sinceră era cu el, am ascultat-o cu băgare de seamă în ziua în care – era în al doilea an al căsniciei mele – «venit la mine să-mi spună în ce hal ajunsese prietenul meu.

— E pe moarte, doctore Watson – zise e* De trei zile slăbeşte întruna şi nu cred să nu ajungă până seara. Nici nu m-a lăsat să chei un doctor. Azi dimineaţă, când am văzut cur îi ies pometii din piele şi cum se uită la min| cu ochii lui mari şi strălucitori, n-am mai putu} răbda.

— Ou sau fără voia dvs., domnule Holmes am să mă duc chiar acum să chem un doctol – i-am spus eu.

— Atunci, măcar să fie Watson, mi-a râs^ puns el.

Dacă nu veniţi îndată, nu-l mai găsiţi *ţi* viaţă.

Eram îngrozit, pentru că nu avusesem habaj de boala lui. Bineînţeles că m-am repezit îm dată să-mi iau pardesiul şi pălăria. Pe drumj i-am cerut amănunte.

— Nu prea ştiu ce să vă spun, domnule doctor. A avut un caz pe la Rothehite, pe alee de prin apropierea Tamisei, şi de acolc a adus boala. Miercuri, după masă, s-a pus îi pat şi nici nu s-a mai sculat de-atunci. De trei zile, n-a luat nimic în gură, nici mâncare, nici] băutură.

— Sfinte Dumnezeule! De ce n-ai chemat] un medic?

— Nici n-a vrut să audă. Ştiţi doar că nu-ij place să i se iasă din vorbă. N-am vrut să-i calc cuvântul. Ai să vezi cu ochii dumitale căj mult n-o mai duce.

Înbvadevăr, era într-o stare jalnică. În lu-j mina obosită a zilei ceţoase de noiembrie, camera bolnavuuli se pierdea în penumbră. Chipul acela supt, sleit, care mă privea ţintă din pat, îmi îngheţa inima în piept. Ochii-i

străluceau ca în friguri, obrajii îi erau încinşi şi cojiţe negre îi atârnau pe buze; mâinile lui subţiri se frământau necontenit, şi când vorbea, părea că orăcăie, cuprins de spasme. Când am intrat zăcea cu minţile aiurea, dar la vederea mea am citit în ochii lui că mă recunoştea.

— Aşa, Watson, pare-se că mi-a fost dat *n (*ltrec prin clipe grele – spuse el cu un glas Hlirşit, în care se simţea totuşi o umbră din nepăsarea lui de odinioară.

— Dragul meu prieten! Am exclamat eu, apropiindu-mă.

— Dă-te înapoi! Imediat înapoi mi-a stricai, el cu glasul acela poruncitor, pe care-l cunoşteam doar din clipele de cumpănă. Dacă le apropii de mine, Watson, am să te dau afară.

— Dar de ce?

— Pentru că aşa vreau. N-ajunge?

Da. Doamna Hudson avusese dreptate. Era inul tiran ca niciodată. Dar îţi venea să-i plângi de milă când îl vedeai cât era de sfârşit.

— N-am vrut decât să te ajut, i-am explicat eu.

— Foarte bine! Mai mult ai să mă ajuţi dacĂ ai să faci cum îţi spun.

— Sigur că da, Holmes. Acum se arăta mai puţin aspru.

— Nu te-ai supărat? Întrebă el, gâfâind. Bietul om! Cum să mă fi supărat pe el,

Etnd îl vedeam chinuindu-se în aşa hal?

— E spre binele tău, Watson, cirii el.

— Spre binele meu?

— Ştiu ce am. E o boală a culilor din Suinatra. Olandezii o cunosc mai bine decât noi, deşi nici ei n-au aflat prea multe despre ea ptnA acum. Un singur lucru-i sigur: că e totdeauna mortală şi se ia foarte uşor.

Vorbea ca în friguri. Mâinile lui se chirceau şt *ne* frământau, pe când îmi făcea semn să mĂ dau înapoi.

— Se ia uşor prin atingere, Watson, auzi,

F>rln atingere. Stai mai încolo şi nu o să se nUmple nimic.

— Dar pentru Dumnezeu, Holmes! Cum Iţi închipui că aş putea ţine seama de aşa W» Va V Nu mi-ar păsa nici dacă ar fi vorba de Un Htrăin! Asta

nu-i un motiv să nu-mi fac datoria faţă de un prieten aşa de vechi.

M-am apropiat din nou, dar el m-a respin cu o privire mânioasă de priviri.

— Dacă rămâi acolo, stăm de vorbă, dac nu – pleci.

Respectul meu pentru însuşirile deosebit ale lui Holmes era atât de mare, încât întot deauna m-am supus părerilor lui chiar dac nu le pricepeam. De data aceasta însă, se tre zise medicul din mine. În altă parte, n-ave decât să-şi impună voinţa cât îi poftea inima dar aici, la căpătâiul unui bolnav, eu dictam

— Holmes— i-am spus eu – nu eşti în toată firea. Bolnavul e ca un copil, şi aşa am de gând să te tratez şi pe tine. Cu sau fără voia ta, tot am să mă uit ce ai şi am să te caut.

. Îmi aruncă o pri ᵀire plină de venin.

— Dacă tot sunt silit să chem un doctor dă-mi voie, cel puţin, să chem unul în care am încredere, spuse el.

— Păi, în mine-n-ai?

— În prietenia ta, sigur că da. Dar faptele sunt fapte, Watson, şi la urma urmei, tu nu practici decât medicină generală. Experienţa ta e foarte redusă şi nici aptitudini nu prea ai. E dureros că trebuie să-ţi spun asemenea lucruri dar tu m-ai silit.

Mă rănise cumplit.

— Asemenea cuvinte nu sunt demne de tine, Holmes. Văd însă bine în ce-hal de nervi eşti. Dacă n-ai încredere în mine, n-am să mă vâr cu sila. Am să-l chem pe sir Jasper Meek, pe Penrose Fisher, sau oricare altă somitate din Londra. Oricum, cineva tot trebuie să vină. Dacă îţi închipui că am să stau aici să mă uit la tine cum te sfârşeşti cu zile, fără să-ţi dau o mina de ajutor, sau să aduc pe altcineva, nu ţi-ai găsit omul.

— Intenţiile tale sunt bune, Watson – mi-a răspuns bolnavul, scoţând un sunet – ceva între un suspin şi un geamăt. Ţii cu orice preţ că habar n-ai despre ce e vorba? Ia spune-mi, le rog, ce ştii despre frigurile tapanuli sau despre molima neagră din Formosa?

— N-am auzit de niciuna.

— Orientul prezintă numeroase probleme şl aspecte patologice ciudate.

După fiecare propoziţiune, Holmes se oprea Na-şi adune puterile.

— Am învăţat foarte mult în cursul unei cercetări recente în domeniul medicinii criminologice. Cu această ocazie, m-am şi îmbolnăvit. Nu mai e nimic de făcut.

— S-ar putea. Totuşi, am. Aflat din întâmplare că doctorul Ainstree, cea mai mare autoritate în materie de boli tropicale din zilele noastre, se află la Londra. E inutil să protestezi, Holmes, Chiar în clipa asta mă duc să-l aduc.

M-am întors hotărât spre uşă.

Nu ţin minte să mai fi fost vreodată zguduit ca atunci; cât ai bate din palme, muribundul făcu o săritură de tigru şi mi-o luă înainte. Am auzit zgomotul sec al cheii care ' «c răsucea în broască şi în clipa următoare, Holmes se întorcea în pat, clătinându-se şi ytfîind, sfârşit după risipa aceea cumplită de energie.

— N-ai să-mi iei tu cheia cu forţa, Watson. Al meu eşti, amice. Aici ai să stai cât îţi spun eu. Cu toate astea, am să-ţi fac pe plac.

Cuvintele acestea le rostea icnind şi gâfâind din greu.

— Numai la binele meu ţi-e gândul, o ştiu prea bine. Fie cum vrei tu, dar lasă-mă mai înlSi să-mi vină puterile la loc. Nu acum, Watson, nu acum. E patru. La şase poţi să le duci.

— Dar e o nebunie, Holmes.

— Doar două ceasuri, Watson. Mulţumesc. Tini potrivesc şi singur aşternutul. Stai, te rog, mal departe. Şi acum am să-ţi pun o condiţie. N al să te duci la doctorul Ainstree, ci după omul pe care ţi-l voi spune eu.

Cum vrei tu.

— În sfârşit, trei vorbe cu scaun la cap* Watson. Ai nişte cărţi acolo. Sunt cam sfârşit Mă întreb cum s-o fi simţind o pilă galvanică după ce-şi revarsă electricitatea într-un corp rău conducător. La şase, Watson, luăm toată conversaţia noastră de la capăt.

Dar scris ne-a fost să o începem din no mult mai înainte de ora fixată şi în împrejurări care nu m-au zguduit mai puţin decî saltul lui Holmes la uşă.

M-am uitat câteva minute la omul acela tăcut, care zăcea în pat. Faţa i

se pierdea în aşternut şi părea că adormise. Cum nu m" simţeam în stare să citesc, m-am apucat sdau* ocol camerei, agale, cercetând fotografiile; marilor criminali, care împodobeau pereţii. În cele din urmă, rătăcind aşa prin încăpere, fără nici o ţintă, am ajuns lingă policioara căminului. O mulţime de pipe, pungă de tutun, seringi, bricege, cartuşe de revolver şi alte mărunţişuri erau împrăştiate pe ea. În mijloc – o cutiuţ" de fildeş alb cu negru, cu un capac care luneca. Era un obiect drăguţ, aşa că am întins mâna să-l cercetez mai de aproape, când...

Holmes scoase un strigăt înspăimântător. Un urlet care s-ar fi putut auzi până în stradă. Răcnetul acesta îngrozitor făcu să-mi îngheţe sângele în vine şi mi se ridică părul măciucă; M-am întors şi am văzut un chip strâmbat cu priviri ca de nebun. Am rămas încremenit ţinând cutiuţa aceea în mina.

— Pune-o jos imediat, Watson – ime diat jos!

Capul i se lăsă înapoi pe pernă şi în clipa în care am pus cutia la loc pe policioară, scoase un oftat adânc de uşurare.

— Nu-mi place să mi se umble printre lucruri, Watson. Ştii bine că nu-mi place. Mă. Faci să mă agit prea tare. Tocmai, tu, doctor şi să scoţi un om din răbdări! Şezi o dată ş lasă-mă să mă odihnesc.

■

Întâmplarea aceasta mi-â lăsat un gust amar. Se vedea bine, după. Tulburarea lui nespusă şi atât de inexplicabilă, după asprimea cu care mi-a vorbit apoi, şi care nu prea semăna cu blândeţea lui obişnuită, în ce hal de nervi trebuie să fi fost. Nimic nu e mai jalnic la vedere, decât o minte plină de strălucire, care se destramă.

Am aşteptat, mâhnit, în tăcere, să se scurgă timpul pe care îl fixase. Părea că şi Holmes pândise ceasul, pentru că abia se făcu şase, că a şi început să-mi vorbească la fel de aprins ca înainte:

— Ei, Watson – spuse el. Ai schimbate în buzunare.

— Da.

— Argint?[1]

— Cât vrei?

— Câte jumătăţi de coroană?

— Cinci.

— Ah, prea puţin! Prea puţin! Ce nenorocire, Watson! Oricum, pune-le în buzunarul de la ceas. Restul mărunţişului – în buzunarul stâng al pantalonului. Mulţumesc. Aşa ai să-ţi ţii mai bine echilibrul.

Asta era nebunie curată. Îl scutură un fior şi scoase iar un sunet – ceva între tuse şi suspin.

— Aprinde, te rog, lampa, Watson, dar vezi să nu ridici fitilul mai mult de jumătate. Te implor, fii atent, Watson 1 Mulţumesc, perfect. Nu, nu trebuie să tragi storul. Acum, fii bun, te rog, şi pune câteva scrisori şi ziare pe măsuţa asta, să le am la îndemână. Mulţumesc. Şi câteva din lucrurile acelea de pe policioară. Perfect, Watson! Vezi că e un cleşte de zahăr acolo. Fii bun şi apucă cu el cutia de fildeş. Pune-o aici, între hârtii. Bine! Acum poţi să te duci să-l aduci pe domnul Cuiverton Smith, din Lower Burke street 13.

Ca să fiu sincer, nu prea mai aveam chef au aduc un medio; era atât de limpede eă

Holmes şi-a pierdut minţile, încât mi se părea primejdios să-l las singur. El însă ţinea acum tot atât de mult să-l consulte omul acela, pe cât se încăpăţânase înainte să refuze.

— Numele acesta îl aud pentru prima oară, i-am răspuns eu.

— Tot ce se poate, dragă Watson. S-ar putea să te mire, dar omul care se pricepe cel mai bine la această boală, nu e medic, ci plantator. Domnul Culverton Smith e una din notabilităţile Sumatrei şi se află în trecere prin Londra. O epidemie care a izbucnit pe plantaţia lui, situată departe de orice dispensar, l-a silit să studieze singur boala. Rezultatele au fost destul de bune. E un om foarte tipicar şi n-aş fi vrut să pleci înainte de şase, altfel sunt sigur că nu l-ai fi putut găsi în camera lui de lucru. Dacă ai fi în stare să-l convingi să vină aici şi să ne împărtăşească din experienţa lui fără pereche în acest domeniu – care-l pasionează ca nimic altceva – cu siguranţă că mi-ar ajuta.

Cuvintele lui Holmes le-am scris aici cu şir, şi nu voi încerca să arăt cum se întrerupea din vorbă, gâfâind şi strângând pumnii de durere. Trecuseră câteva ceasuri de când venisem şi arăta din ce în ce mai rău.

Petele acelea de pe obraz păreau şi mai aprinse, ochii îi sticleau mai tare în orbitele-i întunecoase şi o sudoare rece îi lucea pe frunte. Şi totuşi, în glasul lui se simţea acea plăcută amabilitate pe care i-o cunoşteam. Până la ultima suflare, tot el avea să se ţină mai tare.

— Să-i spui exact în ce stare m-ai lăsat, făcu el. Să-i descrii cu precizie impresia pe care ţi-am făcut-o – că sunt pe moarte şi aiurez. Zău, aşa, nu pricep cum se face că albia oceanului nu e o masă solidă de stridii, atât de puioase sunt vietăţile astea! Ah, am luat-o razna! Ciudat cum se mai controlează creierul singur! Ce spuneam, Watson?

— Îmi dădeai instrucţiuni pentru domnul Culverton Smith.

— A, da, îmi aduc aminte. Viaţa mea atârnă de ele. Insistă, te rog, Watson. Nu prea ne avem bine. Nepotul lui, Watson... aveam bănuieli că a apucat-o pe o cale greşită şi i-am dat-o să înţeleagă. Băiatul a murit de o moarte îngrozitoare. Acum are un dinte împotriva mea. Ai să-l înmoi tu, Watson. Roagă-l, imploră-l, adu-l aici cu orice preţ! El mă poate salva – numai el!

— Îl sui într-o trăsură chiar dacă va trebui să-l car în braţe până la ea!

— Să nu faci una ca asta! Convinge-l. Pe urmă, ai grijă să vii aici, înaintea lui. Scuză-te cum vei şti, numai să nu veniţi împreună. Nu uita, Watson. Să mă asculţi. Totdeauna m-ai ascultat. Sunt sigur că există duşmani fireşti care împiedică creşterea vietăţilor. Noi doi, Watson, ne-am făcut datoria. Cum? Să încapă lumea pe mâna stridiilor? Nu, nu; e îngrozitor! Să-i spui tot ce ştii.

Am plecat, păstrând în mine chipul acestui tmi atât de inteligent, oare boscorodea acum ca un copil zănatic. Îmi dăduse cheia şi am luat-o bucuros, la gândul că nu se va mai putea încuia singur. Doamna Hudson aştepta în gang, tremurând şi vărsând şiroaie de lacrimi. Când am ieşit din apartamentul lui, am mai apucat să aud glasul puternic şi ascuţit al lui Holmes, care cânta, aiurind. Jos, pe când fluieram o trăsură, un om se apropie de mine, în ceaţă.

— Cum se simte domnul Holmes? Întrebă omul.

Era o cunoştinţă vecfee, inspectorul Moreen de la Scotland Yard, în

civil.

— Foarte rău, i-am răspuns.

Mă privi cu o expresie ciudată. Am simţit cum îmi încolţeşte în minte un gând îngrozitor, pe care l-am alungat pe dată. Mi se păruse, în licărul felinarului de la intrare, că citesc o mare bucurie pe chipul lui.

— Aşa zice lumea, spuse el. Trăsura o porni şi l-am lăsat în urmă.. Un şir de clădiri frumoase, între Notting

Hill şi Kensington, alcătuia Lower Burke street. Casa dinaintea căreia trase birjarul avea un aer respectabil, de eleganţă sobră, pe care i-l dădeau zăbrelele de fier bătrâneşti, uşa masivă cu două canaturi şi alămurile lucitoare. Toate] acestea se potriveau de minune cu valetul solemn, care se ivi în prag profilându-se în lumina trandafirie a unui bec electric colorat.

— Da, domnul Culverton Smith e acasă. Doctorul Watson! Prea bine, domnule. Am să-i duc cartea dvs. de vizită.

Modestul meu nume şi titlul meu tot atât de modest nu l-au impresionat pesemne pe domnul Culverton Smith. Prin uşa întredeschisă, am auzit un glas ridicat, aprins, pătrunzător:

— Cine e omul acesta? Ce vrea? Doamne sfinte, Staples, de câte ori ţi-am spus să nu fiu tulburat în orele mele de lucru?

Li răspunse un glas blând, care îi explica ceva, încercând să-l potolească. Era valetul.

— Nu4 primesc, Staples. Nu pot îngădui să mi se întrerupă lucrul în felul acesta. Spune-i că nu sunt acasă. Dacă trebuie neapărat să mă vadă, să vină mâine dimineaţă. Din nou am auzit şoapta aceea blândă.

— Bine, bine, spune-i aşa. Să vină mâine dimineaţă sau n-are decât să nu vină deloc. Să nu mă întrerupeţi din lucru!

O clipă mi s-a părut că îl văd pe Holmes zvârcolindu-se în patul lui de suferinţă şi urmărind poate clipele până îi voi aduce ajutor. Nu mai era vreme de formalităţi. Viaţa lui atârnă de repeziciunea cu care aveam să acţionez. Până să apuce valetul să transmită cuvintele stăpânului său şi să se scuze, am trecut ca vântul pe lângă el şi am pătruns în cameră.

Un strigăt ascuţit de mânie se auzi din balansoarul de lângă cămin. Am

văzut o faţă mare galbenă şi unsuroasă, o faţă cu trăsături grosolane, cu o bărbie dublă, ce atârnă greu, şi o pereche de ochi cenuşii, întunecaţi, ameninţători, oare mă priveau ţintă pe sub sprâncenele roşcovane şi stufoase. Pe curba trandafirie a capului mare şi chel, omul purta o scufie mică de pluş, lăsată cochet pe o parte. Avea un craniu cât toate zilele, şi totuşi, când; im coborât privirile, nu mică mi-a fost mirarea să descopăr un trup puţintel şi slăbuţ, cu umerii şi spatele aduşi, de parcă ar fi suferit de rahitism în copilărie.

— Ce-i asta? Strigă el cu glas ascuţit. Cum vă îngăduiţi să intraţi aici? Nu v-am trimis vorbă -că vă primesc mâine dimineaţă?

— Îmi pare rău. – I-am răspuns – dar nu mai puteam aştepta. Domnul Sherlock I lolmes...

Numele prietenului meu avu un efect neaşteptat asupra omuleţului. Ca prin minune, ni Inia i se şterse de pe faţă. Trăsăturile lui încordate exprimau acum nerăbdarea.

— V-a trimis Holmes? Întrebă el.

— Chiar acum vin de la el.

— Ce-i cu Holmes? Cum se simte?

— E grav bolnav. De aceea am venit.

Îmi arătă un scaun, apoi se aşeză la loc. în clipi aceea, i-am zărit faţa în oglinda de peste policioară. Aş fi putut jura că pe chipul lui mc întipărise un zâmbet răutăcios, dezgustător. Dar cum o clipă mai târziu, când s-a întors spre ini ne, i-am citit îngrijorarea sinceră pe faţă, mi-am spus totuşi că trebuie să fi fost vreun spasm nervos.

— Îmi pare rău, spuse el. Nu-l cunosc pe domnul Holmes decât dintr-o împrejurare anumită, în care ani avut de-a face cu el, dar îl preţuiesc foarte mult pentru talentele şi caracterul său. El e un pasionat al crimelor – eu al bolilor. El cu tâlharii lui, eu cu microbii mei. Aslea-s temniţele mele – urmă el, arătându-mi un şir de sticluţe şi borcane, aşezate pe o masă la perete. Printre culturile acestea în gelatină îşi fac veacul şi unii dintre <jei mai prm^; fc&0$t duşmani ai omului.

— Holmes ţinea să vă vadă tocmai pentru cunoştinţele dvs. speciale.

Are o părere foarte bună despre dvs. şi e convins că sunteţi singurul om din Londra care-l poate ajuta.

Omuleţul tresări şi scufiţa lui uşoară lunecă jos.

— De ce? Întrebă el. De ce îşi închipuie domnul Holmes că l-aş putea ajuta?

— S-a gândit la cunoştinţele dvs. în domeniul bolilor orientale.

— Dar ce-l face să creadă că e vorba de o boală orientală?

— A avut trealbă, în cursul unor anchete, printre marinarii chinezi din doouri.

— Domnul Culverton Smith zâmbi binevoitor şi îşi ridică scufia.

— Aha, aşa, aşa? Făcu el. Cu siguranţă că lucrurile nu sunt chiar atât de grave cât vi se pare dvs. De când e bolnav?

— De trei zile.

— Aiurează?

— Din oînd în când.

— Tt-tt! Asta-i mai grav. N-aş avea inimă dacă nu m-aş duce. Nu-mi place deloc să-mi întrerup lucrul, doctore Watson, dar fără îndoială că aici e vorba de un caz excepţional. Vin îndată cu dvs.

În clipa aceea, mi-am amintit de instrucţiunile pe care mi le dăduse Holmes. – Mai am o întâlnire, i-am spus eu.

— Foarte bine. Mă duc şi singur. Am un bilet cu adresa domnului Holmes. Voi fi acolo în cel mult o jumătate de ceas.

Când am intrat în dormitorul lui Holmes, parcă aveam o piatră pe inimă. Aşa cum îl lăsasem, cine ştie ce i se mai întâmplase în lipsa mea! Dar spre marea mea uşurare, era mai bine. Arăta tot atâta de tras la faţă, dar nu mai aiura de fel şi acum vorbea – e drept, ru glasul stins – dar mai vioi şi cu mintea mai limpede.

—- Ei, l-ai văzut, Watson?

— Da, vine.

— Minunat, Watscxn! Minunat! Nici nu puteam găsi un om mai potrivit să facă drumul acesta pentru mine.

— Voia să venim împreună.

— Nici vorbă nu putea fi, Watson! Nici vorbă! Te-a întrebat ce boală am?

— I-am pomenii de chinezii din East End.

— Bine I Ai făcut tot ce i se putea cere unui prieten bun, Watson. Acum poţi să dispari din scenă.

— Trebuie să-l aştept, să văd ce părere are, I lolmes.

— În nici un caz. Am motive să cred că va vorbi mult mai deschis şi mai cu folos dacă IhI va închipui că suntem singuri. Tocmai bine încapi în spatele patului, la căpătâi!

— Ei, asta-i, Holmes!

— Mi-e teamă că n-ai încotro, Watson. În camera asta n-ai unde să te ascunzi şi e foarte bine, pentru că nu dă de bănuit. Acolo, însă, cred că e -loc.

Deodată, se ridică în capul oaselor. Faţa-i l'AvAşită încremenise în aşteptare...

— Auzi trăsura, Watson? Repede, omule, dnefl ţii la mine. Şi să nu faci o mişcare – orice s-ar întâmpla – auzi, orice s-ar întâmpla. NA nu scoţi o vorbă! Să nu te clinteşti! Atâta doar, «să nu-ţi scape nimic.

Apoi pe neaşteptate, forţele ce îi reveniseră fi clipă îl părăsiseră din nou. Vorbă lui poruncii oare şi limpede se topi într-un murmur slab, nedesluşit, ca al unuia care începe să aiureze.

Din ascunzătoarea în care am fost înghesuit aşa, pe nepusă masă, am auzit paşi pe «tenra, apoi uşa dormitorului care se deschidea ►>! Ho închidea la loc. Spre surprinderea mea *HP* lAsa o tăcere fără sfârşit, pe care nu o tulbura decât răsuflarea grea şi gâfâiala bolnavului. Mi-am spus că oaspetele nostru stă lîng pat şi se uită la bolnav. Într-un târziu, tăcere aceasta ciudată fu ruiptă.

— Holmes! Strigă el. Holmes! Stăruia, d parcă ar fi încercat să-l trezească din som N-auzi, Holmes?

Am* auzit un foşnet, de parcă l-ar fi sc turat cu brutalitate de umeri.

— Dumneata eşti, domnule Smith? Mur mură Holmes. Nu credeam că ai să vii.

Celălalt râse.

— Nici eu, spuse Smith. Şi totuşi, dup cum vezi, aici sunt. Iţi plătesc răul cu bin Holmes – răul cu bine!

— Foarte frumos din partea dumitale. Cât nobleţe sufletească! Sunt un admirator al ştiin ţei dumitale.

Oaspetele nostru râse pe înfundate.

— Ai şi de ce. Din fericire, eşti singurul om din Londra, care e în situaţia să o fac Ai idee ce s-a întâmplat cu dumneata?

— Aceeaşi boală, spuse Holmes.

— Ah, recunoşti simptomele?

— Ba bine că nu!

— Ei, n-ar fi de mirare, Holmes. N-ar f de mirare să fie tot asta. Ai nimerit-o prosti Bietul Victor a murit în a patra zi – ce mă flăcău! Tânăr, puternic, zdravăn. Cum ai şput şi dumneata, mare minune că s-a molipsit d^ o boală asiatică atât de rară, chiar în inind Londrei. Mai ales, o boală de care m-am acu-g pat eu, în mod deosebit. Ciudată coincidenţă Holmes! Trebuie să fii tare isteţ ca s-o fi re marcat; dar să ştii că a fost o lipsă de inimăl din partea dumitale să faci o legătură între| cercetările mele şi boala lui.

— Eram sigur că dumneata erai de vină.!

— Da? Zău? Ei, oricum, n-aveai dovezL Dar ce-ţi închipui – mă vorbeşti de rău pej toate drumurile şi pe urmă, când te simţi la ananghie, vii să mi te târăşti la picioare. Ia zi, ce joc mai e şi ăsta?

Am auzit răsuflarea grea şi aspră a bolnavului.

— Apă! Gâfâi el.

— Nu mai ai mult şi ai să-ţi -dai duhul, amice, dar n-aş vrea să te las să pleci înainte să am o vorbă cu dumneata. De-aia am să-ţi dau apă. Ţine, vezi să n-o verşi! Aşa! Auzi ru-ţi spun?

Holmes gemu.

— Fă tot ce poţi pentru mine. Nu mai dezgropa morţii. Am să uit tot, îţi jur că am să uit! Scapă-mă şi am să uit!

— Ce să uiţi?

— Ei, moartea lui Victor SaVage. Doar ai recunoscut singur că l-ai ucis. Am să uit tot.

— N-ai decât să ţii minte, sau să uiţi, totuna e. Pe banca martorilor, nu prea am să te mai văd eu. Mai degrabă pe catafalc, dragul meu Holmes, ascultă-mă pe mine. Totuna mi-e dacă ştii cum a murit nepotul meu sau nu. Nu du ol era vorba acum, ci de dumneata.

— Da, da.

— Omul ăla, care a venit după mine – nu mal ţin minte cum îl chema – mi-a spus că te-al molipsit jos, în East End, printre marinaţi.

— Altă explicaţie nu văd.

— Tare deştepţi mai suntem, nu-i aşa, Holmes? Te crezi şiret, nu? Ei, de data asta Ml nimerit peste unul mai şiret ca dumneata, tyl acum, ia gândeşte-te bine, Holmes. Altfel nu te al fi putut îmbolnăvi?

— Nu-mi dau seama. Nu mai pot să gîntleae, Pentru Dumnezeu, ajută-mă!

— Da, am să te ajut! Am să te ajut să înţelegi în ce stare eşti şi cum ai ajuns aici. Vl'eau s-o afli până nu mori.

Dă-mi ceva să-mi uşurez chinul. Chinui, zici? Da, e drept. Culii urlau de obicei, când li se apropia sfârşitul. Te ia cu lireel, aşa mi se pare.

— Du, da – cârcei.

— Ei, dar de auzit tot mai auzi. Ascul aici. Îţi aminteşti de vreo întâmplare, care-spetrecut tot pe atunci când au început şi simp tomele?

— Nu, nu; nimic!

— Ia gândeşte-te!

— Mi-e prea rău ca să mă gândesc.

— Bine. Am să te ajut eu. Ai primit cev prin poştă?

— Prin poştă?

— O cutie, să zicem.

— Mi-e rău – mă duc!

— Ascultă, Holmes!

Am auzit un foşnet de parcă l-ar fi scutu rat pe muribund. Şi eu care eram silit să sta liniştit în ascunzătoarea mea!

— Trebuie să mă asculţi! Trebuie! *Î {*aduci aminte de o cutie – o cutie de fildeş 1 Ai primit-o miercuri. Ai deschis-o. Îţi amân!

Ţesti? I

— Da, da, am deschis-o. Avea un arc tare înăuntru. Vreo glumă.

— N-a fost nici o glumă, după cum ai con-J statat pe pielea dumitale. Smintitule! Ce-aa căutat, ai găsit. Cine te-a pus să-mi ieşi îrT cale?! Dacă mă lăsai în pace, nu-ţi făceam nimic.

— Mi-aduc aminte – gâfâi Holmes. Arcul!

Mi-a curs sânge! Cutia aia... aia de pe masă!

— Sfinte Sisoe, chiar asta e! Am s-o bag în buzunar, s-o iau cu mine. Aşa va dispare[1] şi ultima dovadă. Acum cunoşti adevărul, Holmes. De vreme ce tot ştii că eu ţi-am pricinuit moartea, poţi să mori. Prea ai aflat multe despre moartea lui Victor Savage! De aceea te trimit după el. Nu mai ai mult, Holmes. Am să stau aici şi am să mă uit cum te. Stângi.

Glasul lui Holmes se topise într-o şoaptă aproape cu neputinţă de desluşit.

— Ce-ai zis? Întrebă Smith. Să fac lumina mai mare? A început să se întunece? Da, am să ridic fitilul ca să te văd mai bine.

Străbătu camera şi apoi, deodată, lumină străluci mai tare.

— Mai pot să-ţi fiu de vreun folos, amice?

— Un chibrit şi o ţigaretă.

De fericit şi mirat ce eram, ort pe ce să scot un strigăt şi mai multe nu. Vorbea cu glasul Ini firesc. Poate ceva mai slab, dar era glasul pe care i-l cunoşteam.

Se lăsă o tăcere nesfârşită. Mi-am dat seama că Smith amuţise, privindu-l ţintă pe omul din faţa lui.

— Ce-i asta? L-am auzit spunând într-un llrziu, cu un glas sec, răguşit.

— Cel mai bun mijloc de a juca un rol cu succes este să-l trăieşti. Îţi dau cuvântul că de trei zile n-am pus în gura mea*nici mâncare, nici băutura, până în clipa în care ai fost atât de drăguţ să-mi dai paharul ăsta cu apă. Dar mal mult decât orice, mi-a lipsit tutunul. Ah, ui tu acolo nişte ţigări.

L-am auzit frecând un chibrit.

— Aşa mai zic şi eu. Ei! Ei! O fi vreun prieten?

De afară se auziră paşi, uşa fu dată de perete şi inspectorul Morton se

ivi în prag.

— Totul e în ordine. Uite-ţi omul, spuse I lul mus:

Poliţistul rosti formula de rigoare:

— Te arestez sub acuzaţia de crimă împoliiva numitului Victor Savage.

— Şi ai putea să adaugi de tentativă de asasinat împotriva numitului Sherlock Holmes

Adaugă prietenul meu chicotind. Domnul ('illverton Smith a fost atât de drăguţ, încât să I scutească pe un biet bolnav să mai dea el semnalul, ridicând singur fitilul. Apropo, arestai ul are o cutiuţă în buzunarul drept al hainei, pe care ar fi foarte bine s-o luaţi. Mulţumesc. În locul dvs. aş umbla cu ea mai cu haunre de seamă. Puneţi-o aici. S-ar putea să albă un rol în proces.

Am auzit deodată o învălmăşeală de *voclM* ferări, după care a urmat un clinchet metal» şi o exclamaţie de durere. 1

— Îţi faci singur rău – spuse inspectorul!

Stai ca lumea! I

Se auzi declicul unor cătuşe care se închid!

— Halal cursă! Mârâi glasul cel ascuţit. Ba dumneata o să te aducă în boxa acuzaţilor, *nm* pe mine. M-a chemat aici să-l vindec, mi s-J făcut milă de el şi am venit. Cu siguranţă *cm* va inventa ceva pe seama mea, ca să-şi dove8 dească bănuielile lui smintite. Poţi minţi cîl vrei, Holmes. Tot atâta cuvânt, cât şi dumneata; am şi eu.

— Dumnezeule sfinte! Exclamă Holmes L-am uitat de' tot. Mii de scuze, dragă Watson Auzi, să-l uit acolo! Nu-i nevoie să te mă; prezint domnului Culverton Smith. Pare-se d v-aţi mai întâlnit undeva în seara asta. Sînteţ cu trăsura? Mă îmbrac şi vin îndată. S-a:

Putea să aibă nevoie de mine la secţie. Mi-ai junge. – N-am ce zice – făcu Holmes, prin zînd puteri cu un pahar de Bordeaux şi oîţiv^ biscuiţi, în timp ce se îmbrăca. Ei, dar cum ni duc eu o viaţă prea regulată – o ştii şi tu doar – isprava asta m-a costat mai puţin deci pe oricare altul. Era foarte important s-o făt pe doamna Hudson să creadă că starea în care mă aflam e reală, pentru ca la rândul ei să *U* convingă pe tine, iar tu pe el. Nu te superi; Watson? Tu care ai atâtea talente, ştii că prefăcătoria: nu se numără printre

ele şi că dacă mi-ai fi cunoscut secretul, n-ai fi izbutit niciJ odată să-l convingi pe Smith cât de necesară şi urgentă era prezenţa lui. Şi tocmai această eraj sâmburele întregului plan. Cum îl ştiam răzbu-J nător, eram sigur că va veni să-şi vadă operaj

— Dar înfăţişarea ta. - Holmes, faţa ta pa-< lidă ca moartea? «

— Trei zile de post complet, nu te fac prea' arătos, Watson. Cât despre celelalte, ajunge uri burete. Vaselină pe frunte, beladonă în ochii]

Ruj pe obraji, o pojghiţă de ceară de a^int pe buze, e de ajuns. Simularea a un subiect despre care m-am gândit la un moment dat să scriu o monografie. Câte un cuvânt aruncat la întâmplare despre jumătăţi de coroană, stridii sau orice altceva, în afara subiectului, şi lumea o. convinsă că aiurezi.

— Dar de ce nu m-ai lăsat să mă aproprii, de vreme ce nu exista nici o primejdie să mă molipsesc?

— Ce întrebare! Crezi într-adevăr că n-am

M

Nici o încredere în talentele tale de medic?

Cum era să-mi închipui că i-ar putea scăpa minţii tale atât de agere faptul că un om, chiar în halul ăsta de slab, dar cu pulsul şi temperatura normale, nu poate fi pe moarte? De la patru metri te mai puteam înşela. Dacă dădeam greş, cine mai l-ar fi adus pe Smith în gheare?

Watson, nu pune mâna pe cutie. Dacă o priveşti dintr-o parte, ai să vezi arcul acela puternic, care sare ca un colţ de viperă în clipa În care o deschizi. Cam tot aşa cred că l-a ueis şl pc bietul Savage, care-i stătea în calea unei moşteniri. După cum ştii, poşta pe care o primesc este destul de felurită, aşa că sunt şi eu eu. Ochii în patru de câte ori îmi vine câte un pachet. Dacă i se părea că planul i-a izbutit, eram sigur că l-aş fi putut împunge Să se deslAlnuiască. Şi tocmai impresia aceasta i*am creat-o cu o artă demnă de un artist. Mulţumesc, Watson. Dă-mi, te rog, haina. După ee terminam treaba la secţie, cred că o îrabudălurfi la Simpson n-ar pica prea rău.

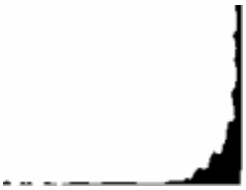

FURTUL PLANURILOR BRUCE - PARTINGTON

În cea de-a treia săptămână a lui noiembrie 1895, o ceaţă deasă şi galbenă se lăsă deasupra Londrei, încât de luni până joi nu ţin minte să fi putut desluşi, de la ferestrele noastre din Bakerstreet, măcar conturul caselor de peste drum. În prima zi Holmes şi-a omorât timpul verificându-şi registrele lui uriaşe. A doua zi şi-a treia zi s-a lăsat furat de noua lui pasiune – muzica. Dar când ridicându-se de la micul dejun, am văzut pentru a patra oară viitoarea aceea cafenie, îmbâcsită, apăsătoare, zvâcnind pe dinainte-ne şi topindu-se în picuri uleioşi pe geamuri, prietenul meu cu firea lui neastâmpărată şi activă, n-a mai putut îndura tot urâtul acesta. Măsura acum salonul, în lung şi-n lat, ros de atâta energie înăbuşită, muşcându-şi unghiile, bătând cu palma în mobile şi spumegând împotriva trândăviei.

— Ceva interesant în gazetă, Watson? ÎnIrobă el.

Ştiam că prin „ceva interesant" Holmes înţelegea „vreo crimă interesantă". Erau ştiri despre o nouă evoluţie, despre un eventual război, despre o iminentă schimbare de guvern, dar toate acestea nu intrau în preocupările prietenului meu. Ceva care să aducă a crimă şi care să nu fie nici banal şi nici neInteresant, n-am putut găsi. Holmes mormăi nu ştiu ce şi se apucă din nou să colinde la nesfârşit prin cameră.

— Proşti trebuie să mai fie criminalii ăştia din Londra, făcu el cu amărăciune în glas, ca vânătorul căruia i-a scăpat vânatul. Ia uită-te pe fereastră, Watson. Să vezi şi tu cum abia se zăresc oamenii, ca prin sită, şi cum se topesc pe urmă în negură. Într-o zi ca asta tâlharii ar putea umbla prin Londra ca tigrii în junglă, nevăzuţi, până în clipa în care se năpustesc asupra prăzii, şi atunci tot numai prada lor i-ar putea vedea.

— Au fost multe furturi, i-am răspuns eu. Holmes mormăi scârbit:

— Scena asta uriaşă şi mohorâtă merită mai mult. Ce noroc are omenirea că nu sunt criminal 1

— Da, da, mare noroc! I-am răspuns eu din toată inima.

— Să zicem că aş fi Brooks sau Woodhouse, sau oricare, din cei cincizeci de oameni care ar avea destule motive să mă expedieze de pe lumea stă. Cât crezi că aş mai supravieţui propriei mele urmăriri? O convocare, o întâlnire falsă şi totul ar fi gata. Ce noroc că n-au ceaţă în ţările latine, unde crimele sunt atât de frecvenţe! Pe legea mea! În "sfârşit, uite ceva care să ne mai scuture din plictiseală asta I

Era femeia de serviciu, cu o telegramă. Holmes o desfăcu şi izbucni în râs.

— Aşa, aşa! Şi mai ce? Făcu el. Fratele meu, Mycroft, are să treacă pe aici.

— De ce nu?

— De ce nu?! E ca şi când ai întâlni un tramvai pe o uliţă de ţară. Mycroft îşi are şi ruta lui şi nu iese din ea în ruptul capului. Locuinţa lui din Pali Mall – clubul Diogenes – White Hali – asta-i tot. O dată, o singură dată a fost pe aici. Ce poznă i s-o fi întâmplat, ca să-l facă să-şi sară de pe linie?

— Nu spune nimic în telegramă?

Holmes îmi întinse telegrama fratelui său.

„Trebuie să te văd în chestiunea Cadogan West. Vin imediat. MYCROFT."

— Cadogan West? Am mai auzit numele

— Mie nu-mi spune nimic. Auzi! Să-l apuce pe Mycroft în felul ăsta!" Mai de grabă şi-ar ieşi o planetă din orbită. Apropo, ştii cu ce se ocupă Mycroft?

Îmi aminteam eu pe departe, că îmi pomenise ceva, când cu aventura tălmaciului grec.

— Mi-ai spus că are o slujbuliţă la stat. Holmes chicdti:

— Nu te cunoşteam prea bine pe atunci. Trebuie să ştim să ne ţinem gura, când e vorba de chestiuni importante de stat. Ai dreptate, o funcţionar de stat şi tot atâta dreptate ai avea dacă ai spune că uneori el e însuşi statul.

— Dragă Holmes!

— Ştiam eu că n-are să-ţi vină să crezi, Mycroft are un salariu de 451 lire pe an şi un post de subaltern, ambiţii n-are, onoruri şi titluri nu va primi

cât e lumea şi totuşi rămâne omul cel mai necesar din ţară.

— Oum asta?

— Ei bine, situaţia lui n-are pereche. El ijl-a creat-o singur. Aşa ceva n-a mai existat iţi nici nu mai; va exista vreodată. Are cel mal ordonat, mai organizat" creier din cât cunosc şi o capacitate de a înmagazina ca nimeni altul. Aceleaşi însuşiri deosebite pe care eu Io folosesc ca să descopăr crime, el le foloseşte în scopurile lui speciale. Ultimul cuvânt îl are, oricare ar fi departamentul. El e bursa, el e riwa de schimb, şi tot el face bilanţul. Toţi ceilalţi sunt specialişti, specialitatea lui însă e *nt*lştie tot. Să zicem că un ministru are nevoie do date cu privire la marină, la India, Canada «au slestemul bimetallic.[1] De obţinut, le poate obţine pe fiecare în parte de la departamentele respective, dar numai Mycroft poate să le centrajj&şze şi să spună fără şovăială în ce ţel» e von inlluenţa reciproc.

Ija început, l-au folosit ca să-şi uşureze lucrul şi să rezolve problemele mai repede. Acum nu se mai pot lipsi de el. Creierul ăsta încăpător al lui Mycroft e un adevărat fişier, unde poţi găsi totul într-o clipită. Nu o dată cuvântul lui a fost hotărâtor în politica ţării. Trăieşte în mijlocul lor şi nu se mai gândeşte la altceva decât atunci când îl chem eu la telefon, să-mi dea un sfat într-una din micile mele probelme. Atunci doar se mai destinde şi el. Însă tot ea un exerciţiu intelectual.

Ei, acum s-a coborât Jupiter pe pământ. Ce s-o fii întâmplat? Cine-o mai fi Cadogan West?

Şi ce legătură o fi având cu Mycroft?

— Stai că ştiu! Am exclamat şi eu şi m-am cufundat în teancul de gazete împrăştiate pe sofa. Da, da, ăsta e, sigur că da! Cadogan West e tânărul acela pe care l-am găsit mort în tunelul metroului marţi dimineaţa.

Holmes tresări şi rămase cu pipa în aer.

— Trebuie să fie ceva grav Watson. O moarte care să-i facă pe fratele meu să-şi schimbe tabieturile nu-i ca oricare alta. Dar ce legătură o fi având cu ea? Cazul nu prea pare să merite atenţie. Tânărul a căzut din tren şi a murit. Jefuit n-a fost şi nici n-a existat vreun indiciu care şa dea de bănuit că ar fi fost asasinat, Aşa-i?

— S-a făcut o anchetă – i-am răspuns eu – şi cu ocazia asta s-au descoperit multe fapte noi. Dacă-l priveşti mai îndeaproape, zău că aş putea spune că e un caz ciudat.

— Judecând după efectul pe care l-a avut asupra fratelui meu, trebuie să fie cu totul ieşit din comun.

Holmes se ghemui în fotoliu.

— Şi acum, Watson – continuă el – să auzim faptele.

— Numele omului e Artijur Gadogan West. Av. ^t 37, «^i, era şgeŞpj£ £ifc *$ 'M.* Arsenalul Woolwieh.

— Funcţionar de stat! AM e lectura cu fratele Mycroft! \

— „Luni seara a pleeat pe neaşteptate de la Woolwicb. Ultimul om aare l-a vâaut a fost logodnica lui, domnişoara Violet Westbury, pe care a părăsit-o brusc, în plină ceaţă, pe la 19, 30. Nu s-au certat şi prin urmare nu ştie cum să-i explice purtarea. Nu s-a mai auait nimic de el, până când un linior, numit Masen, l-a descoperit cadavrul lingă gară 4e meţreu Aldgate."

— *Im* ce eră?

— „Trupul a ioet deeoeptpit mar$ dimintaţa la 6. 2£teea departe de şine, pe ettnga, due& ţii direcţia eet, într-un punet foarte apioplat de staţie, acolo unde liniile ies din tunel. Capul era sfărâmat. Bana poate să fi fost provocată în cădere. Astfel, nu avea cum să «lungă în sectorul liniilor. Dacă l-ar îi coborât cineva acolo, venind din străzile învecinate, mr fl trebuit să treacă barierele gării, unde se a Bl A în permanenţă un controler. Din acest punct de vedere, se pare eă nu există nici o îndoială.

— -'Foarte bine. Gazul e. destul de clar. Omul, mort sau viu, ori a căzut, ori a fost aruncat din tren. Până aioi, totul e. limpede pentru mine. Continuă!

— „Trenurile ce trec pe liniile în a Gărer apropiere a fost descoperit trupul, merg de la Vett la est. Unele ţin doar ruta metroului, altei© vin dinspre Wiiiesden şi de pe alte linii, lecundare însă. Se ştie cu siguranţă că atunci l'tnd «l-a găsit moartea, tânărul călătorea în direcţia aceasta, la o oră târzie. În ce staţie s-a Uri'wt, p cu neputinţă de spus."

— Se poate vedea după bilet.

— N-avea nici un bilet în buzunar, *mm* Nici un bilet? Ei, asta-i bună,

Watson\

Dar e într-adevăr foarte ciudat. După câte şti e imposibil să te urci pe platforma metroul fără să arăţi biletul. Asta înseamnă că treb. Să fi avut unul. I l-ar fi luat, ca să nu se aL la ce staţie s-a urmat. Posibil\Sau l-a scăpsj în vagon. Şi asta se poate. Lucrul rămâne toŢ tuşi interesant. După câte am înţeles, nu sîeJ urme de jaf.

— Se pare că nu. Uite aici şi o listă obiectelor găsite asupra celui mort. În portofel se aflau două lire şi 15 şilingi. Mai avea un cec al sucursalei Woolwich, chiar pentrj seara aceea. De asemenea un pachet cu lucrăq| tehnice.

Holmes scoase o exclamaţie de mulţumire

— Ei, asta e, Watson! Funcţionar de stat} Woolwich-Arsenal-lucrări tehnice-Mycroft, lanj ţul e complet. Dar uite-l că vine, dacă nu mf înşel.

O clipă mai târziu, trupul înalt şi greoi aj lui Mycroft Holmes pătrunse în cameră. Aşi corpolent şi masiv cum arăta, părea totuşi moale şi stângaci. Dar corpul acesta mătăhălos era dominat de un cap cu o frunte atât de în teresantă, cu o pereche de ochi cenuşii ca oţelul, atât de isteţi – aşa vârâţi în fundul capulu cum erau – un cap cu buze voluntare şi atât de expresiv, încât de la primă privire uitai d* trupu-i cât toate zilele şi nu te mai gândeai dectî la spiritul lui superior.

În urma lui venea vechiul nostru amic] uscăţivul şi severul Lestrade de la Scotland Yard. Gravitatea care se citea pe feţele lor arăta că era vorba de ceva important. Detectivul ne strânse mâinile, fără vorbă. Mycroft îşi scoase pardesiul şi se lăsă într-un fotoliu.

— Al dracului de plictisitoare afacere, Sherlock – spuse el. Nu-mi place deloc să-mi schimb obiceiurile, dar autorităţile în cauză n-ar accepta un refuz. În actuala situaţie a Siamului, e cât se poate de neplăcut că trebuie să lipsesc de la serviciu. E o adevărată criză.

Niciodată nu l-am văzut pe primul-ministru atât de tulburat. Oît despre Amiralitate, sfârâie toată de parcă ar fi dat în foc. Ai citit cazul?

— Da, tocmai am isprăzit. Despre ce (3ocumente tehnice este vorba?

— Ei, aici e aici! Din fericire, n-a transpirat nimic, altfel, presa ar turba

de mânie. Li'îrtiile pe care tânărul acela netrebnic le avea în buzunar, erau planurile submarinului BrucePartington.

Mycroft Holmes vorbea cu o gravitate care arăta câtă importanţă dădeau chestiunii. FraIcle lui şi cu mine aşteptam curioşi.

— Cu siguranţă că ştii de existenţa lor. Îmi închipui. Că toată lumea a aflat.

— Da, din auzite.

— E greu să-ţi explic câtă importanţă au. Bra secretul cel mai bine păzit dintre toate ««cretele de stat. Ascultă-mă pe mine – e cu neputinţă ca cineva să dea un atac pe mare în raza de acţiune a operaţiei Bruce-Partington. Hînt doi ani de când o sumă foarte importantă *n* fost strecurată în planul financiar, pentru a fl plătit în schimbul monopolului acestei invenţii. S-a făcut tot ce era omeneşte posibil c*ţţ Mă păstreze secretul. Planurile, care sunt extraordinar de complicate, cuprinzând vreo treizeci de patente diferite – fiecare din ele PUPtlţlnl pentru realizarea întregului – sunt păstrate lntr-o casă de bani specială, dintr-un birou «ccret al Arsenalului, prevăzut cu uşi şi fereatre bine apărate împotriva hoţilor. Nimeni nu avea voie să le scoată din biroul acesta. ÎMnft mI Inginerul şef al marinei, dacă voia să tf cerceteze, trebuia să se ducă la birourile din Woolwich. Şi totuşi, iată că le găsim în bUMUruwvlr unui funcţionar inferior, în inima Londrei, Din punct de vedere oficial, e pur şi MltnpIu Îngrozitor.

— Dar planurile le-aţi găsit?

— Nu, Sherlock! Asta-i buba! Nu le-am IlAntl, Zece liîrtii au fost luate de la Woolwich.

În buzunarele lui Cadogan West s~au găsit do^ şapte. Trei dintre ele – cele mai importante au fost furate, au dispărut. Trebuie să Îs baltă, Sherlock. Renunţă acum la micile tal rebusuri poliţieneşti. E vorba de o probi* vitală, cu caracter internaţional, pe care trebi s-q rezolvi. De ce a sustras Cadogan W< hârtiile, unde sunt documentele lipsă, cum murit, în ce fel a ajuns trupul lui acolo un<; a fost găsit şi cum poate fi îndreptat răul Găseşte un răspuns la toate întrebările aceste şi ai să fii de folos ţării.

— De ce n-o rezolvi tu, Mycroft?. Eşti dos tot atât de perspicace ca şi

mine.

— Aşa o fi, numai că trebuie să mai afl£ şi unele amănunte. Dă-mi mie amănuntele, şi-ţ dau răspunsul cu ochii închişi. Dar ca să ale de colo-colo, să confrunt paznici de cale ferat şi să mă întind pe burtă, cu lupa la ochi – ast nu-i meseria mea. Nu, tu eşti singurul om cad poate aduce lumină în afacerea asta. Dacă chef să-ţi vezi numele trecut pe primul tabe| de onoare.»..

Prietenul meu zâmbi şi clătină din capj

— O fac doar din plăcerea jocului, spuse «1. Afacerea prezintă, desigur, câteva elementej interesante şi voi fi foarte fericit să o analizezj Mai dă-mi ceva fapte, te rog.

(SUSPfiNSE)

C U P R I N S

Vh creator de Qtn literar (Aurel Petrescu).. V

L'lncl slmburl de portocală... 1

Omul ou buza răsucită... 24

Hnnda ptstrlţfl... 53

Dlnmtmtul... 83

L'li'lonil diavolului... 104

Awniurfl (le În Visteria Lodge... 136

Uvipciilvul muribund... 173

H u l i l l piuiturilor Bruce-Partington *(suspense)* 193